

UNIVERZITA PARDUBICE

FAKULTA EKONOMICKO-SPRÁVNÍ

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

2020

René Navrátil

Univerzita Pardubice
Fakulta ekonomicko-správní

Nevojenská bezpečnost v regionech České republiky
Bakalářská práce

Univerzita Pardubice
Fakulta ekonomicko-správní
Akademický rok: 2019/2020

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE (projektu, uměleckého díla, uměleckého výkonu)

Jméno a příjmení: **René Navrátil**
Osobní číslo: **E17411**
Studijní program: **B6208 Ekonomika a management**
Studijní obor: **Management ochrany podniku a společnosti**
Téma práce: **Nevojenská bezpečnost v regionech České republiky**
Zadávající katedra: **Ústav regionálních a bezpečnostních věd**

Zásady pro vypracování

Bakalářská práce se bude zabývat problematikou nevojenské bezpečnosti s ohledem na realitu českých regionů. Cílem práce je posoudit vývoj bezpečnosti v regionech ČR. Z výstupů šetření bude možné vyvozovat závěry o trendech i územních rozdílech, jež lze obecně považovat za relevantní podklady pro usměrňování rozvoje a organizace bezpečnosti v regionech.

Osnova:

- Vymezení problematiky bezpečnosti.
- Bezpečnostní realita ČR v mezinárodním kontextu.
- Analýza vývoje bezpečnosti v regionech ČR.
- Vyhodnocení výsledků analýzy a formulace závěrů.

Rozsah pracovní zprávy: **cca 35 stran**
Rozsah grafických prací: **-**
Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

Seznam doporučené literatury:

BALABÁN, M. Kapitoly o bezpečnosti. Praha: Karolinum, 2007. 484 s. ISBN 9788024614403.
BALABÁN, M., PERNICA, P. Bezpečnostní systém ČR: problémy a výzvy. Praha: Karolinum, 2015. 312 s. ISBN 9788024631509.
LASICOVÁ, J., UŠIAK, J. Bezpečnosť ako kategória. Bratislava: VEDA, 2013. 264 s. ISBN 9788022412841.
SMOLÍK, J., ŠMÍD, T. Vybrané bezpečnostní hrozby a rizika 21. století. Brno: Mezinárodní politologický ústav, 2010. 276 s. ISBN 9788021052888.
UNESCO. Non-military aspects of international security. Paris: Unesco Pub., 1995. 258 s. ISBN 9789231030734.

Vedoucí bakalářské práce: **Ing. Pavel Zdražil, Ph.D.**
Ústav ekonomických věd

Datum zadání bakalářské práce: **2. září 2019**
Termín odevzdání bakalářské práce: **30. dubna 2020**

L.S.

doc. Ing. Romana Provozníková, Ph.D.
děkanka

Ing. Zdeněk Matěja, Ph.D.
vedoucí ústavu

V Pardubicích dne 2. září 2019

Prohlašuji:

Tuto práci jsem vypracoval samostatně. Veškeré literární prameny a informace, které jsem v práci využil, jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

Byl jsem seznámen s tím, že se na moji práci vztahují práva a povinnosti vyplývající ze zákona č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon), ve znění pozdějších předpisů, zejména se skutečností, že Univerzita Pardubice má právo na uzavření licenční smlouvy o užití této práce jako školního díla podle § 60 odst. 1 autorského zákona, a s tím, že pokud dojde k užití této práce mnou nebo bude poskytnuta licence o užití jinému subjektu, je Univerzita Pardubice oprávněna ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložila, a to podle okolností až do jejich skutečné výše.

Beru na vědomí, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších předpisů, a směrnicí Univerzity Pardubice č. 7/2019 Pravidla pro odevzdávání, zveřejňování a formální úpravu závěrečných prací, ve znění pozdějších dodatků, bude práce zveřejněna prostřednictvím Digitální knihovny Univerzity Pardubice.

V Pardubicích dne 30. 11. 2020

René Navrátil

PODĚKOVÁNÍ

Tímto bych chtěl poděkovat Ing. Pavlu Zdražilovi, Ph.D. za jeho odborné vedení, cenné rady, připomínky a trpělivost při zpracovávání této bakalářské práce. Dále bych chtěl poděkovat své rodině a svým nejbližším, kteří mě během studia podporovali.

ANOTACE

Bakalářská práce se zaměřuje na problematiku nevojenské bezpečnosti v regionech České republiky. Práce je členěna do čtyř částí. První část se zabývá teoretickými poznatky nevojenské bezpečnosti, jejím členěním a vymezením hrozeb. Druhá část se zaměřuje na instituce a složky, které zajišťují bezpečnost ve světě, v Evropě i v České republice. V třetí části je analyticky srovnána Česká republika se státy ležícími v Evropě dle vybraných aspektů bezpečnosti. Závěrečná část se věnuje zkoumání bezpečnosti v regionech České republiky, následně jsou regiony klasifikovány a seřazeny podle výsledného hodnocení. Z analýzy pro roky 2014-2018 vyplývá, že Česká republika je jednou z nejbezpečnějších zemí Evropy. Na základě analýzy vývoje bezpečnosti v regionech České republiky lze usoudit, že nejbezpečnějším regionem je Zlínský kraj. Za nejnebezpečnější region je považován Liberecký kraj.

KLÍČOVÁ SLOVA

Bezpečnost, hrozby, IZS, kriminalita, požáry, dopravní nehody, živelní pohromy.

TITLE

Non-military security in the regions of the Czech Republic

ANNOTATION

The bachelor thesis focuses on the issues of non-military security in the regions of the Czech Republic. The work is divided into four parts. The first part deals with the theoretical knowledge of non-military security, its classification and definition of threats. The second part focuses on the institutions and forces that ensure security in the world, in Europe and in the Czech Republic. In the third part the Czech Republic is analytically compared with countries in Europe according to selected aspects of security. The final part targets on the research of security in the regions of the Czech Republic, afterwards the regions are classified and ordered according to the final evaluation. From the analysis of the years 2014-2018 is implied that the Czech Republic is one of the safest countries in Europe. Based on the analysis of security development in the regions of the Czech Republic, it can be concluded that the safest is the Zlín Region. The most dangerous region is considered to be the Liberec Region.

KEYWORDS

Security, threats, Integrated rescue system, crime, fires, traffic accidents, natural disasters.

OBSAH

SEZNAM ILUSTRACÍ A TABULEK.....	10
SEZNAM ZKRATEK A ZNAČEK	12
ÚVOD.....	13
1. VYMEZENÍ PROBLEMATIKY BEZPEČNOSTI.....	15
1.1 Sektory nevojenské bezpečnosti	16
1.1.1 Ekonomický sektor	17
1.1.2 Enviromentální sektor	18
1.1.3 Societální sektor	19
1.1.4 Politický sektor	20
1.2 Hrozby jako zdroje nebezpečí.....	21
1.2.1 Asymetrické hrozby	22
1.2.2 Věcné hrozby	23
2. INSTITUCIONÁLNÍ ZAJIŠTĚNÍ BEZPEČNOSTI	25
2.1 Mezinárodní organizace zajišťující bezpečnost.....	25
2.2 Zajištění bezpečnosti v ČR	27
2.2.1 Hasičský záchranný sbor ČR	28
2.2.2 Jednotky požární ochrany	30
2.2.3 Policie ČR	31
2.2.4 Zdravotnická záchranná služba.....	33
3. BEZPEČNOST ČR V MEZINÁRODNÍM SROVNÁNÍ	36
3.1 Hrozby narušující bezpečnost ČR.....	36
3.2 Bezpečnost v mezinárodním kontextu.....	40
3.3 Porovnání nevojenské bezpečnosti ČR s vybranými státy Evropy.....	44
3.3.1 Kriminalita ve vybraných zemích Evropy	44
3.3.2 Požáry ve vybraných zemích Evropy.....	46
3.3.3 Úmrtnost při dopravních nehodách ve vybraných zemích Evropy.....	48
3.3.4 Vyhodnocení výsledků.....	50
4. ANALÝZA VÝVOJE BEZPEČNOSTI V REGIONECH ČR.....	53
4.1 Kriminalita v regionech ČR.....	53
4.2 Požáry v regionech ČR	59
4.3 Dopravní nehody v regionech ČR	64
4.4 Živelní pohromy v regionech ČR	70
4.5 Vyhodnocení celkové bezpečnosti v regionech ČR	75
ZÁVĚR	78

POUŽITÁ LITERATURA	80
PŘÍLOHY	88

SEZNAM ILUSTRACÍ A TABULEK

Obrázek 1: Členění bezpečnosti podle kodaňské školy.....	17
Obrázek 2: Podíl složek IZS	28
Obrázek 3: Organizační struktura HZS	30
Obrázek 4: Organizační struktura PČR	33
Obrázek 5: Organizační struktura ZZS.....	35
Obrázek 6: Podíl hrozeb narušujících bezpečnost ČR.....	36
Obrázek 7: Porovnání bezpečnosti jednotlivých kontinentů k r. 2019.....	43
Obrázek 8: Podíl trestných činů ve vybraných zemích Evropy (2014-2018).....	45
Obrázek 9: Vývoj kriminality ve vybraných zemích Evropy (2014-2018).....	45
Obrázek 10: Průměrná kriminalita na 100 000 obyvatel ve vybraných zemích Evropy (2014-2018)	46
Obrázek 11: Vývoj počtu požárů ve vybraných zemích Evropy (2014-2018).....	47
Obrázek 12: Průměrný počet požárů na 100 000 obyvatel ve vybraných zemích Evropy (2014-2018)	48
Obrázek 13: Vývoj úmrtnosti při dopravních nehodách ve vybraných zemích Evropy (2014-2018)	49
Obrázek 14: Průměrná úmrtnost na 100 000 obyvatel ve vybraných zemích Evropy (2014-2018)	50
Obrázek 15: Obecná kriminalita v ČR.....	55
Obrázek 16: Vývoj kriminality v ČR s % změnou roční bilance (2009-2018)	56
Obrázek 17: Příčiny vzniku požárů v regionech ČR	61
Obrázek 18: Vývoj počtu požárů v ČR s % změnou roční bilance (2009-2018)	62
Obrázek 19: Hlavní příčiny vzniku dopravních nehod v regionech ČR.....	66
Obrázek 20: Způsoby zavinění dopravních nehod v regionech ČR	67
Obrázek 21: Vývoj počtu dopravních nehod v ČR s % změnou roční bilance (2009-2018) ...	68
Obrázek 22: Úmrtnost při dopravních nehodách v ČR s % změnou roční bilance (2009-2018)	68
Obrázek 23: Následky živelních pohrom.....	72
Obrázek 24: Vývoj počtu živelních pohrom v ČR s % změnou roční bilance (2009-2018)	73
Tabulka 1: Tabulka plošného pokrytí	31
Tabulka 2: Konkrétní hrozby narušující bezpečnost ČR	37
Tabulka 3: Porovnání bezpečnosti prvních 30 zemí světa k r. 2019	40
Tabulka 4: Porovnání bezpečnosti posledních 30 zemí světa k r. 2019	42
Tabulka 5: Celková bezpečnost z vybraných ukazatelů	52
Tabulka 6: Pořadí jednotlivých regionů podle kriminality (2009-2018).....	57
Tabulka 7: Bodové hodnocení regionů ČR podle kriminality (2009-2018).....	58
Tabulka 8: Pořadí jednotlivých regionů podle požárů (2009-2018).....	63
Tabulka 9: Bodové hodnocení regionů ČR podle požárů (2009-2018).....	64
Tabulka 10: Pořadí jednotlivých regionů podle dopravních nehod (2009-2018).....	69
Tabulka 11: Bodové hodnocení regionů ČR podle dopravních nehod (2009-2018).....	70
Tabulka 12: Pořadí jednotlivých regionů podle živelních pohrom (2009-2018).....	74
Tabulka 13: Bodové hodnocení regionů ČR podle živelních pohrom (2009-2018).....	75
Tabulka 14: Pořadí jednotlivých regionů podle ukazatelů bezpečnosti	76

Tabulka 15: Hodnocení celkové bezpečnosti v regionech ČR	77

SEZNAM ZKRATEK A ZNAČEK

ČR	Česká republika
ČSÚ	Český statistický úřad
EU	Evropská unie
GPI	Světový mírový index
HZS	Hasičský záchranný sbor České republiky
IEP	Institute for Economics and Peace
IZS	Integrovaný záchranný systém
JPO	Jednotky požární obrany
MV	Ministerstvo vnitra
MZe	Ministerstvo zemědělství
MZV	Ministerstvo zahraničních věcí
MŽP	Ministerstvo životního prostředí
NATO	Severoatlantická aliance
OBSE	Organizace pro bezpečnost a spolupráci v Evropě
OSN	Organizace spojených národů
PČR	Policie České republiky
PNP	Přednemocniční neodkladná péče
SDH	Sbor dobrovolných hasičů
ZZS	Zdravotnická záchranná služba
ŽP	Životní prostředí

ÚVOD

Problematika bezpečnosti, zvláště pak v její nevojenské oblasti, je velmi aktuálním až nadčasovým tématem, se kterým se lidstvo potýká od nepaměti a bude se jím zabývat i v budoucnosti. Jelikož se v průběhu let objevují stále nové hrozby, které by mohly ohrozit bezpečnost státu, a známé hrozby se vyvíjejí, je nutné, aby se na ně Česká republika (dále jen ČR) připravila. Tedy vytvářela úplně nová nebo aktualizovala stávající opatření, která by přispěla k boji proti těmto hrozbám.

Jedním z důvodů pro výběr tématu je seznámení s pojmem „bezpečnost“, který je do značné míry vágní až neurčitý, přestože je využíván velmi často. Jelikož nelze v této práci dostatečně obsáhnout podrobnější vhled do celé problematiky, která se dělí na vojenskou a nevojenskou bezpečnost, bude se práce zabývat zejména oblastí nevojenské bezpečnosti. Daný směr byl zvolen proto, že hrozby nevojenského charakteru neboli hrozby vnitřního prostředí státu, působí na občany ČR neustále, bez ohledu na vývoj mezinárodní situace.

V návaznosti na výše uvedené je cílem této práce posouzení vývoje bezpečnosti v regionech ČR. Z výstupů šetření bude možné vyvozovat závěry o trendech i územních rozdílech, jež lze obecně považovat za relevantní podklady pro usměrňování rozvoje a organizace bezpečnosti v regionech.

V rámci naplnění vymezeného cíle byly stanoveny dvě výzkumné otázky, které jsou zodpovězeny na základě výsledků analýzy:

„Který region lze z hlediska nevojenské bezpečnosti považovat v ČR za nejbezpečnější?“

„Který region lze z hlediska nevojenské bezpečnosti považovat v ČR za nejnebezpečnější?“

Práce je rozdělena do čtyř hlavních kapitol. První kapitola popisuje právě obecný pojem bezpečnost, který bude rozdělen na zmíněné kategorie a dále se zaměří na nevojenské pojetí bezpečnosti. Nedílnou součástí pojmu bezpečnost jsou i hrozby, kterým se tato kapitola také věnuje, neboť se před nimi snaží každý být v bezpečí. Druhá kapitola vymezuje instituce, které se zabývají bezpečností jak na světové úrovni, v Evropě či přímo v ČR. Pozornost bude kladena zejména na složky Integrovaného záchranného systému (dále jen IZS), které působí převážně v ČR a skládají se hlavně z Hasičského záchranného sboru ČR (dále jen HZS), Policie ČR (dále jen PČR) a zdravotnické záchranné služby (dále jen ZZS).

Třetí kapitola se věnuje mezinárodnímu kontextu bezpečnosti, kde je prostřednictvím analýzy zjištěna komparace mezi ČR a ostatními státy Evropy. Čtvrtá kapitola pojednává

o bezpečnosti regionů ČR, kde je určena míra bezpečnosti jednotlivých regionů pomocí údajů Českého statistického úřadu (dále jen ČSÚ) na základě bodového hodnocení. Mimo jiné obsahuje zhodnocení výsledků analýzy.

Teoretické poznatky vycházejí z odborné literatury a elektronických zdrojů. Data k analytické části jsou zpracovány ze statistických údajů z Eurostatu, Českého statistického úřadu, Policie ČR a Institutu pro ekonomii a mír. Pro lepší názornost a přehled jsou využity grafy a tabulky.

1. VYMEZENÍ PROBLEMATIKY BEZPEČNOSTI

Laická veřejnost používá pojem bezpečnost často v obecné mluvě. Samotné české slovo „bezpečnost“ je převzato od sousloví „bez péče“. (Jungmann, 1839) To znamená, že se člověk nemusí aktivně chránit proti hrozbám a rizikům, která mohou na něj působit. Může např. zůstat bezstarostně na bezpečném místě, které jej bude samo a účinně chránit.

Samotný pojem bezpečnost lze definovat různými způsoby, ale pokaždé bude mít stejnou nebo podobnou myšlenku. „*Bezpečnost je stav, kdy jsou na efektivní míru omezeny hrozby pro objekt a jeho zájmy a tento objekt je k omezení stávajících i potenciálních hrozeb efektivně vybaven a ochoten při něm spolupracovat.*“ (Souček a spol., 2005) Pojem bezpečnost je chápán jako velmi složitý pojem, který se dotýká téměř všech skupin lidí i jednotlivců na státní či mezinárodní úrovni a je ovlivňován řadou společenských faktorů, které by měly zamezit případným krizím, rizikům či hrozbám. (Lasicová, Ušiak, 2013) Bezpečnost lze označit za stav, při němž nehrozí, že by byl referenční objekt ohrožen hrozbami nebo jako stav, kdy jsou hrozby účinně sníženy na akceptovatelnou úroveň (Smolík, Šmíd, 2010) Lze tedy říct, že bezpečnost se nebere jako pozitivní pojem, neboť jeho definice se zakládá na eliminaci těchto hrozeb a rizik nebo vyhnutím se jim. (Balabán, 2010)

Bezpečnost se podle kodaňské školy (Waever, 1997) rozděluje na vojenský sektor a nevojenské sektory.

Dle Strouhalové (2011) je **vojenská bezpečnost** vnímána jako bezpečnost, kterou je bezpochyby nutné ochránit vojenskou silou, aby při nepřátelském útoku referenční objekt přežil, v tomto případě se hovoří o referenčním objektu jako o státu, ale může se jednat např. i o mezinárodní organizaci. Podle definice: „*nedostatečné množství vnějších hrozeb nebo jako schopnost zabránit vnějším aktérům v ohrožení země či bránit sociální skupiny před skutečným útokem*“ (UNESCO, 1995) se tato forma bezpečnosti orientuje hlavně na vnější prostředí státu, je tedy označována za vnější bezpečnost. Úkolem této bezpečnosti je např. zajistit informace ohledně případného teroristického útoku, prodeje nukleárních zbraní, kybernetické kriminality a jiných hrozeb, které by mohly výrazně ohrozit bezpečnost státu a efektivně se na dané hrozby připravit a účinně je eliminovat. (Strouhalová, 2011)

Nevojenskou bezpečnost lze definovat jak v širším, tak i užším významu. V širším významu se nevojenská bezpečnost rozlišuje od vojenské bezpečnosti tím, že nevojenská bezpečnost se týká pouze území daného státu, zatímco vojenská bezpečnost sahá i mimo toto území. Lze tedy říct, že u nevojenské bezpečnosti působí vnitřní hrozby na referenční objekty,

tedy stát a regiony. Co se týče vojenské bezpečnosti, hrozby jsou původem z vnějšího okolí státu (např. napadení státu). Z výše uvedeného je patrné, že do nevojenské bezpečnosti spadá např. ochrana obyvatelstva a zajištění vnitřního pořádku, ochrana před vnitřními hrozbami, ochrana kritické infrastruktury apod. V užším významu jde o vnitřní pořádek, bezpečnost a zdraví obyvatel. V ČR mají tyto oblasti na starosti zejména PČR, HZS, JPO, ZZS a ostatní bezpečnostní složky. (Zeman, 2002)

1.1 Sektory nevojenské bezpečnosti

Nevojenskou bezpečnost lze tedy chápat jako bezpečnost vnitřní, ta se dělí podle kodaňské školy na 4 sektory. Podle Buzana (2005) se jedná o politický sektor, sociální sektor, ekonomický sektor a environmentální sektor.

Na obr. 1 je znázorněno členění bezpečnosti podle kodaňské školy. Na vertikální ose jsou znázorněny úrovně bezpečnosti, tedy referenční objekty, na které hrozba může působit, může se jednat o jednotlivce nebo až celý svět. Vzájemné propojení referenčních objektů s úrovněmi kodaňské školy znamená, že hrozby (sektory) mohou přijít odkudkoli a mohou postihovat jakoukoli úroveň kodaňské školy. Buzan (2005) neuvažuje o hrozbách, které by mohly hrozit zvenčí státu, proto je pro něj nejdůležitější pouze stát a úroveň, které spadají pod státní hladinu, tedy regiony a jednotlivci. Stát má moc ohrozit své vlastní obyvatelstvo nebo jednotlivce, ale samotný jedinec nic proti státu nezmůže, proto se úroveň státu nachází na obrázku nad úrovní regionů a jednotlivců. Waever (1997) má rozdílný názor, rozšiřuje problematiku bezpečnosti o hrozby, které by mohly ohrozit stát zvenčí např. jiná země či skupina států. Dle Waevera (1997) by se měla bezpečnost odvozovat jak ze vzájemného vztahu jednotlivých států, tak i ze změn hladin jednotlivců či regionů. Proto se úroveň státu nachází uprostřed úrovní bezpečnosti.

Horizontální osa je osou zdrojů hrozeb. Tyto zdroje jsou nazývány jako sektory. Kodaňská škola rozděluje hrozby celkem do 5 sektorů. První sektor, který je oddělen vertikální osou, spadá do vojenské bezpečnosti – vojenský sektor. Ostatní 4 sektory spadají do nevojenské bezpečnosti.

Obrázek 1: Členění bezpečnosti podle kodaňské školy

Zdroj: upraveno podle Waever (1997)

1.1.1 Ekonomický sektor

Definování ekonomického sektoru neboli ekonomické bezpečnosti je velmi obtížné, neboť se dotýká téměř všech sektorů v rámci tzv. „kodaňské školy“. Hlavním cílem ekonomické bezpečnosti je zajistit uspokojení základních potřeb obyvatel podle světových standardů a vytvářet jim takové podmínky, aby to vedlo k jejich rozvoji a rozvoji společnosti jako celku. Je tedy nezbytně nutné, aby se využívaly již dostupné prostředky pro eliminaci hrozeb a rizik nebo se těmto hrozbám a rizikům zcela vyhnout, kvůli správnému fungování hospodářského systému. Prostředkem, kterým lze podpořit splnění hlavního cíle ekonomické bezpečnosti, je ekonomický růst, který je měřitelný pomocí hrubého domácího produktu. (Nedbal, Štancl, 2007) Pokud by nějaká hrozba nastala, státům se může jevit, že na rozdíl od firem jsou proti hrozbám v ekonomickém sektoru prakticky imunní, ale není tomu tak. Sice státy nemohou jako firmy zaniknout a propustit své obyvatelstvo, jako kdyby to byli jejich „zaměstnanci“, ale může jim hrozit státní bankrot, který by vedl např. k ekonomické krizi (Danics, 2007)

Podle Buzana (2005) je idea této bezpečnosti velmi sporným a zpolitizovaným tématem. Na tomto poli vystupují tři soupeřící strany, které mají odlišné názory a odlišnou politiku. Mezi tyto aktéry patří merkantelisté spolu s neomerkantelisty, liberálové a socialisté. Merkantelisté a neomerkantelisté považují ekonomickou bezpečnost za národní bezpečnost, a proto ekonomiku podřizují státu, který působí z pohledu bezpečnosti na fungování firem a trhů. Podle Buzana (2005) je tedy prioritou merkantelistů a neomerkantelistů politická oblast, které podřizují oblast ekonomickou, co by její integrální součástí. Dle Danicse (2007) se naopak liberálové na rozdíl od merkantelistů soustředí prioritně na ekonomickou oblast.

Nechtější, aby ekonomika byla podřízena státu, ale aby zůstala svobodnější, a to bez politických zásahů, i když státní aparát považují v bezpečnostních otázkách za nenahraditelný. V poslední řadě jsou tu socialisté, které nelze přesně zařadit, k jaké oblasti se upínají, neboť se pohybují mezi merkantelisty a liberály. Jejich přístup spočívá v tom, že společnost formuje sama ekonomika. Přiklání se k tomu, aby stát kdykoli zasáhl spravedlivě a rovnocenně, pokud se ekonomika vymyká kontrole. Z hlediska bezpečnosti se socialisté přiklání na stranu ekonomicky slabých aktérů ve střetu s ekonomicky silnějšími aktéry. (Danics, 2007; Buzan, 2005)

1.1.2 Enviromentální sektor

Enviromentální bezpečnost představuje sektor nevojenské bezpečnosti, který se zaměřuje na enviromentální hrozby. V 80. a 90. letech 20. století se rozšířil z toho důvod, že kdyby se tato bezpečnost neřešila, mohlo by dojít v budoucnosti např. k výraznému ohrožení lidstva až zhrucení lidské civilizace. Referenčním objektem tohoto sektoru je životní prostředí (dále jen ŽP). (Danics, 2007; Buzan, 2005)

Podle Buzana (2005) zvláštnost enviromentálního sektoru tkví v tom, že je tvořen pomocí **dvou agend**, které se vzájemně překrývají a ovlivňují např. v médiích. Mezi tyto agendy je řazena agenda vědecká a politická. Vědecká agenda, která je tvořena zpravidla vědci, se zabývá přírodovědnými otázkami a aktivitami nevládních organizací. Dle Buzana (2005) předkládá tato agenda seznam problémů, týkajících se enviromentální bezpečnosti, které zpomalují nebo by mohly zpomalit v budoucnosti vývoj lidstva. Politická agenda je na druhou stranu záležitostí vlády, která řeší otázky enviromentální bezpečnosti pomocí politických strategií. Pro tuto agendu není rozhodujícím faktorem, jestli hrozby, které by mohly ohrozit ŽP, jsou reálné nebo ne. Důležité je to, aby se mohlo co nejdříve o blížící se hrozbě jednat a pokusit se daný problém všemi dostupnými prostředky eliminovat. Rozdělení na tyto dvě agendy lze dobře odůvodnit. Pokud odborný lékař oznámí politikovi či prostému občanovi, že chřipka je velice nakažlivé onemocnění a je možné vysoké riziko úmrtnosti, protože na tento typ chřipky neexistuje zatím vakcína, tak není důvod, proč toto tvrzení zpochybňovat. A pokud se toto tvrzení vyvrátí, tak těmto jedincům nezbyvá nic jiného, než těmto odborníkům věřit a na základě tohoto tvrzení racionálně politicky jednat. (Danics, 2007)

V enviromentálním sektoru je řada problémů týkajících se narušení ekosystémů, dále se sem řadí energetické problémy, populační problémy, potravinové problémy, ekonomické problémy a oblast občanských sporů. Do narušení ekosystémů patří změna klimatu, odlesňování, desertifikace či různé formy erozí. Toto „narušení ekosystémů“ lze považovat za

nejužší spojitost s enviromentální bezpečností. Dalšími zmiňovanými problémy jsou energetické problémy, které se týkají vyčerpání přírodních zdrojů, distribucí energetických zdrojů. Dále populační problémy, týkající se nárůstu obyvatelstva, řeší se zde možná kapacita planety, zdravotní problémy ve světě, epidemie atd. Mezi potravinové problémy patří zejména chudoba, hladomor, úbytek přírodních zdrojů – např. vody. Ekonomické problémy podle Danicse (2007) zahrnují „ochranu dlouhodobě neudržitelných způsobů výroby, společenskou nestabilitu způsobovanou imperativem růstu a strukturální asymetrie a nerovnosti“. Jelikož dnešní doba nabízí širokou škálu zboží, které pochází z přírody, zatěžuje se tím ŽP, což může negativně ovlivnit budoucí generace, je proto důležité tyto zdroje chránit a šetrně s nimi nakládat. (Danics, 2007; Enviwiki, 2020; OSN, 2020) Na závěr je posledním problémem enviromentálního sektoru - oblast občanských sporů, která řeší poškození ŽP po válečném konfliktu. (Danics, 2007; Fojtíková, 2008)

1.1.3 Societální sektor

V societálním sektoru neboli společenské bezpečnosti, je hlavním referenčním objektem společnost. Pro societální sektor na rozdíl od ekonomického, politického, vojenského a enviromentálního sektoru, pro které je klíčovou hodnotou pro přežití suverenity a referenčním objektem stát, je klíčová identita a společnost. Zatímco podstatou státu je mít vymezené hranice, podstatou identity je, aby se jedinci a skupiny lidí cítili, jako by byly členy jakési sociální skupiny. Lze tedy říct, že kolem identity se točí fungování celé společnosti. Tyto sociální skupiny mohou mít různou kulturu, zvyky, náboženství nebo mohou hovořit jiným jazykem. Sociální skupiny tedy mohou představovat např. národy v Evropě. (Danics, 2007)

Societální bezpečnost disponuje schopností odolat potencionálním hrozbám i v proměnlivých podmínkách. Nejzákladnější tři hrozby, které mohou ohrozit referenční objekt, jsou – migrace, horizontální soupeření a vertikální soupeření. Pojem migrace lze označit za přesun obyvatelstva z jedné země do druhé. Dle Buzana (2005) se nejčastěji objevuje tzv. intraregionální migrace¹, kdy se přesouvá obyvatelstvo ze své rodné země do sousedních zemí. Buzan (2005) však nevyklučuje, že by se mohla do budoucna zvýšit i celosvětová migrace např. by se mohlo jednat o přesun obyvatelstva z asijského kontinentu do Evropy či Spojených států amerických. Horizontální soupeření znamená, že skupiny osob, které žijí na daném území, musí měnit svůj styl života kvůli převažující skupině. Vertikální soupeření lze chápat jako skupinu osob, která se v budoucnosti přestane vidět jako komunita

¹ Ve smyslu nadnárodních regionů.

kvůli např. projektu pro integraci. (Danics, 2007) Dalším typem hrozby sociálního sektoru může být např. i úbytek obyvatelstva, který může mít za následek ztrátu identity a ohrožení stability společnosti. Nejedná se však o běžné „vymírání“ obyvatel přírodním způsobem (stářím), ale v důsledku epidemií, válek či katastrof, jedná se tedy o hrozby, které buď záměrně vyvolal člověk nebo byly vyvolány přírodními vlivy. (Buzan, 2005) *„Přestože z analytického hlediska se jedná o tři odlišné typy hrozeb, v praxi se mohou velmi snadno doplňovat a kombinovat. Lze je také zařadit do spektra, jež sahá do záměrných, programových a politických hrozeb k hrozbám nezamýšleným a strukturálním.“* (Buzan, 2005) Dle Buzana (2005) je možné tyto hrozby odvrátit dvěma způsoby. První způsob je, že si společnost prosadí u státních činitelů odvrácení potencionální hrozby či sami se pokusí o její eliminaci. V druhém případě může stát nařídít kontrolu hranic a upravit legislativu tak, aby nedocházelo např. k nedovolené imigraci.

1.1.4 Politický sektor

Pro politickou bezpečnost je klíčovým faktorem suverenita státu, protože hrozby mohou být jak vojenského, tak i nevojenského charakteru. Stejně jako ekonomická bezpečnost se politická bezpečnost prolíná všemi sektory bezpečnosti, neboť každý z těchto sektorů je i zároveň z části politického charakteru. V obecném slova smyslu je politická bezpečnost podobná jako pojem „bezpečnost“. (Danics, 2007) Je-li referenčním objektem politického sektoru v současné době stát, hlavním aktérem politické bezpečnosti musí zpravidla být vláda, to znamená, že hrozby politického charakteru nebudou představovat žádné ohrožení pro stát, ale budou ohrožovat samotnou vládu. (Buzan, 2005) Stupeň ohrožení vlády se může odvíjet od toho, zdali je daný stát považován za slabý či silný. Slabé státy mají obvykle problémy s autoritou, která je hojně napadána např. z toho důvodu, že si lid myslí, že vláda jedná ve svůj prospěch a ne ve prospěch státu. Silnému státu toto ohrožení nehrozí. (Buzan, 2005)

Akademici si pokládali otázku významu slova „politika“, která rozdmýchala střet různých názorů. Podle Buzana (2005) slovo politika znamená cílené ovlivňování chování lidských skupin, aby se obyvatelstvo podřizovalo vládě. Rozdíl politické bezpečnosti a samotného slova politika je v tom, že politickou bezpečnost ohrožuje zejména legitimita, tedy moc vlády. Dle Buzana (2005) se dělí legitimita na vnitřní a vnější. Rozdíl mezi hrozbami útočící na vnitřní a vnější legitimitu je ten, že v případě vnitřní legitimacy hrozby působí na politické jednotky, které pomocí politických ideologií vymezují stát, zatímco u vnější legitimacy se snaží politické hrozby působit na suverenitu a legitimitu státu.

Buzan (2005) řadí mezi časté politické hrozby např. odepření podpory, udělení nebo odmítnutí politického uznání. „*Politické hrozby útočí na organizační stabilitu státu v podobě tlaku na vládu, přes rozdmýchávání separatistických nálad až po narušování politické struktury státu před následným vojenským útokem.*“ (Danics, 2007) Podle Buzana (2005) jsou politické hrozby hrozbou státního aparátu, který zprostředkovává ideu státu. Tyto hrozby jsou podle Buzana (2005) velmi nebezpečné, srovnává je i s vojenskými hrozbami, neboť politické hrozby by mohly udělat stejnou nebo podobnou škodu slabšímu státu. V této souvislosti lze říct, že má politický sektor nejužší spojitost s vojenským sektorem, proto ve svých člancích Buzan (2005) uvádí jeho možnou kombinaci s politickým sektorem, čímž vzniká alternativní vojensko-politický sektor.

1.2 Hrozby jako zdroje nebezpečí

V předešlé podkapitole je definován pojem „bezpečnost“, který úzce souvisí s problematikou hrozeb. Za předpokladu, že nastane situace, že by některá hodnota nebyla v bezpečí, znamená to, že na ni působí řada faktorů, které ji ohrožují. Tyto faktory se obecně označují jako hrozby. „*Hrozba je primární, na referenčním objektu nezávisle existující fenomén, který může nebo chce poškodit nějakou konkrétní hodnotu.*“ (Smolík, Šmíd, 2010) Hrozba může vzniknout úmyslně, takové hrozby se odborně označují za **intencionální hrozby**. Intencionální hrozby musí být naplánované, tudíž nevznikají pomocí přírodních vlivů, ale jsou vyvolané zásadně člověkem, mají tedy antropogenní charakter. Druhým typem hrozeb jsou neúmyslné hrozby, které se nazývají jako **neintencionální hrozby**. Na rozdíl od intencionálních hrozeb jsou neintencionální hrozby vyvolány zcela náhodně. Pod pojmem neintencionální hrozba si lze nejlépe představit např. přírodní hrozby nebo antropogenní hrozby, které většinou bývají neúmyslné (např. dopravní nehody). Hrozby mohou být členěny i jinak, než jen na úmyslné nebo neúmyslné. Například Antušák (2009) rozlišuje hrozby podle jejich zdroje vzniku:

- asymetrické hrozby,
- věcné hrozby,
 - naturogenní hrozby,
 - antropogenní hrozby.

1.2.1 Asymetrické hrozby

Antušák (2009) charakterizuje asymetrickou hrozbu jako taktickou akci, která napadá zranitelná místa vybraného státu k dosažení svých strategických cílů s velkým účinkem za pomoci malých prostředků. Tento přístup hrozby není žádným novým objevem současnosti, neboť tento typ hrozeb byl již používán v minulosti. Od začátku 20. století se začaly vyvíjet nové technologie, zbraně hromadného ničení, rostlo biologické inženýrství, tudíž se vyvíjely biologické zbraně, chemické zbraně atd., které mohou být využity např. v asymetrické válce nebo k teroristickému útoku.

Terorismus v současné době patří mezi nejvíce diskutovaný fenomén a řadí se mezi nejnebezpečnější hrozby současnosti spadající do asymetrických hrozeb. (Antušák, 2009) Vymezení daného pojmu je velmi náročné. Každý autor definuje pojem jiným způsobem. Ministerstvo vnitra ČR (dále jen MV) definuje terorismus jako: „*Terorismus je plánované, promyšlené a politicky motivované násilí, zaměřené proti nezúčastněným osobám, sloužící k dosažení vyčtených cílů.*“ (MV, 2009) Může se zdát, že menší teroristické útoky nemohou způsobit tak velkou škodu, aby oslabili referenční objekt – stát. Opak je pravdou. Jejich cílem je nečekaně zaútočit právě na nejvíce zranitelná místa např. státní infrastrukturu a uškodit tím co nejvíce dané hodnotě. (Antušák, 2009) Jak je již zmíněno výše, asymetrické hrozby se obvykle spojují s těmito prostředky:

- **Zbraně hromadného ničení** jsou obtížně sehnatelné a velmi náročné na výrobu. Prakticky jediná možnost, jak získat tuto zbraň je, že si ji zájemce koupí od států, které ji vlastní. Pokud však někdo takové znalosti má a je schopný vyrobit atomovou bombu, tak je zapotřebí, aby si obstaral pro to základní materiály např. plutonium. Tento surový materiál lze už poměrně snáze získat než již vyrobená bomba, neboť obrovská naleziště radioaktivního materiálu se nachází v dnešním Rusku. V současnosti neexistuje příliš mnoho států, které vlastní tento typ zbraní. Největším držitelem zbraní hromadného ničení je bezpochyby USA a Rusko. (Bureš, 2018)
- **Chemické zbraně**, na rozdíl od zbraní hromadného ničení, se dají mnohem lépe získat ilegální cestou a jejich výroba není zas tak obtížná. Tento typ zbraní se používal již od první světové války, kdy se používal smrtelně nebezpečný plyn – Yperit. V současné době se takové zbraně nesmějí skladovat ani vyrábět podle Úmluvy o chemických a biologických zbraních z roku 1925. V současnosti je tato úmluva akceptována téměř po celém světě, kromě několika zemí v Africe, Indonésii a střední Asii. V první

polovině ledna roku 1993 podepsala tuto úmluvu i ČR. (Matoušek, 2007; Křížková, Vitvarová, 2017)

- **Biologické zbraně** jsou, stejně jako chemické zbraně, lehce přístupné ilegálním obchodováním. Matoušek (2007) zařazuje do biologických zbraní např. viry, bakterie a jiné toxiny. Existují nevyvratitelné důkazy, že programy ve vyvíjení biologických zbraní se nezastavily ani po jejich zákazu z roku 1925. Mezi státy, které nadále pokračovaly ve vyvíjení tohoto druhu zbraní, patří např. Rusko, které vyvíjelo bojové hlavice obsahující antrax. V roce 1979 došlo k nehodě, kdy lidskou chybou unikla tato látka z laboratoří u zařízení Sverdlovsk-19, na kterou zemřelo 66 lidí. Vláda se tuto vzniklou situaci pokusila „ututlat“ a pověřila KGB, aby zfalšovala lékařské zprávy. (Smíšek, 2004) Pokud by světová literatura v devadesátých letech o tomto incidentu nic nenapsala, Rusko by nejspíš nadále pokračovalo ve vyvíjení této zbraně. (Matoušek, 2007)

1.2.2 Věcné hrozby

Dle Antušáka (2009) se dělí věcné hrozby na hrozby naturogenní a antropogenní. Naturogenní hrozby, jsou hrozby, které jsou přírodního charakteru. To znamená, že jsou vyvolány pouze přírodními vlivy. Co se týče antropogenních hrozeb, jsou vyvolány lidskou chybou nebo chybovostí lidskými vynálezy.

Naturogenní hrozby neboli živelní hrozby jsou většinou neintencionální hrozbou přírodního charakteru, tedy nebyla přímo vyvolaná člověkem. Jen ojediněle je však může vyvolat člověk, např. sněhovou lavinu. Antušák (2009) definuje přírodní hrozby jako: „*extrémní geofyzikální události, pocházející z oblasti biosféry, litosféry, hydrosféry nebo atmosféry, schopné způsobit katastrofy a pohromy.*“ Dle Kukala a Pošmourného (2005) se přírodní hrozby velkého rozsahu označují za tzv. přírodní katastrofu. Přírodní katastrofy lze vymezit jako rychlé přírodní procesy, které mají za následek vysokou míru mortality a materiálních škod. Lze tedy říct, že přírodní hrozby nebo katastrofy mohou být vyvolány jakkoli, kdekoli a kdykoli na Zemi. Naturogenní hrozby se dále dělí podle původu na biotické a abiotické hrozby:

- **Biotické hrozby** jsou označovány jako hrozby, které mají „živý“ charakter. V tomto případě se jedná o viry a bakterie přenášející se z člověka na člověka a mají epidemický nebo dokonce i pandemický charakter. (Antušák, 2009) Hovoří se tedy o epidemii a pandemii, která je v době zpracování této práce nezhavějším tématem

v souvislosti se SARS-COVID-19. Další biotickou hrozbou je např. epizootie. Jedná se o onemocnění, které se šíří mezi zvěří.

- **Abiotické hrozby** jsou opakem biotických hrozeb, neboť jsou neživého charakteru. Řadí se mezi ně hrozby, které vznikly přírodními vlivy, ať už pomocí pohybů litosférických desek, proměnlivým počasím nebo stoupající hladinou oceánů, moří a řek. Mezi tyto abiotické hrozby se řadí např. povodně, požáry, sesuvy a pády, zemětřesení. (Antušák, 2009)

Antropogenní hrozby jsou převážně nevojenského charakteru vyvolané člověkem z nedbalosti, úmyslně či neúmyslně. Antušák (2009) vysvětluje antropogenní hrozby takto: *„Výroba nejrůznějšího zboží, energie a dalších užitečných hodnot přinesla s sebou i hrozby vzniku mimořádných událostí, havárií a katastrof. Tato nebezpečí jsou známa jako antropogenní hrozby.“* Antušák (2009) dělí tyto hrozby na sociogenní a technogenní.

- **Sociogenní hrozby** podle Antušáka (2009) jsou takové hrozby, které by mohly vyvolat mimořádnou událost, katastrofu či havárii a mohly by mít závažný dopad na ekonomiku a bezpečnost ČR. Mezi sociogenní hrozby lze zařadit krizové situace týkající se narušením dodávek pitné vody, ropy a jejích derivátů, elektřiny, potravin, léků, tepla, finančního a devizového hospodářství.
- **Technogenní hrozby** jsou mimořádné události, které byly zapříčiněny vlivem technologií a vynálezů a mají dopad na kritickou infrastrukturu. Jedná se např. o požáry, dopravní katastrofy, havárie ropovodů a plynovodů a např. i o ropné nebo chemické havárie. (Antušák, 2009)

2. INSTITUCIONÁLNÍ ZAJIŠTĚNÍ BEZPEČNOSTI

Institucionální zajištění bezpečnosti je navázáno na bezpečnostní systém, který má za úkol spolupracovat s jednotlivými složkami bezpečnosti a bojovat proti potencionálním či již vzniklým hrozbám. (MZV, 2015) Na institucionálním zajištění bezpečnosti se podílejí jak mezinárodní, tak národní organizace. Následující podkapitoly pojednávají právě o vybraných mezinárodních a národních organizacích, které zajišťují bezpečnost na mezinárodní a národní úrovni, tedy IZS, které zajišťuje nevojenskou bezpečnost pouze na území ČR.

2.1 Mezinárodní organizace zajišťující bezpečnost

Tyto organizace se zabývají problematikou bezpečnosti buď na evropské půdě (např. EU, Europol, OBSE), nebo v globálním měřítku (např. OSN, NATO, Interpol). Jedná se o organizace, které mohou jistým způsobem zasahovat do bezpečnosti svých členů.

EU (Evropská unie) vznikla 1. 11. 1993 po podepsání Maastrichtské smlouvy, která se dnes nazývá jako smlouva o Evropské unii. Jedná se o společenství států, které má v době zpracování této práce 27 členů včetně ČR. Na začátku ledna roku 2020 vystoupilo Spojené království Velké Británie a Severního Irska (dále jen Spojené království) z EU. (Europa, 2020b)

Po 2. světové válce se začaly budovat dobré vztahy mezi členy EU na základě ekonomické spolupráce, kdy nebylo potřeba využívat vojenskou sílu. (Bauerová, 2018; Europa, 2020c) Následně se začal rozvíjet volný pohyb zboží, osob a služeb, což mělo za následek zrušení hraničních kontrol zemí, které spadají do EU. Toto rozvolnění pravidel by mohlo mít i své temné stránky. Rizikem by mohl být např. rozvoj obchodu s nelegálním zbožím, obchodováním s lidmi, drogami aj. nelegálními aktivitami. Konkrétně vnitřní bezpečnost se uskutečňuje po roce 1999, kdy se podle Bauerové (2018) právně ukotvila.

V současnosti se EU věnuje udržování míru, zajišťuje bezpečnost a svobodu členským státům, bojuje proti diskriminaci, chrání ŽP, podporuje vědecko-technický pokrok a po významné události, která otřásla světem 11. 9. 2001, kdy proběhl teroristický útok na Světové obchodní centrum, se EU začala připravovat na boj proti terorismu. (Bauerová, 2018; Europa, 2020c)

Europol je policejním úřadem založeným v roce 1999 se sídlem v Haagu v Nizozemí, který vykonává svoji činnost jen na území EU. (Europa, 2020a) Jedná se o podpůrný úřad, který napomáhá členským státům EU bojovat proti terorismu, obchodu s drogami, praní špinavých peněz, organizovanému zločinu, padělání eura. (Europol, 2020) Europol nemá

právo zasahovat do pravomocí policistů daného státu. Nemůže tedy zatýkat podezřelé osoby, může jen své členské státy podpořit pomocí svého kvalifikovaného personálu a svých služeb. (UOOU, 2013)

Mezi služby, které Europol nabízí, patří podpůrné centrum, distribuce informací a znalostí. (Europol, 2020) Dále Europol pravidelně poskytuje svým členským státům analýzy již zmíněných hrozeb, hodnotí jejich závažnost a vyhledává nové hrozby, které by mohly nastat. Vzhledem k nejmodernějším technologiím, které využívají mezinárodní zločinecké organizace, se Europol snaží jim vyrovnat pomocí orgánů, které se zabývají konkrétními hrozbami. Mezi tyto orgány patří např. Evropské centrum pro boj proti kyberkriminalitě či Evropské centrum pro boj proti terorismu. (Europol, 2020)

OBSE (Organizace pro bezpečnost a spolupráci v Evropě) je bezpečnostní organizace založená roku 1995 se sídlem ve Vídni, která vychází z původní organizace KBSE neboli Konference o bezpečnosti a spolupráci v Evropě. (Chadimová, 2005) Jedná se o podpůrnou organizaci, která pomáhá svým členským státům s bezpečnostními opatřeními, jejich implementací a sledováním bezpečnostní situace. (Euroskop, 2018) OBSE se zabývá hrozbami, které mohou být různého charakteru. Jedná se o hrozby, které vycházejí ze sektorů kodaňské školy. (Chadimová, 2005) OBSE má v době zpracování této práce 57 členů včetně zemí mimo EU např. v severní Americe či některých zemí v Asii.

Po ukončení studené války se OBSE stále věnuje 3 základním činnostem, a to bezpečnosti, ekonomice a dodržování lidských práv a svobod. (Eichler, 2006) Kromě těchto činností se OBSE věnuje i kontrole zbrojení, diplomacii a enviromentální bezpečnosti. (Waisová, 2003) Dle Waisové (2003): „*jednotlivé bezpečnostní aspekty se navzájem doplňují a jsou vzájemně závislé.*“ Lze tedy říct, že se jedná o nedělitelnou bezpečnost. Za předpokladu, že by mohl nastat konflikt, OBSE se nejdříve bude snažit urovnat spor diplomatickou cestou. Pokud dojde k tomu, že diplomacie nestačí k ukončení daného konfliktu, použije OBSE donucovací prostředky a po válečném konfliktu OBSE přispěje k rekonstrukci poválečné zóny. (Waisová, 2003)

OSN (Organizace spojených národů) je bezpečnostní organizace založená roku 1945 se sídlem v New Yorku, která působí na globální úrovni a k roku 2020 má 193 členských států. Co se týče situace v Evropě, OSN významně přispívá k zachování bezpečnosti evropských zemí. Nejdůležitějším orgánem této organizace je Rada bezpečnosti OSN. Cílem Rady bezpečnosti OSN je zachování míru. Pokud státy nepřistoupí na mírovou dohodu, je OSN

nuceno použít donucovací prostředky. Dle Konětopské (1995) se jedná o „základní a nejuniverzálnější bezpečnostní pojistku pro evropskou bezpečnost.“ V souvislosti s mezinárodními vztahy Konětopská (1995) radí, aby se státy nespolehaly jen na OSN, ale i na jiné mezinárodní organizace, které zajišťují bezpečnost (např. NATO a OBSE).

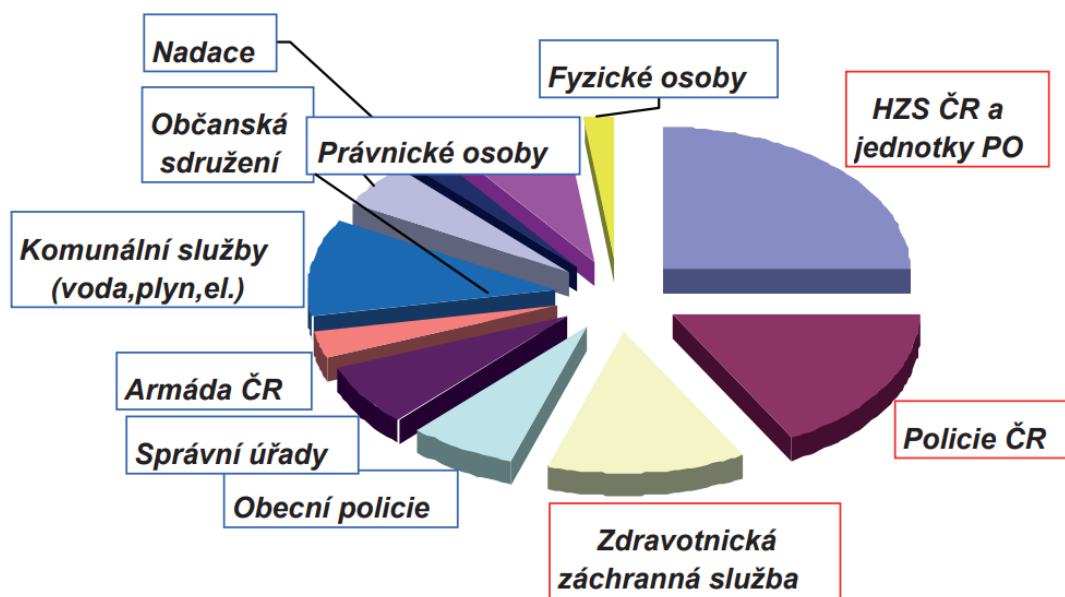
NATO (Severoatlantická aliance) je politicko-vojenská aliance zemí, které mají za úkol se navzájem ochraňovat v případě útoku na členský stát (kolektivní obrana). (Natoaktual, 2020) Aliance vznikla na začátku dubna roku 1949 na základě Severoatlantické smlouvy, která byla podepsána ve Washingtonu v USA. Zprvu se jednalo jen o kolektivní obranu pouze členských zemí, tedy členských zemí USA a Evropy. (Natoaktual, 2020) Po ukončení studené války si NATO vytvořilo nové cíle, neboť do té doby byl jedinou hrozbou bývalý Svaz sovětských socialistických republik neboli SSSR. Stěžejním opatřením, které bylo přijato v roce 1994 v Bruselu, je program – Partnerství pro mír. Cílem tohoto programu je zajistit bezpečnost v Evropě a kooperace zemí aliance. Po teroristickém útoku na Světové obchodní centrum v USA, NATO vyslala své jednotky do Afghánistánu, aby zde nastolily mír. V současnosti se NATO potýká s větší škálou hrozeb, než do konce studené války např. bojuje proti terorismu, nelegálními obchody, migraci, kyberterorismu, narušování dodávek energie a snaží se zachovat bezpečnost i mimo území NATO. (Natoaktual, 2020)

Interpol je obdobou evropského Europolu. Jedná se o největší policejní úřad sídlící ve Francouzském Lyonu, který se zabývá bezpečností v celosvětovém měřítku, zatímco Europol se zabývá otázkami bezpečnosti pouze na území EU. Interpol bojuje s různými druhy zločinů za pomoci členských států „nonstop“ a má právo zločince nebo zločinecké organizace pronásledovat, vyhledávat a zatýkat. (ČT, 2019) Interpol byl založen roku 1923, kdy Československá republika napomohla jejímu vzniku. (Lang, 2011) O skoro 70 let později se v Praze roku 1992 vybuďovala Národní ústředna Interpolu. (Lang, 2011) Jelikož v roce 1993 došlo k rozdělení ČR a Slovenské republiky (dále jen Slovensko), Slovensko využívalo Pražskou pobočku Interpolu až do roku 2008, poté si zřídila svoji vlastní. Každý stát, který je členem Interpolu, si musí vybudovat Národní ústřednu Interpolu. K roku 2020 je členem tohoto úřadu 194 zemí. (Interpol, 2020) Interpol se zabývá i teroristickými organizacemi a útoky.

2.2 Zajištění bezpečnosti v ČR

Státy se nespolehají jen na mezinárodní organizace. Zajištění bezpečnosti uvnitř státu patří k jejich základním funkcím. V ČR je zajištění vnitřní bezpečnosti zakotveno v zákoně č. 110/1998 Sb., o bezpečnosti ČR, Ústavním zákoně č. 1/1993 Sb., Ústava ČR a zákoně

č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení. Základním nástrojem pro zajištění vnitřní bezpečnosti je v ČR IZS. Tato kapitola se věnuje 4 základním a stěžejním složkám IZS, které udržují vnitřní, respektive nevojenskou bezpečnost v ČR podle zákona č. 239/2000 Sb. o IZS. Mezi tyto složky se řadí – HZS, JPO, PČR a ZZS. Špaček (2009) definuje IZS jako „*efektivní systém vazeb, pravidel spolupráce a koordinace záchranných a bezpečnostních složek, orgánů státní správy a samosprávy, fyzických a právnických osob při společném provádění záchranných a likvidačních prací a přípravě na mimořádné události.*“ (Špaček, 2009)

Obrázek 2: Podíl složek IZS

Zdroj: Hanuška a Dubský (2010)

Na obr. 2 výše je znázorněn výsečový graf, který vyjadřuje podíl jednotlivých složek v IZS. Červené ohraničení značí základní složky IZS a mezi modře ohraničené složky se řadí tzv. ostatní složky IZS. Z grafu vyplývá, že nejdůležitější složkou IZS je HZS a JPO, neboť tvoří zhruba čtvrtinové zastoupení v IZS.

2.2.1 Hasičský záchranný sbor ČR

První hasičský sbor se vyskytoval na území dnešní ČR už od roku 1853. (ČT, 2020) Dříve se vyskytovaly hasičské sbory z povolání pouze ve větších městech. O profesionalizaci HZS lze hovořit až od počátku 70. let minulého století, kdy hasiči začali vykonávat i jiné činnosti, než bylo jen hašení požáru (např. technické zásahy). (HZS, 2020a) HZS se od této doby až po současnost věnuje zásahům u dopravních nehod, při živelních pohromách a vyprošťování osob z různých překážek, z tohoto důvodu se vytvořil zákon č. 133/1985 Sb., o požární

ochraně, který je platný dodnes. (HZS, 2020a) V současné době je HZS nejdůležitější součástí IZS, neboť HZS koordinuje všechny složky IZS v krizovém období a vytváří krizové plány podle zákona č. 240/2000 Sb. o krizovém řízení. (HZS, 2020a; z. č. 240/2000 Sb.)

Podle zákona č. 320/2015 Sb., o HZS je HZS: „jednotný bezpečnostní sbor, jehož základním úkolem je chránit životy a zdraví obyvatel, životní prostředí, zvířata a majetek před požáry a jinými mimořádnými událostmi a krizovými situacemi.“. Dle portálu HZS (2020b) patří mezi další úkoly HZS např. organizování úkolů požární ochrany, ochrana obyvatelstva, civilní nouzové plánování, krizové řízení.

Organizační strukturu HZS tvoří generální ředitelství HZS, krajská ředitelství, záchranný útvar HZS a vzdělávací zařízení. Generální ředitelství HZS spadá pod MV, od kterého má povinnost plnit stanovené úkoly v zákoně č. 133/1985 Sb., o požární ochraně.

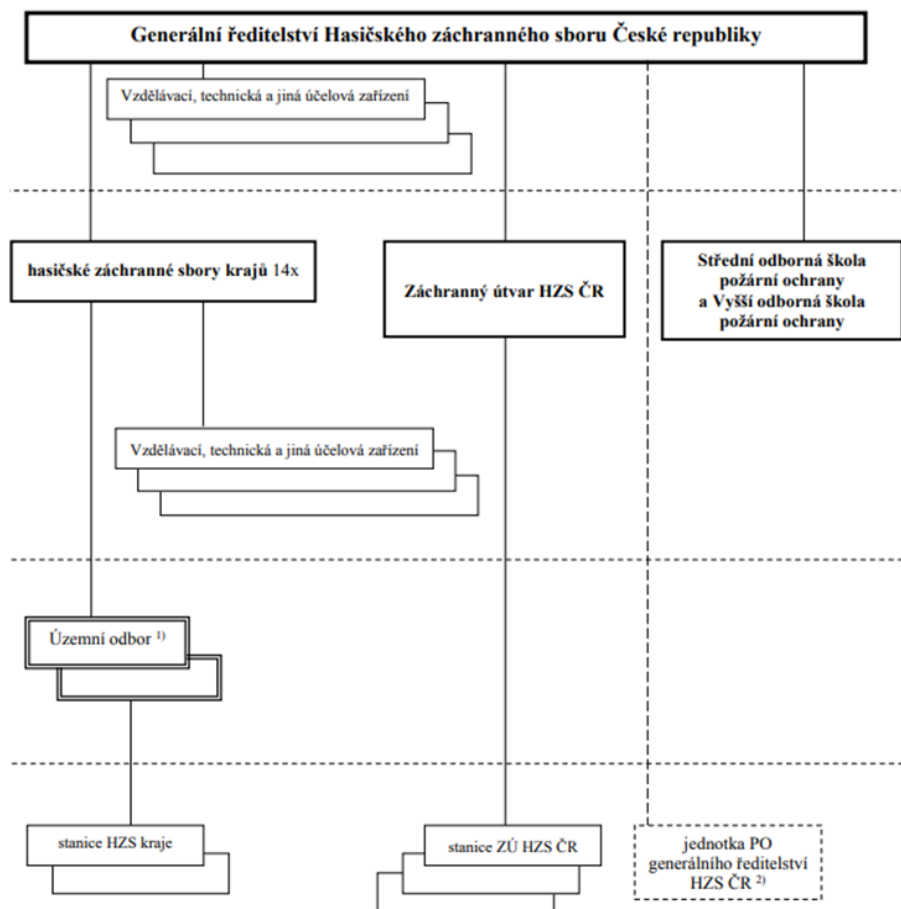
V čele generálního ředitelství je generální ředitel HZS, kterého může jmenovat nebo odvolat pouze ministr vnitra. (Šenovský, 2006) Podle Šenovského (2006) má generální ředitelství za úkol např. v krizovém období organizovat požární ochranu a připravovat se na činnost v tomto období, dále kontrolovat uložené úkoly krajským ředitelstvím a odborně připravuje jednotky požární ochrany. Ministr vnitra jmenuje a odvolává ředitele krajského ředitelství.

Úkoly krajského ředitelství jsou např. kontrola plnění nařízení orgánů kraje a obcí s rozšířenou působností, zpracovávat koncepci požární ochrany na úrovni kraje aj. (Šenovský, 2006) V rámci IZS plní krajské ředitelství úkoly např. koordinuje IZS na úrovni kraje, zpracovává a aktualizuje povodňový plán, koordinuje záchranné a likvidační práce podle nařízení MV a zpracovává poplachové plány IZS. (Šenovský, 2006)

Úkoly záchranného útvaru HZS dělí Řehulka (2020) do tří kategorií – záchranné, výcvikové a odborné. Mezi záchranné úkoly záchranného útvaru HZS patří např. záchranné a humanitární činnosti, obnova postižených území a poskytování záchranné a humanitární pomoci. (Řehulka, 2020) Mezi výcvikové programy spadá příprava nových příslušníků HZS a vydávání řidičských oprávnění příslušníkům HZS. (Řehulka, 2020)

Co se týče poslední kategorie, záchranný útvar HZS specializuje své příslušníky HZS např. potápěčským výcvikem. (Řehulka, 2020) Schematicky organizační strukturu vyjadřuje obr. 3 níže.

Hasičský záchranný sbor České republiky (platnost od 1. ledna 2016)

Obrázek 3: Organizační struktura HZS

Zdroj: HZS (2016)

2.2.2 Jednotky požární ochrany

Jedná se o odborně vyškolené hasiče, kteří plošně pokrývají celé území ČR a disponují potřebnou technikou pro plnění svých úkolů. JPO plní podobné úkoly jako HZS např. chrání obyvatele před újmou na zdraví, majetku a ŽP. Kvůli dostupnému vybavení a nedostatečné odbornosti JPO není možné, aby zásahy prováděly samy bez HZS, proto se tento systém požární ochrany organizuje podle druhu, vazeb, míst rozmístění, vybavení a činností, které JPO mohou provádět. (Pecl, 2020)

Organizace JPO je výhodná v tom, že na určitý stupeň nebezpečí, který představuje míru rizika vzniku mimořádné události, musí dorazit do určité doby na místo zásahu stanovený minimální počet JPO, aby hasiči dokázali pokrýt celé území ČR, např. na 1. stupeň nebezpečí (celkem existují 4 stupně nebezpečí) dorazí na místo zásahu alespoň 3 jednotky, z nichž první

2 jednotky musí dorazit do 7 min. a 3. jednotka do 10 min. od vyhlášení poplachu viz tabulka 1 níže. (Pecl, 2020)

Tabulka 1: Tabulka plošného pokrytí

Stupeň nebezpečí území obce	Počet jednotek PO a doba jejich dojezdu na místo zásahu
I A	2 JPO do 7 min a další 1 JPO do 10 min
I B	1 JPO do 7 min a další 2 JPO do 10 min
II A	2 JPO do 10 min a další 1 JPO do 15 min
II B	1 JPO do 10 min a další 2 JPO do 15 min
III A	2 JPO do 15 min a další 1 JPO do 20 min
III B	1 JPO do 15 min a další 2 JPO do 20 min
IV A	1 JPO do 20 min a další 1 JPO do 25 min

Zdroj: SDH (2020)

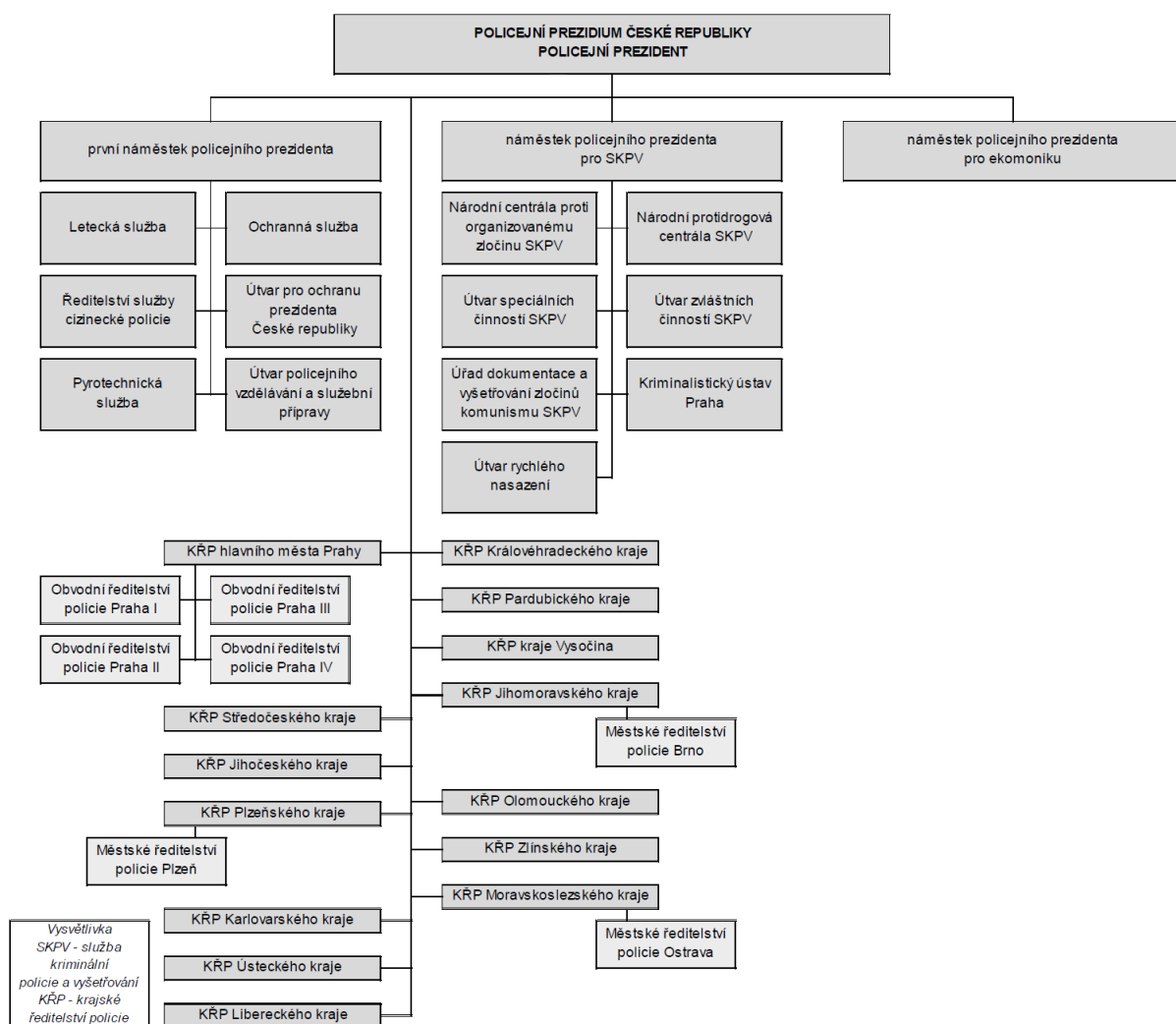
Celkem existuje 6 druhů JPO, které se dělí podle zřizovatele a podle počtu obyvatel v obci. Konkrétně se jedná o HZS kraje, sbor dobrovolných hasičů (dále jen SDH) obce, SDH podniku a HZS podniku. HZS kraje, který je zřizován státem a spadá pod HZS ČR. Hasiči, kteří jsou příslušníky této jednotky, vykonávají tuto činnost v rámci pracovního poměru. Jedná se o JPO I. (HZS, 2020c) Dalšími druhy JPO jsou SDH obce a SDH podniku, jak již vyplývá z názvu daných jednotek, jsou zřizovány obcí, městem či podnikem a jsou pouze dobrovolné. To znamená, že hasiči nemusejí být v jednotce SDH zaměstnání, pokud by to sami nechtěli. Jedná se např. o JPO II, kdy vyjíždějí 2 družstva v obci nad 1000 obyvatel. Na rozdíl od JPO II vyjíždí jedno družstvo JPO III. JPO V je zřizováno v obci nad 200 obyvatel a JPO VI je zřizováno podnikem. (HZS, 2020c) Posledním druhem JPO je HZS podniku, které zřizuje podnik v případě, kdy s vysokou pravděpodobností může hrozit nebezpečí vzniku požáru během činnosti podniku. Jedná se o JPO IV. (HZS, 2020c)

2.2.3 Policie ČR

PČR byla zřízena na základě zákona č. 283/1991 Sb., o PČR 1991, kdy nahradila Sbor národní bezpečnosti – SNB. (PČR, 2020a) Později byl tento zákon nahrazen zákonem č. 273/2008 Sb. o PČR. PČR je podle novějšího zákona ozbrojeným bezpečnostním sborem podřízeným MV s působností pouze na území ČR, který má za úkol chránit majetek, obyvatele a udržovat veřejný pořádek. (z. č. 273/2008 Sb.) Mezi další činnosti PČR patří podle zákona č. 273/2008 Sb. o PČR např. boj proti terorismu, vydávání a odebírání zbraní, zjišťování pachatelů a odhalování trestných činů, ochrana hranic ČR, ochrana státních činitelů (zejména prezidenta ČR), dohled nad silniční bezpečností, boj proti organizovanému zločinu, zamezení obchodu s nelegálním zbožím (zbraně, obchodování s lidmi aj.).

Organizační strukturu PČR tvoří policejní prezidium, útvary policie s celostátní působností a krajská ředitelství. (z. č. 273/2008 Sb.) V čele policejního prezidia je policejní prezident, pod kterého spadají útvary policie s celostátní působností a krajská ředitelství. Úkolem policejního prezidia je organizování, řízení a kontrola jednotlivých služeb PČR. Útvary policie s celostátní působností jsou speciální svými úkoly, neboť se jedná o útvary, které se zabývají např. kriminální činností spojenou s drogami, korupcí nebo závažnou finanční kriminalitou. Dále se tyto policejní útvary věnují např. ochraně prezidenta republiky. (PČR, 2016) Krajská ředitelství nemají celostátní působnost, jejich působnost je omezena hranicemi regionů ČR. ČR má 14 krajů, z toho vyplývá, že se na území ČR nachází celkem 14 krajských ředitelství, která jsou vybudována v krajských městech. Obr. 4 níže znázorňuje podrobnější organizační strukturu PČR.

PČR se dále dělí na 4 základní služby – pořádková policie, dopravní policie, cizinecká policie a kriminální policie. (PČR, 2020a) Pořádková policie je nejzákladnější službou PČR, která plní základní úkoly PČR. Veřejnost si jich může všimnout v ulicích měst či obcí, kde vykonávají obchůzky. Při svých obchůzkách se snaží odhalovat přestupky a trestné činy, většinou se jedná o odhalování drobné trestné činnosti. (PČR, 2016) Dalším typem služby PČR je dopravní policie, která má za úkol dohlížet na bezpečnost a plynulost silničního provozu. Mezi jejich další činnosti patří např. kontrola pravidel silničního provozu, kontrola technického stavu vozidla a kontrola hodnot alkoholu v krvi. Hlavním cílem této služby je snížení počtu dopravních nehod. (PČR, 2016) Cizinecká policie má za úkol kontrolu pohybu cizinců na území ČR. S tímto úkolem souvisí povolování pobytu cizincům na území ČR nebo naopak jejich vyhoštění ze země. Posledním typem služby je kriminální policie, která má na starosti ty nejzávažnější trestné činy např. nepovolená výroba a distribuce drog, závažná hospodářská trestná činnost, závažná majetková trestná činnost, násilná trestná činnost apod. (PČR, 2016)

Obrázek 4: Organizační struktura PČR

Zdroj: PČR (2020b)

2.2.4 Zdravotnická záchranná služba

Na rozdíl od předchozích složek IZS, ZZS nezajišťuje bezpečnost a ochranu obyvatel jako PČR nebo HZS, ale poskytuje přednemocniční neodkladnou péči neboli PNP. (Franěk, 2020) To znamená, že ZZS poskytuje tuto péči jen za předpokladu, že je jedinec či skupina osob ohrožena na životě z důvodu např. zdravotního stavu, bolesti či změně chování. Záchrané služby jsou na území ČR velmi dlouho, ale k profesionalizaci této služby došlo ve stejné době jako u HZS kolem roku 1970. V této době spadala ZZS pouze pod nemocniční zařízení, o 30 let později začátkem roku 2000 se ZZS zřizovala na úrovni kraje a vzniklo 14 krajských záchranných služeb včetně Prahy. Na obr. 5 níže je znázorněna obvyklá organizační struktura využívaná jednotlivými ZZS v ČR a v příloze A je znázorněn konkrétní příklad organizační struktury ZZS Karlovarského kraje.

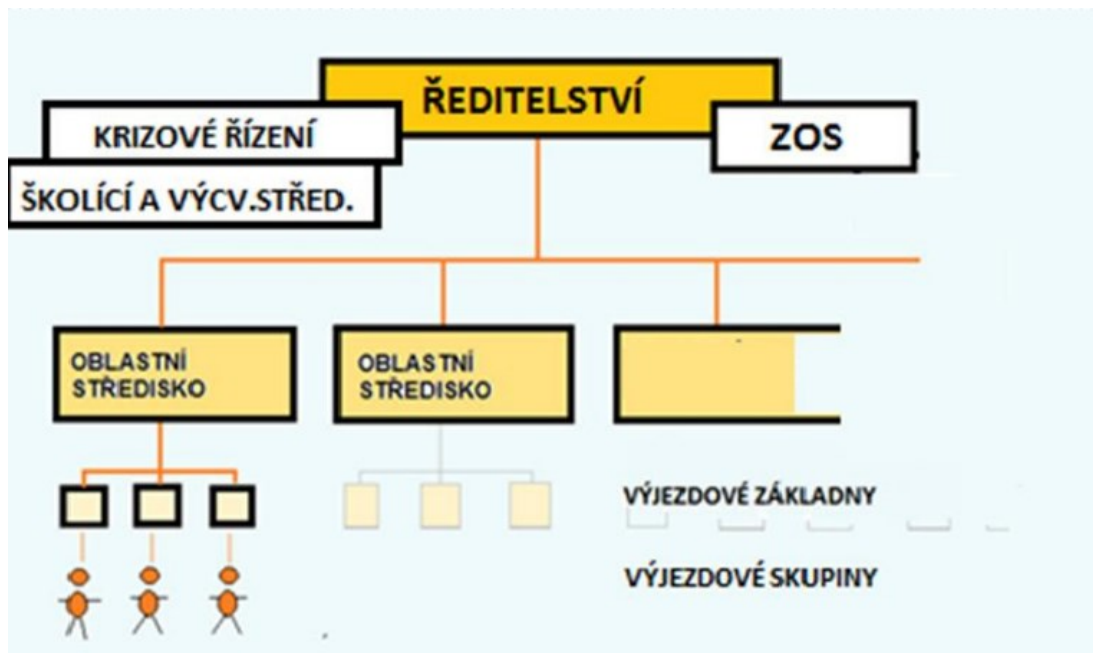
V současnosti se jedná spíše o příspěvkovou organizaci, která je jen z cca 60 % dotovaná krajem, pod který spadá, zbytek příjmu tvoří zdravotní pojišťovny. (Franěk, 2020). ZZS je zřízena na základě zákona, stejně jako PČR či HZS, konkrétně zákonem č. 374/2011 Sb. o ZZS. Další podobnost lze nalézt i u výjezdů ZZS na místo zásahu, kdy je stejně jako u HZS nastaven určitý limit, do kterého má ZZS dorazit (do 20 min.). (Franěk, 2020)

Celkem existují 4 druhy výjezdových skupin, které poskytují PNP: (Franěk, 2020)

- rychlá lékařská pomoc (RLP) – tým záchranářů pod vedením lékaře,
- rychlá zdravotnická pomoc (RZP) – pouze záchranáři,
- rendez-vous (RV) – vůz s jedním lékařem a záchranářem,
- letecká záchranná služba (LZS) – jedná se převážně o helikoptéru s posádkou tvořenou z pilota, záchranáře a lékaře.

Podle ustanovení § 4 zákona č. 374/2011 Sb., o ZZS, vykonává ZZS tyto činnosti:

- nepřetržitě a bezodkladně přijímá hovory přes tísňová volání,
- rozhoduje o naléhavosti dané situace podle např. zdravotního stavu pacienta,
- spolupracuje s velitelem zásahu IZS a organizuje PNP,
- před vysláním záchranářů podává instrukce o první pomoci skrze přijatý hovor,
- vyšetřuje a zachraňuje životy osob na místě mimořádné události,
- sleduje životní funkce osob během převozu do nemocničních zařízení,
- pokud nelze pacienta z místa mimořádné události převézt automobilem či sanitkou do nemocnice, ZZS vyšle na místo mimořádné události helikoptéru nebo letadlo,
- pokud nelze převézt tkáň či orgány k transplantaci automobilem nebo sanitkou do nemocnice, ZZS je transportuje pomocí letadla nebo helikoptéry,
- při krizové situaci, kdy bylo zraněno a vážně ohroženo na životě více osob, ZZS třídí pacienty podle jejich aktuálního zdravotního stavu.

Obrázek 5: Organizační struktura ZZS

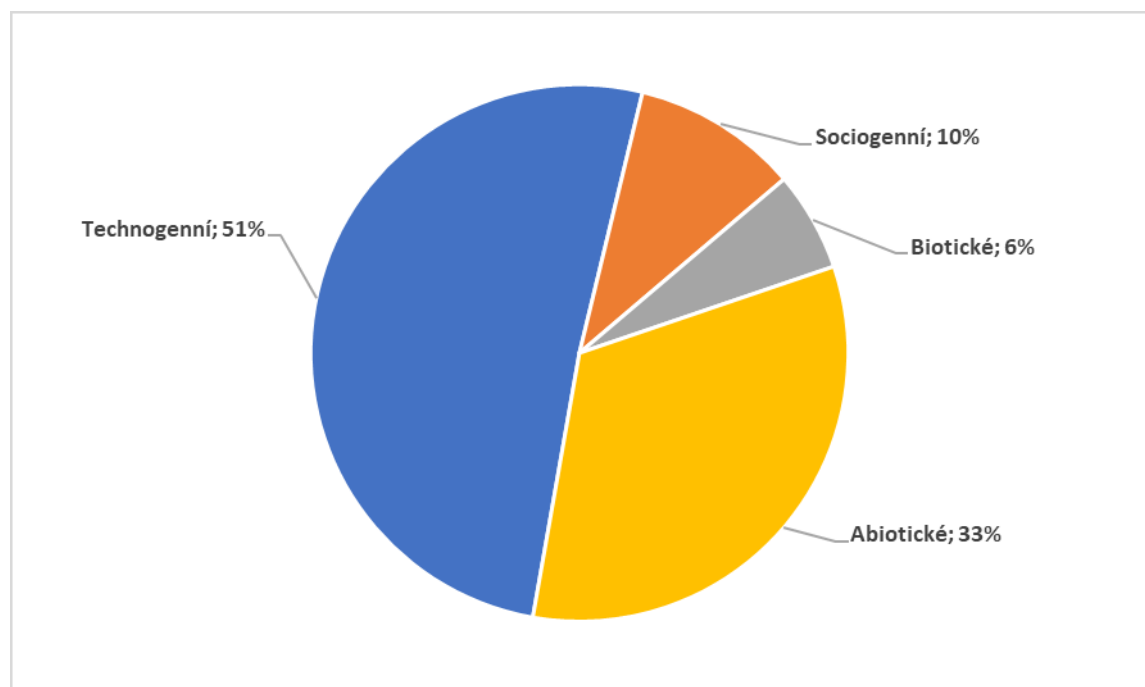
Zdroj: Slabý (2017)

3. BEZPEČNOST ČR V MEZINÁRODNÍM SROVNÁNÍ

V návaznosti na tematiku předchozích kapitol, které se věnovaly vymezením základních pojmů bezpečnosti a jejímu institucionálnímu zajištění, se tato kapitola bude věnovat nejvýznamnějším hrozbám, které aktuálně narušují bezpečnost ČR, a postavení ČR v rámci mezinárodního kontextu bezpečnosti.

3.1 Hrozby narušující bezpečnost ČR

Hrozby, které by mohly hrozit v ČR, mohou mít závažný dopad na českou společnost. Je potřeba se proti nim účinně chránit pomocí připravených typových plánů, které je potřeba aktualizovat za předpokladu, že vznikne buď zcela nový typ hrozby či vznikne hrozba, která je sice známá, ale je potřeba proti ní bojovat odlišným způsobem z toho důvodu, že může být modifikovaná. „Rostoucí komplexita hrozeb a z nich plynoucích rizik ovlivňuje přímo nebo zprostředkovaně zajišťování ochrany obyvatelstva a vyžaduje neustálou adaptaci schopností složek bezpečnostního systému ČR.“ (Paulus, 2015)

Obrázek 6: Podíl hrozeb narušujících bezpečnost ČR

Zdroj: upraveno podle Paulus (2015)

Podle analýzy hrozeb k roku 2015, kterou vypracoval tým autorů pod vedením Františka Pauluse, připadá nejvíc hrozeb pro ČR na antropogenní hrozby technogenního charakteru. Po těchto hrozbách zaujímají největší podíl naturogenní hrozby abiotického charakteru viz obr. 6.

Konkrétní hrozby, které jsou pro ČR v rámci výše uvedených kategorií nejvýznamnější, jsou v následující kapitole stručně diskutovány.

Z výstupu šetření odhalil HZS, zástupci ministerstev a jiných správních úřadů celkem 72 typů rizik. Z celkového počtu rizik bylo odebráno 21 rizik, které nemají velký vliv na bezpečnost ČR. Ze zbývajících 51 rizik, která byla podrobněji analyzována, byly vyčleněny 2 typy rizik, které jsou dle Pauluse (2015) velmi nebezpečné (např. narušení bezpečnosti informací kritické informační infrastruktury, narušení finančního a devizového hospodářství státu velkého rozsahu). Bylo zjištěno, že téměř polovina rizik může mít závažný dopad na bezpečnost ČR, konkrétně se jedná o 43 % z 51 zkoumaných typů rizik, tedy 22 typů potencionálních hrozeb. V důsledku těchto hrozeb se vytvořily typové plány, které jsou v gesci jednotlivých ministerstev podle kategorií hrozeb, viz tabulka 2.

Tabulka 2: Konkrétní hrozby narušující bezpečnost ČR

Kategorie nebezpečí		Typy nebezpečí s nepřijatelným rizikem	Gesce
Naturogenní	Abiotické	Dlouhodobé sucho	MŽP, MZe, MV
		Extrémně vysoké teploty	MŽP
		Přivalová povodeň	MŽP, MV, MZe
		Vydatné srážky	MŽP, MV
		Extrémní vítr	MŽP, MV
		Povodeň	MŽP, MV, MZe
	Biotické	Epidemie - hromadné nákazy osob	MZd
		Epifytie - hromadné nákazy polních kultur	MZe
		Epizootie - hromadné nákazy zvířat	MZe
Antropogenní	Technogenní	Narušení dodávek potravin velkého rozsahu	MZe, MPO
		Narušení funkčnosti významných systémů elektronických komunikací	ČTÚ, MPO
		Narušení bezpečnosti informací kritické informační infrastruktury	NBÚ, MV
		Zvláštní povodeň	MZe, MV, MŽP
		Únik nebezpečné chemické látky ze stacionárního zařízení	MŽP, MV, SÚJP
		Narušení dodávek pitné vody velkého rozsahu	MZe
		Narušení dodávek plynu velkého rozsahu	MPO, MV
		Narušení dodávek ropy a ropných produktů velkého rozsahu	SSHR, MPO
		Radiační havárie	SÚJB, MV
		Narušení dodávek elektrické energie velkého rozsahu	MPO, MV
	Sociogenní	Migrační vlny velkého rozsahu	MV, MZV
		Narušování zákonitosti velkého rozsahu (včetně terorismu)	MV
	Ekonomické	Narušení finančního a devizového hospodářství státu velkého rozsahu	MF, ČNB

Zdroj: Paulus (2015)

Tabulka 2 rozděluje hrozby na naturogenní a antropogenní hrozby. V rámci naturogenních hrozeb se rozlišují hrozby abiotické a biotické. Antropogenní hrozby se dělí na hrozby technogenní, sociogenní a ekonomické. V návaznosti na tabulku 2 jsou některé z konkrétních typů hrozeb v ní uvedených stručně charakterizovány.

Abiotické hrozby

Povodeň je, jak již bylo zmíněno výše o přírodních hrozbách, abiotického charakteru, která je v gesci Ministerstva životního prostředí (dále jen MŽP), MV a Ministerstva zemědělství (dále jen MZe) dle tabulky 2. Podle ustanovení § 64 zákona č. 254/2001 Sb. o vodách jsou označovány povodně jako stav, při kterém se vyplaví přebytečná voda z koryt řek, která má za následek škodu na majetku. Povodně mohou mimo jiné nastat v důsledku tání ledu a sněhu, zvýšených dešťových srážek. Tento typ povodně se označuje za **přírozenou povodeň**, která vzniká pouze přírodními vlivy.

Sucho se v ČR vyskytuje již stovky let. Jedná se o hrozbu přírodního charakteru, která vzniká nedostatkem podzemních vod a srážek. Z důvodů častého sucha na našem území se rozhodlo MZe v roce 2017 vytvořit koncepci na ochranu před následky sucha pro území ČR (MZe, 2020). Tato koncepce se snaží pomocí strategických cílů eliminovat další vlny sucha. Mezi tyto cíle patří podle MZe (2020) např. „*vytváření nových zdrojů vody, zvýšení objemu půdní vody a zachování dostatečných průtoků vody*“. (MZe, 2020) Podle portálu intersucho (2020) sucho nemá takový vliv na kondici polní vegetace a lesů, ale má drastický dopad na zemědělství ČR, což by mohlo ohrozit bezpečnost ekonomiky ČR a zároveň by mohlo ohrožovat i bezpečnost obyvatel, neboť sucho přispívá k založení požáru.

Biotické hrozby

Epidemie a pandemie podle MV znamená: „*Výskyt onemocnění, který výrazně převyšuje obvykle očekávané hodnoty výskytu tohoto onemocnění v daném místě a čase.*“ (MV, 2020) Jedná se o hrozbu, která je v gesci Ministerstva zdravotnictví (dále jen MZd). Epidemii lze označit za nemoc biotického charakteru způsobenou virovou či bakteriální nákazou, která se pohybuje pouze na určitém území např. v jedné zemi. Na rozdíl od epidemie je pandemie globální, to znamená, že výskyt dané nemoci je evidován ve všech koutech světa. Může se ovšem stát, že epidemie vzroste a změní se v pandemii, jako se tomu děje v době zpracování této práce v souvislosti se SARS-COVID-19.

Epizootie a epifytie jsou velmi podobného charakteru jako epidemie. Jedná se však o nemoci v gesci MZe, které napadají převážně zvěř (epizootie) nebo rostlinstvo (epifytie).

Mezi epizootické nákazy patří např. slintavka, kulhavka. Závažnější epizootickou nákazou je ptačí či prasečí chřipka, která může ohrozit i zdraví člověka. Na rozdíl od epizootie se při velké epifytické nákaze nevyhlašuje žádný z krizových stavů.

Technogenní hrozby

Narušení dodávek pitné vody je krizovou situací, která je v gesci MZe, kdy v určité části ČR došlo k porušení vodárenské infrastruktury nebo ke kontaminaci pitné vody. Při pozření kontaminované vody hrozí nebezpečí vážného ohrožení lidského zdraví a vznik potenciálně nebezpečných onemocnění. (Krizport, 2020)

Narušení dodávek elektřiny je krizovou situací v gesci MPO a MV, kdy dochází k výpadku elektrické energie postihující celou ČR nebo její část vlivem havárií, přírodních vlivů či poruchou techniky. Jedná se o tzv. „blackout“ (v češtině výpadek nebo zatemnění). Narušením dodávek elektřiny může nastat řada problémů, které vedou k narušení jiných života potřebných dodávek. Může se jednat o již zmíněné dodávky – ropy, pitné vody, tepla nebo výpadku kritické informační infrastruktury. (Krizport, 2020)

Sociogenní hrozby

Migrační vlny velkého rozsahu je dle Válové (2019) krizovou situací, která může nastat v případě, pokud se neoprávněně na území ČR zvedne míra přistěhovalců v obrovském rozsahu. Od konce r. 2019 se ČR začala na tuto situaci připravovat a mezi preventivní opatření bude patřit např. kontrola hranic ČR se sousedními zeměmi či zavedení krizového plánu. (Válová, 2019)

Narušování zákonnosti velkého rozsahu je krizovou situací, která nastane, pokud se na území ČR např. vyskytne hrozba teroristického charakteru, zvedne se míra jak majetkové, tak i násilné kriminality, nepokojů ve velkém rozsahu aj. (Souček a spol., 2009)

Ekonomické hrozby

Narušení finančního a devizového hospodářství státu velkého rozsahu je krizovou situací, při které by se vyhlásil nouzový stav, který by posléze platil pro celé území ČR. Jedná se dle Drobiše (2014) o „*nepříznivý vývoj platební bilance, který bezprostředně a vážně ohrožuje platební schopnost vůči zahraničí nebo vnitřní měnovou rovnováhu ČR*“.

3.2 Bezpečnost v mezinárodním kontextu

Jak již bylo uvedeno, problematika bezpečnosti se neřeší jen v rámci jednotlivých států, ale i v globálním měřítku. Níže jsou uvedeny tabulky, které popisují bezpečnostní situaci ve světě za rok 2019, měřeno pomocí Světového mírového indexu neboli GPI. Ukazatel porovnává pozice i trendy ve vývoji bezpečnosti na vzorku 163 zemí, tedy více než tři čtvrtin aktuálně existujících států. (Idnes, 2019)

Tabulka 3: Porovnání bezpečnosti prvních 30 zemí světa k r. 2019

Země	Pozice z roku 2019	Pozice z roku 2018	Změna pozice
Island	1.	1.	0
Nový Zéland	2.	2.	0
Portugalsko	3.	5.	2
Rakousko	4.	3.	-1
Dánsko	5.	4.	-1
Kanada	6.	6.	0
Singapur	7.	9.	2
Slovinsko	8.	10.	2
Japonsko	9.	8.	-1
Česká republika	10.	7.	-3
Švýcarsko	11.	13.	2
Irsko	12.	11.	-1
Austrálie	13.	12.	-1
Finsko	14.	14.	0
Bhútán	15.	17.	2
Malajsie	16.	25.	9
Holandsko	17.	19.	2
Belgie	18.	21.	3
Švédsko	19.	16.	-3
Norsko	20.	16.	-4
Maďarsko	21.	22.	1
Německo	22.	18.	-4
Slovensko	23.	23.	0
Mauricius	24.	20.	-4
Rumunsko	25.	24.	-1
Bulharsko	26.	26.	0
Chile	27.	28.	1
Chorvatsko	28.	27.	-1
Polsko	29.	32.	3
Botswana	30.	31.	1

Zdroj: přepracováno podle IEP (2019)

GPI označuje hodnotu mírumilovnosti na státní a celosvětové úrovni. Tuto hodnotu zavedl Institute for Economics and Peace (dále jen IEP) a její hodnota závisí na úrovni bezpečnosti ve společnosti, rozsahu domácích a mezinárodních konfliktů a na míře militarizace. (IEP, 2019) Na základě tabulek lze usoudit, že pokud daná země dosahuje nejmenší hodnoty GPI ze všech zkoumaných zemí, je nejbezpečnější zemí a naopak. (IEP, 2019).

Dle provedeného výzkumu od IEP (2019) se situace ve světě v roce 2019 o něco zlepšila, přičemž šlo o vůbec první zlepšení za posledních 5 let. (IEP, 2019) Z celkového počtu zkoumaných zemí se index GPI snížil u 86 zemí a naopak zvýšil u 76 zemí. Na základě předchozích informací se změna hodnoty GPI neprojevila od roku 2008 jen u 1 země, jedná se o Island, který si drží svoji 1. pozici viz tabulka 3 výše. (IEP, 2019) Od roku 2018 se pozice nezměnily u Nového Zélandu, Kanady, Finska, Slovenska a Bulharska.

Nejbezpečnější země světa jsou podle výzkumu od IEP (2019) zmiňovaný Island, Nový Zéland, Portugalsko, Rakousko a Dánsko. Největší změny od roku 2018 do roku 2019 proběhly u Malajsie, která se posunula o 9 pozic a umístila se na 16. pozici k roku 2019. Dalšími největšími změnami prošlo Norsko, Německo a Mauricius, které se posunuli o 4 pozice níže.

Naopak nejnebezpečnější země světa jsou podle IEP (2019) sestupně Afghánistán, Sýrie, Jižní Súdán, Jemen a Irák viz tabulka 4 níže. Změna od roku 2018 do roku 2019 neproběhla podle tabulky 4 u Jižního Súdánu, Demokratické republiky Kongo a Nigérie. Největší změna byla zaznamenána v Libanonu, který se zhoršil o 26 pozic. Další významnou změnou prošel např. Írán, který se ze 130. pozice umístil na 139. pozici.

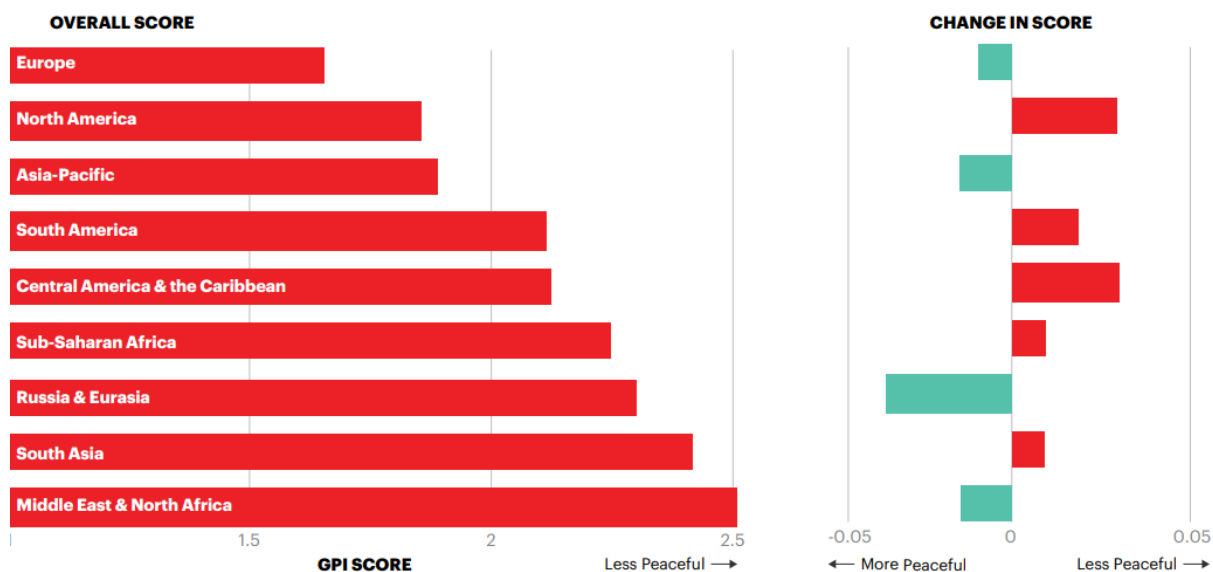
Tabulka 4: Porovnání bezpečnosti posledních 30 zemí světa k r. 2019

Země	Pozice z roku 2019	Pozice z roku 2018	Změna pozice
Filipíny	134.	138.	4
Burundi	135.	136.	1
Egypt	136.	143.	7
Čad	137.	135.	-2
Kamerun	138.	134.	-4
Írán	139.	130.	-9
Mexiko	140.	141.	1
Indie	141.	137.	-4
Palestina	142.	140.	-2
Kolumbie	143.	145.	2
Venezuela	144.	142.	-2
Mali	145.	147.	2
Izrael	146.	147.	1
Libanon	147.	121.	-26
Nigérie	148.	148.	0
Severní Korea	149.	150.	1
Ukrajina	150.	152.	2
Súdán	151.	154.	3
Turecko	152.	149.	-3
Pákistán	153.	151.	-2
Rusko	154.	153.	-1
Dem. rep. Kongo	155.	155.	0
Libye	156.	157.	1
Středoafriická republika	157.	156.	-1
Somálsko	158.	159.	1
Irák	159.	160.	1
Jemen	160.	158.	-2
Jižní Súdán	161.	161.	0
Sýrie	162.	163.	1
Afghánistán	163.	162.	-1

Zdroj: přepracováno podle IEP (2019)

Co se týče obecné bezpečnosti ČR v porovnání s ostatními zeměmi, není její umístění v hodnocení bezpečnosti špatné. ČR si několik let drží svoji pozici a řadí se mezi prvních 20 nejbezpečnějších států světa. Na základě tabulky 3 (výše) se ČR nachází na 10. pozici ke konci roku 2019. IEP zkoumala a seřadila jednotlivé země podle mírumilovnosti i na úrovni jednotlivých kontinentů, kde se ČR umístila jako 6. nejbezpečnější země Evropy k roku 2019. (IEP, 2019)

Přední pozice v žebříčku náleží velmi často evropským zemím. Nachází se zde zmiňovaná nejbezpečnější země světa Island, dále pak sestupně podle bezpečnosti Portugalsko, Rakousko, Dánsko a Slovinsko. Evropa je tedy nejbezpečnějším kontinentem světa. Na obr. 7 níže jsou seřazeny regiony sestupně od nejbezpečnějšího po nejméně bezpečný kontinent. Dále na obrázku 7 lze vidět na pravé straně i posun indexu GPI od minulého roku, kdy se nejvíce změnila k horšímu bezpečnost v Severní Americe, Střední Americe a Karibiku. A naopak k nejvýraznějšímu zlepšení došlo v Rusku a Euroasii.

Obrázek 7: Porovnání bezpečnosti jednotlivých kontinentů k r. 2019

Zdroj: IEP (2019)

V Evropě bylo předmětem zkoumání 36 zemí a jejich pozice se od minulého roku příliš nezměnily. Z celkového počtu zkoumaných evropských zemí se snížilo GPI u 22 zemí. Důvodem, proč je Evropa nejbezpečnějším kontinentem světa je skutečnost, že ve většině evropských zemí již neexistuje tzv. political terror, kdy má vláda na svědomí řadu zločinů týkajících se např. mučení, úmyslného zmizení osob či protiprávního věznění politických odpůrců a snižující se počty imigrantů. (IEP, 2019) Zhruba ve čtvrtině zemí Evropy došlo k výraznému navýšení džihádické teroristické činnosti (jedná se např. o Holandsko, Lotyšsko, Polsko a Srbsko).

Evropa je sice nejbezpečnějším kontinentem na Zemi a podle IEP (2019) se jedná dokonce o nejmírumilovnější kontinent, ale to neznamená, že zde nedochází např. k nepokojům a kriminalitě. V Evropě od roku 2011 do roku 2018 proběhlo nejvíce protestů na Zemi, ale většina z nich se obešla bez násilí. (IEP, 2019) Výjimkou bylo Řecko, Spojené království,

Francie, Španělsko a Turecko, kde dochází k četným násilným protestům. Z tohoto pohledu je nejnebezpečnější zemí Řecko, neboť v této zemi jsou každoročně evidovány desítky protestů. (IEP, 2019)

3.3 Porovnání nevojenské bezpečnosti ČR s vybranými státy Evropy

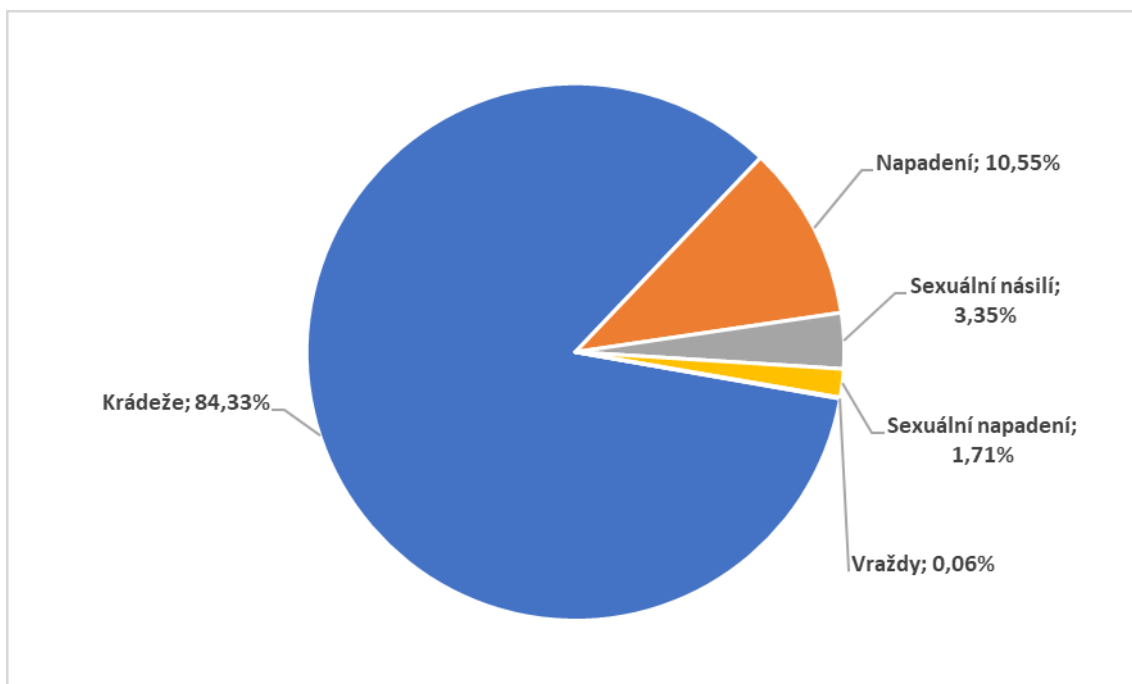
Tato kapitola se věnuje porovnání ČR s vybranými 28 státy Evropy z pohledu nevojenské bezpečnosti. Důvodem porovnání tohoto vzorku zemí podle bezpečnosti je zjistit, která země je nejbezpečnější, která je nejnebezpečnější, a jak si vede ČR v porovnání s těmito státy. Většina vybraných států spadá zároveň do EU kromě Lichtenštejnska, Norska, Švýcarska a Spojeného království, které se oficiálně oddělilo na začátku ledna roku 2020. V analýze níže není zahrnuta Belgie, Kypr a Portugalsko. Tyto země jsou sice členy EU, ale zdrojová databáze Eurostatu o nich nemá dostatečné množství informací.

Analýza vychází z dat obecné kriminality, počtu požárů a dopravních nehod končící smrtí v časovém úseku od roku 2014-2018. Státy budou řazeny podle průměrné každoroční hodnoty přepočítané na 100 000 obyvatel v daném časovém období.

3.3.1 Kriminalita ve vybraných zemích Evropy

Je náročné určit veškerou kriminalitu, která byla spáchaná ve všech zemích Evropy, neboť se může stát, že některá kriminální činnost nebude evidována, např. se může jednat o drobné krádeže, přestupky nebo státy neposkytnou své záznamy např. Eurostatu. Portál Eurostat (2020) zaznamenává např. údaje o počtu vražd, napadení, znásilnění, sexuálně motivovaného násilí, sexuálně motivovaného napadení a krádeží.

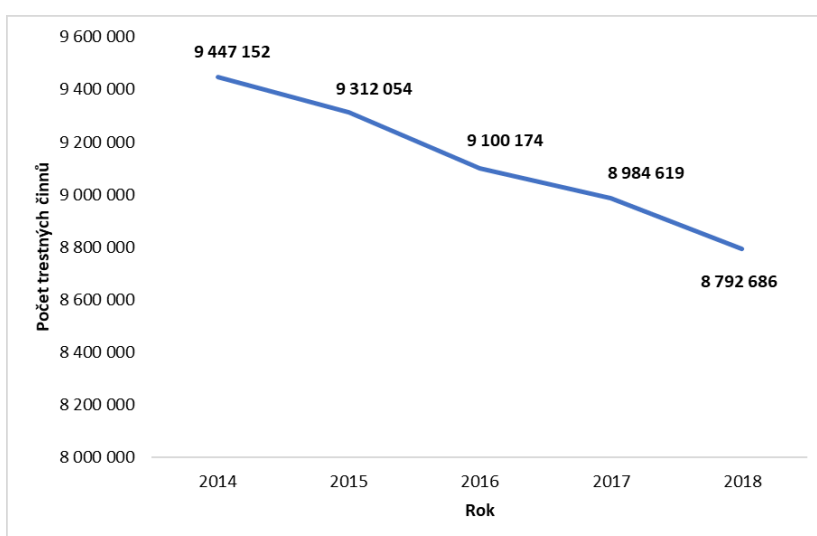
Následující výšečový graf znázorňuje procentuální podíl jednotlivých zaznamenaných trestných činů od r. 2014-2018. Dle tohoto grafu jsou nejčastějšími trestnými činy krádeže, které tvoří zhruba 84 % podíl. Druhým nejčastějším trestným činem je napadení s 10,55 % podílem a nejméně častými trestnými činy jsou vraždy, které mají 0,06 % podíl v daném časovém období viz obr. 8.

Obrázek 8: Podíl trestných činů ve vybraných zemích Evropy (2014-2018)

Zdroj: Vlastní zpracování podle dat z Eurostatu (2020)

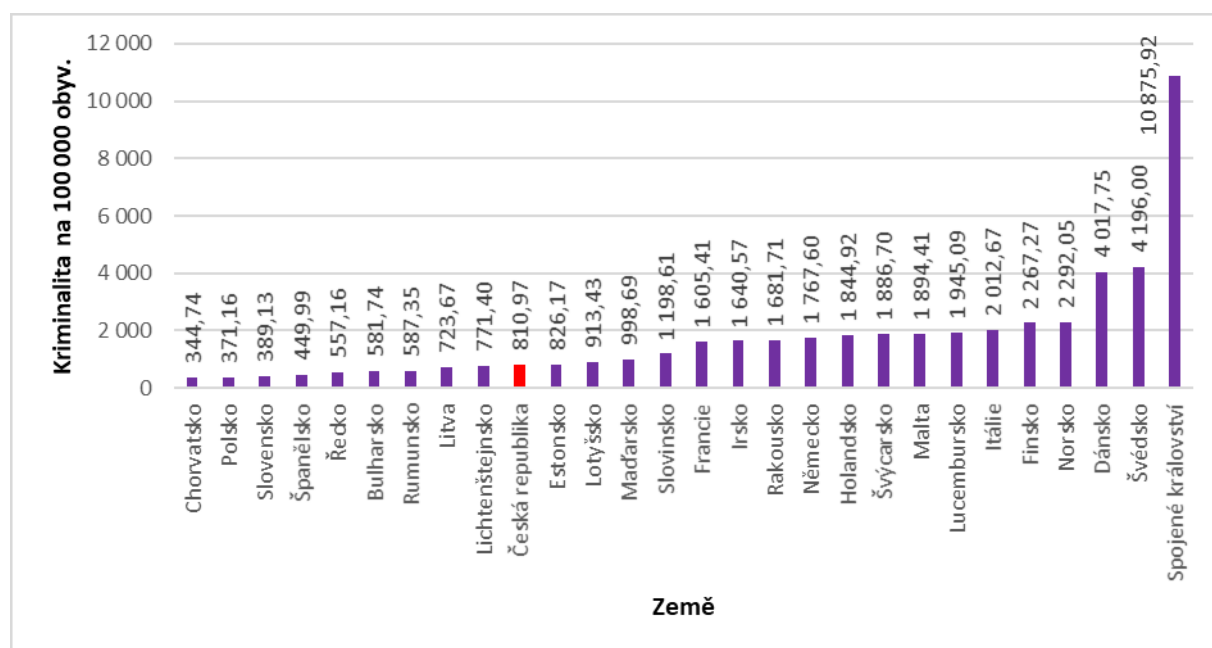
Na základě dostupných dat z portálu Eurostat je patrné, že celková kriminalita téměř všech zemí Evropy klesá mírným tempem viz obr. 9 níže (výjimkou je např. Francie, kde na rozdíl od ostatních zemí Evropy kriminalita každým rokem rostla podle analýzy od IEP). Jelikož Francie neuvedla svá data pro r. 2017-2018 ohledně počtu napadení a počtu krádeží, byla pro potřeby analýzy pro Francii do těchto období dosazena data platná k roku 2016.

Obrázek 9: Vývoj kriminality ve vybraných zemích Evropy (2014-2018)

Zdroj: Vlastní zpracování podle dat z Eurostatu (2020)

Následující graf pojednává o průměrné kriminalitě přepočítané na 100 000 obyvatel ve vybraných zemích Evropy od roku 2014-2018. Z grafu na obr. 10 vyplívá, že nejbezpečnější zemí, co se týče průměrné kriminality, je Chorvatsko, kde v průměru každý rok je evidováno 344,74 trestných činů na 100 000 obyvatel. Dalšími bezpečnými státy jsou – Polsko (371,16), Slovensko (389,13), Španělsko (449,99) a Řecko (557,16). Na druhou stranu nejnebezpečnější zemí k roku 2018 je Spojené království (10 875,92), kde se v daném časovém horizontu událo dva a půl krát více trestných činů na 100 000 obyvatel než v druhé nejnebezpečnější zemi Evropy – Švédsku (4196). Dalšími nebezpečnými státy jsou Dánsko (4017,75), Norsko (2292,05), Finsko (2267,27) a Itálie (2012,67). ČR (810,97) v porovnání s ostatními státy si drží chvályhodnou pozici, neboť se nachází mezi prvními 10 nejbezpečnějšími státy z vybraného vzorku zemí a má jen v průměru každý rok dvakrát více trestných činů na 100 000 obyvatel než Chorvatsko.

Obrázek 10: Průměrná kriminalita na 100 000 obyvatel ve vybraných zemích Evropy (2014-2018)

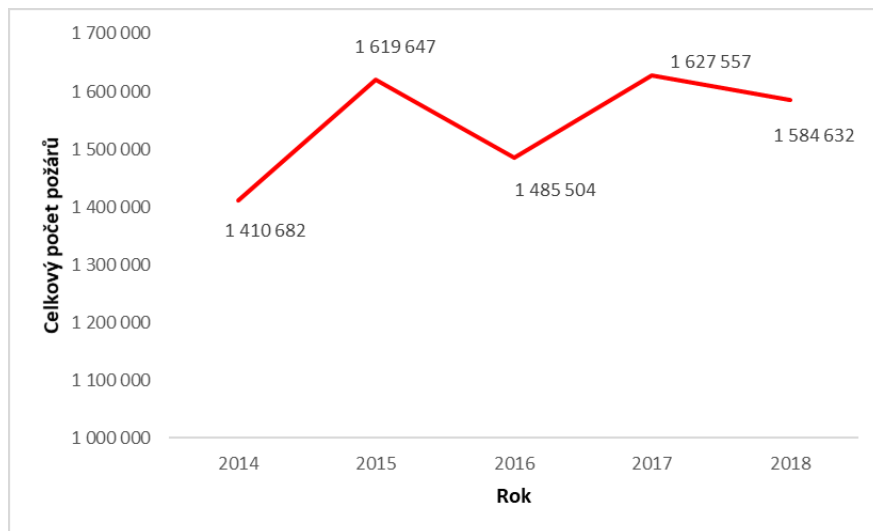
Zdroj: Vlastní zpracování podle dat z Eurostatu (2020)

3.3.2 Požáry ve vybraných zemích Evropy

Evropská komise se k r. 2018 vyjádřila k situaci v Evropě tak, že bude zavádět přísnější opatření proti vzniku požárů. Důvodem jsou např. sucha v Evropě, která mohou přispět ke vzniku požárů. Dle slov komisaře Karmenu Vella (2018) vznikají požáry v Evropě z 90 % antropogenní činností. Dle portálu Europa (2018) lze zamezit případnému vzniku požárů

preventivními opatřeními např. omezením využívání půdy. Za předpokladu, že by došlo k rozsáhlým požárům ve více zemích, Evropská komise aktivuje svůj program civilní ochrany. (Europa, 2018)

Obr. 11 znázorňuje vývoj počtu požárů ve vybraných zemích Evropy od r. 2014-2018. Na tomto obr. si lze povšimnout, že křivka kolísá a nelze tedy přesně odhadovat, jak bude situace v příštích letech vypadat. Od roku 2014-2018 nedošlo k žádným markantním změnám, neboť počet požárů se zvýšil zhruba jen o 12 %.

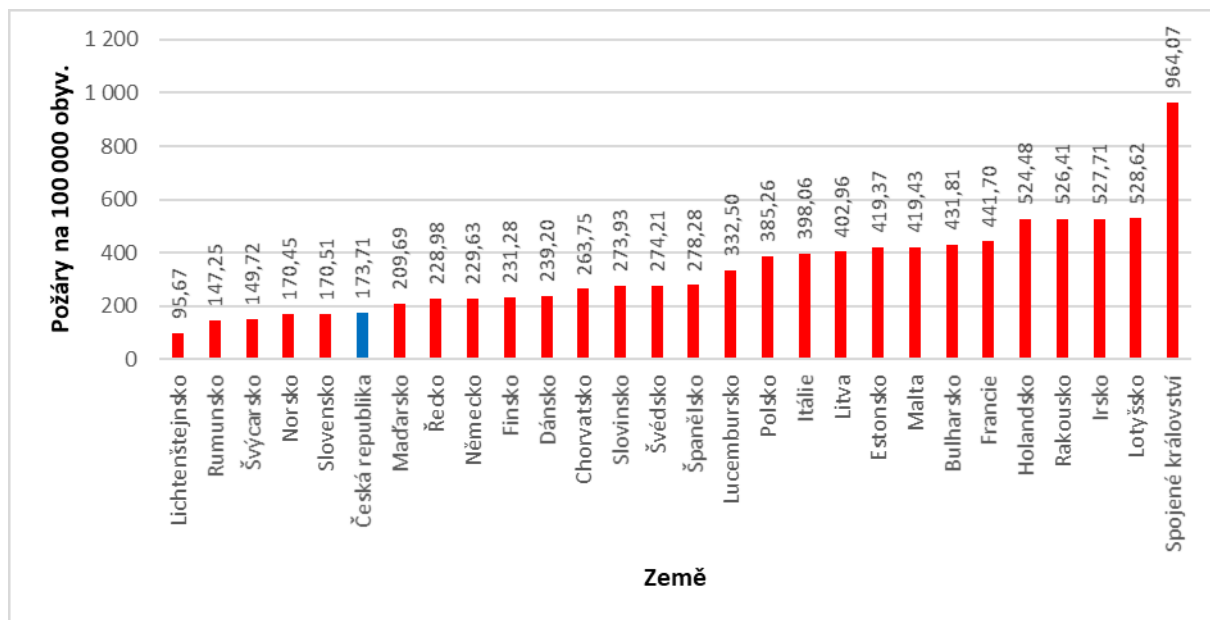
Obrázek 11: Vývoj počtu požárů ve vybraných zemích Evropy (2014-2018)

Zdroj: Vlastní zpracování podle Brushlinsky (2020)

Na území Evropy nejčastěji dochází k požárům ve Francii, Itálii a Spojeném království. V porovnání s ostatními státy jsou rozdíly v počtech požárů gigantické, např. ve Francii bylo hlášeno 16x více požárů než v ČR, důvod je ten, že Francii náleží mnohonásobně větší území a žije zde téměř 6x více obyvatel než v ČR. Na druhou stranu nejméně požárů je hlášeno v těch nejmenších zemích Evropy např. v Lichtenštejnsku, kde bylo hlášeno pouze 106 požárů za celých 5 let.

Co se týče přepočtu množství požárů na 100 000 obyvatel, Lichtenštejnsko je nejbezpečnější zemí ze sledovaného vzorku. Na 2. pozici se umístilo Rumunsko, kde je v průměru každý rok pouze 147,25 požárů na 100 000 obyvatel. Dalšími nejbezpečnějšími státy jsou např. Švýcarsko (149,72), Norsko (170,45) a Slovensko (170,51). Nejnebezpečnější zemí, kde je situace přepočítána na 100 000 obyvatel, je Spojené království s průměrně 964,07 požáry každý rok a jasně dominuje nad Lotyšskem (528,62), které je druhou nejnebezpečnější zemí. ČR v porovnání s ostatními státy zaujímá velmi dobrou pozici, neboť

na 100 000 obyvatel se průměrně událo každoročně jen 173,71 požárů. Nachází se na 6. pozici těsně za Slovenskem. I přesto, že se na Slovensku událo dohromady za 5 let mnohem méně požárů než na území ČR, rozdíl po přepočtu na 100 000 obyvatel není nijak závratný viz obr. 12.

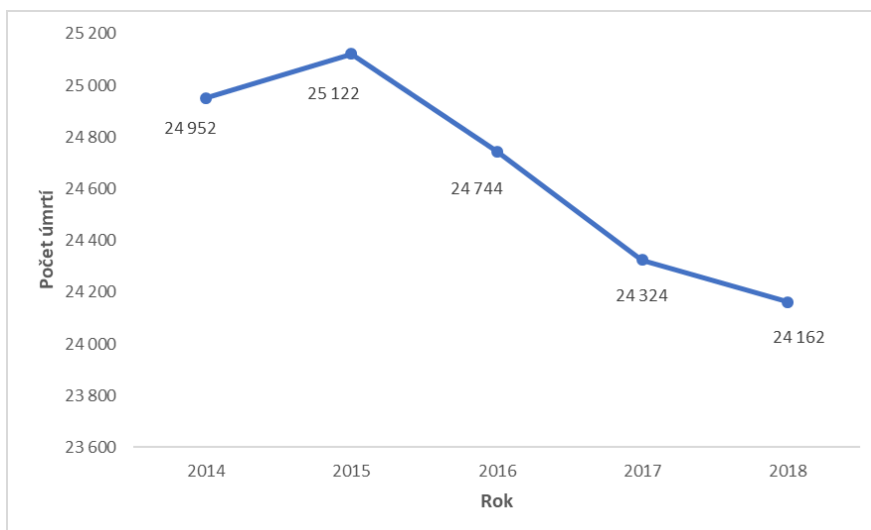

Obrázek 12: Průměrný počet požárů na 100 000 obyvatel ve vybraných zemích Evropy (2014-2018)

Zdroj: Vlastní zpracování podle Brushlinsky (2020)

3.3.3 Úmrtnost při dopravních nehodách ve vybraných zemích Evropy

Každým rokem na evropských silnicích klesá úmrtnost mírným tempem, zejména od roku 2015, kdy byla úmrtnost ve sledovaném období v nejvyšší špičce, a počet úmrtí byl v tomto roce vyčíslen na 25 122. Od roku 2015 klesla úmrtnost na evropské půdě jen o necelých 1 000 zemřelých osob viz obr. 13 níže.

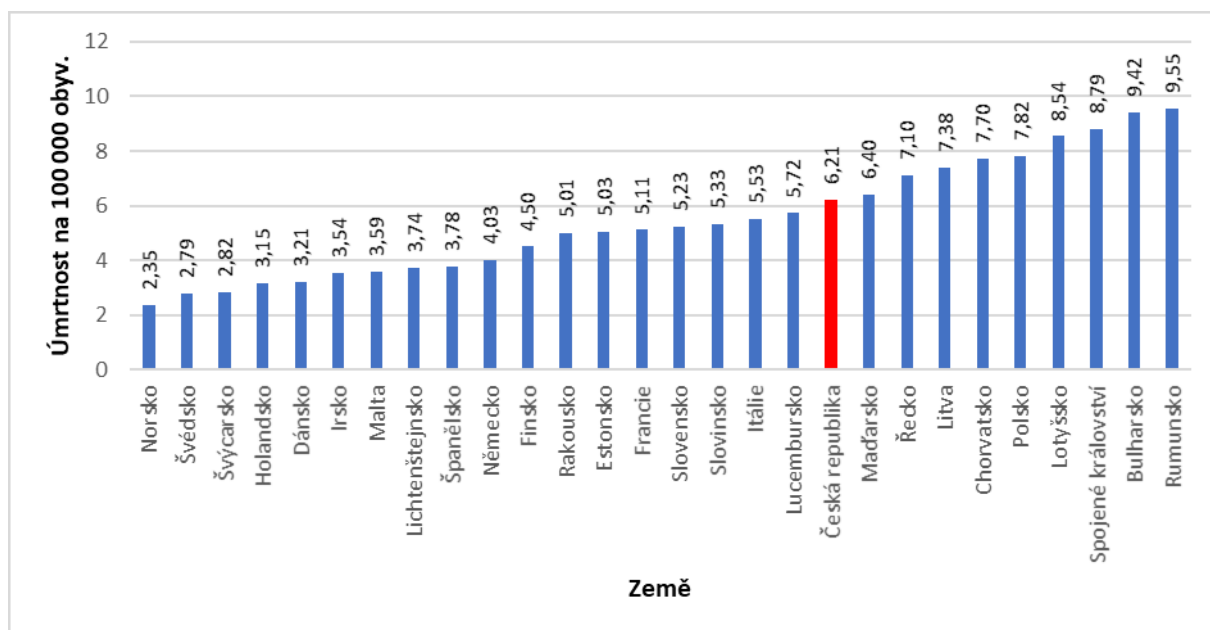
Obrázek 13: Vývoj úmrtnosti při dopravních nehodách ve vybraných zemích Evropy (2014-2018)

Zdroj: Vlastní zpracování podle dat z Eurostatu (2020)

Dle Mikulíka (2015) do konce minulého století měla ČR podstatně nižší úmrtnost při dopravních nehodách než např. Rakousko a Maďarsko. Dle portálu ČSÚ (2014) měla ČR dokonce nižší úmrtnost při dopravních nehodách než Německo a považovala se za jednu z nejbezpečnějších zemí Evropy. Na začátku 21. století se situace změnila a Rakousko i Maďarsko předběhlo ČR v bezpečnosti na evropských silnicích a bezpečnost v ČR se začala pomalu zhoršovat. Mikulík (2015) srovnával s ČR právě Rakousko a Maďarsko z toho důvodu, že mají velmi podobné demografické vlastnosti (např. podobný počet obyvatel a rozlohu).

Ve srovnání s ostatními státy Evropy se řadila ČR k r. 2013 mezi nejnebezpečnější země Evropy. Úmrtnost na českých silnicích byla k roku 2013 podle Mikulíka (2015) o 20 % vyšší než byla průměrná úmrtnost v Evropě. Aktuálně je situace v ČR obdobná, jelikož na českých silnicích zemře průměrně každý rok 6,21 osob na 100 000 obyvatel viz obr. 14. Dle portálu ČSÚ (2014) byl k roku 2014 vysoký počet úmrtí v ČR i např. v Polsku zapříčiněn vyšší intenzitou tranzitní dopravy. Podle grafu níže jsou většinou na prvních příčkách státy, které jsou ekonomicky vyspělejší než ČR. Nejbezpečnější země Evropy jsou v tomto ohledu např. Norsko, Švédsko a Švýcarsko, které mají zhruba o polovinu nižší úmrtnost na 100 000 obyvatel než ČR. Z hlediska celkového počtu úmrtí při dopravních nehodách panuje nejhorší situace ve Francii, kde bylo hlášeno během 5 let více než 17 000 úmrtí, což je zhruba

5x více než v ČR. Po Francii následuje např. Itálie, Německo a Polsko, kde zemřelo více než 14 000 osob.

Obrázek 14: Průměrná úmrtnost na 100 000 obyvatel ve vybraných zemích Evropy (2014-2018)

Zdroj: Vlastní zpracování podle dat z Eurostatu (2020)

3.3.4 Vyhodnocení výsledků

Bylo vybráno celkem 28 zemí, které byly seřazeny podle celkové bezpečnosti na základě vybraných ukazatelů a vypočítané hodnoty. Hodnoty, které se nacházejí ve sloupci „hodnocení“ v tabulce 5 se vypočítaly tak, aby 28. pozice byla ohodnocena maximálně 100 body. Výpočet sloupce „hodnocení“ proběhl následovně – jednotlivé pozice zemí se vydělily celkovým počtem zemí, tedy 28 a vynásobily 100, tím byl zjištěn bodový příděl v rámci daného ukazatele. Následně se výsledné hodnoty sečetly, dále vydělily počtem ukazatelů, tedy v tomto případě 3, aby maximální hodnotou bylo číslo 100, viz rovnice (1), a na závěr se hodnoty seřadily dle velikosti.

$$\frac{\left(\frac{\text{Pozice kriminality}}{28}\right) * 100 + \left(\frac{\text{Pozice požárů}}{28}\right) * 100 + \left(\frac{\text{Pozice nehod}}{28}\right) * 100}{3} \quad (1)$$

Dle provedené analýzy je nejbezpečnějším státem Lichtenštejnsko viz tabulka níže. Jelikož se jedná o nejmenší zemi v Evropě, je těžké posoudit, zdali výsledek je relevantní vůči ostatním státům, byť hodnoty byly přepočítány na 100 000 obyvatel. Po Lichtenštejnsku následuje např. Slovensko, Švýcarsko, Španělsko, Norsko a Řecko. Slovensko vykazovalo

skoro ve všech provedených analýzách skvělé výsledky, jednalo se hlavně o kriminalitu a požáry. Naopak nejnebezpečnějšími sledovanými státy jsou Spojené království, Lotyšsko, Itálie a Lucembursko.

ČR se podle tabulky níže nachází na 7. pozici, tudíž lze říct, že se řadí mezi ty bezpečnější státy. Podle provedených analýz je pozice ČR příznivá, ale existují nástroje a plány, se kterými se dají některé bezpečnostní problémy lépe řešit či daným problémům předcházet. Např. ČR by mohla zlepšit aktuální situaci týkající se požárů tím, že by zavedla preventivní opatření, která by zamezila vzniku sucha, neboť výrazně přispívá k rozšiřování požárů.

Zamezení vzniku kriminální činnosti a autonehod je komplikovanější než předchozí situace. Proti drobné kriminalitě se každý může do jisté míry ochránit sám, např. v dnešní době existují peněženky, které se dají pomocí mobilního telefonu vystopovat a mají v sobě integrovaný fotoaparát, který zloděje při jejím otevření vyfotí a zašle fotografii na mobilní telefon poškozeného. (Škopek, 2017) Autonehodám se nedá na 100 % zabránit, neboť mohou nastat situace, na které člověk nedokáže rychle zareagovat. V dnešní době lze situaci předejít např. opravou poškozených silnic, které způsobily k r. 2016 přes 3500 nehod. (Hubáček, 2016) V budoucnosti by se už nemusely autonehody řešit za předpokladu, že by doprava byla plně automatizována, neboť v dnešní době již existují auta, která disponují funkčním „autopilotem“. (TESLA, 2020)

Tabulka 5: Celková bezpečnost z vybraných ukazatelů

Země	Kriminalita	Požáry	Nehody	Hodnocení	Pořadí
Lichtenštejnsko	9.	1.	8.	21,43	1.
Slovensko	3.	5.	15.	27,38	2.
Švýcarsko	20.	3.	3.	30,95	3.
Španělsko	4.	15.	9.	33,33	4.
Norsko	25.	4.	1.	35,71	5.
Řecko	5.	8.	21.	40,48	6.
Česká republika	10.	6.	19.	41,67	7.
Chorvatsko	1.	12.	23.	42,86	8.
Rumunsko	7.	2.	28.	44,05	9.
Německo	18.	9.	10.	44,05	10.
Maďarsko	13.	7.	20.	47,62	11.
Dánsko	26.	11.	5.	50	12.
Slovinsko	14.	13.	16.	51,19	13.-15.
Polsko	2.	17.	24.	51,19	13.-15.
Švédsko	27.	14.	2.	51,19	13.-15.
Estonsko	11.	20.	13.	52,38	16.
Finsko	24.	10.	11.	53,57	17.
Holandsko	19.	24.	4.	55,95	18.
Irsko	16.	26.	6.	57,14	19.
Malta	21.	21.	7.	58,33	20.-21.
Litva	8.	19.	22.	58,33	20.-21.
Francie	15.	23.	14.	61,9	22.
Rakousko	17.	25.	12.	64,29	23.
Bulharsko	6.	22.	27.	65,48	24.
Lucembursko	22.	16.	18.	66,67	25.
Itálie	23.	18.	17.	69,05	26.
Lotyšsko	12.	27.	25.	76,19	27.
Spojené království	28.	28.	26.	97,62	28.

Zdroj: Vlastní zpracování

4. ANALÝZA VÝVOJE BEZPEČNOSTI V REGIONECH ČR

Následující kapitola pojednává o bezpečnosti na území ČR. Součástí kapitoly bude porovnání jednotlivých regionů² pomocí vybraných ukazatelů a určení nejbezpečnějšího a nejnebezpečnějšího regionu.

Analýza vychází ze statistik kriminality, požárů, dopravních nehod a živelních pohrom v časovém úseku od roku 2009-2018, přepočtených na 1 000 obyvatel. Regiony budou řazeny dle získaných bodů od nejnižší hodnoty po nejvyšší.

Výpočet celkového počtu bodů pro určení celkového pořadí jednotlivých regionů dle vybraných aspektů bezpečnosti probíhá na základě rovnice (2). Za čísel „pořadí“ se dosadí jednotlivá pořadí regionů během sledovaného období. Závěrečný výpočet je znázorněn v kapitole 4.5 viz rovnice (3).

$$\left(\frac{\text{Pořadí}}{14}\right) * 100$$

(2)

4.1 Kriminalita v regionech ČR

Jak už vyplývá z předchozí analýzy bezpečnosti v Evropě, ČR se řadí mezi prvních 10 nejbezpečnějších států, ale mohla by být o něco bezpečnější. Hlavní podíl na celkové kriminalitě má Praha, která dosahuje až dvojnásobných hodnot na 1 000 obyvatel než ostatní regiony. Důvodem, proč zde je vyšší kriminalita než kdekoli jinde, je ten, že zde žije téměř jedna desetina obyvatelstva ČR, tudíž je vyšší pravděpodobnost, že zde dojde ke kriminální činnosti.

ČSÚ eviduje hospodářskou kriminalitu a obecnou kriminalitu. Hospodářská kriminalita je dle PČR (2020c) „*kriminalitou nenásilnou s mimořádným sociálním a ekonomickým dopadem na vnitřní stabilitu státu. Značná část jejích projevů je složitým občanskoprávním, ekonomickým a trestně právním problémem, jehož řešení vyžaduje speciální odbornost a stále inovování znalostí jak u pracovníků příslušných orgánů státní správy, tak i orgánů kriminální policie*“. Jedná se např. o padělání peněz a jiného platidla, korupci, praní špinavých peněz, úplatky, zpronevěry atd. (PČR, 2020c) Na druhou stranu obecná kriminalita je dle Votroubka (2009) kriminalitou veřejnou, neboť se jedná o zločiny páchané hlavně veřejností, např. sem spadají krádeže, majetkové podvody, násilná kriminalita (vražda, znásilnění, loupež).

² Ve smyslu samosprávných krajů

Nejčastějším problémem v ČR je dle ČSÚ (2018) právě obecná kriminalita, protože je každý rok evidováno několika násobně více trestných činů týkajících se obecné kriminality než hospodářské kriminality. Ze statistik ČSÚ vyplývá, že v Praze je každým rokem obecná i hospodářská kriminalita mnohem vyšší v porovnání s ostatními regiony. Praha tvoří zhruba čtvrtinový podíl v celkové kriminalitě za celé sledované období.

Následující obr. 15 pojednává o obecné kriminalitě, kam spadají již zmíněné krádeže, vraždy, znásilnění, loupeže a vloupání do cizích bytů. Dle obr. 15 je zřejmé, že nejčastější hrozbou týkající se obecné kriminality na území ČR jsou krádeže prosté, které mají většinový podíl 90 %. Průměrně na 1 000 obyvatel k nim docházelo nejčastěji v Praze, kde je průměrně evidováno 287,25 krádeží. Dalším regionem, kde dochází nejčastěji ke krádežím, je Moravskoslezský kraj, kde bylo evidováno cca 110 krádeží na 1 000 obyvatel. Nejméně krádeží bylo evidováno ve Zlínském kraji a na Vysočině, kde se zaznamenalo pouze 35 krádeží na 1000 obyvatel během sledovaného období.

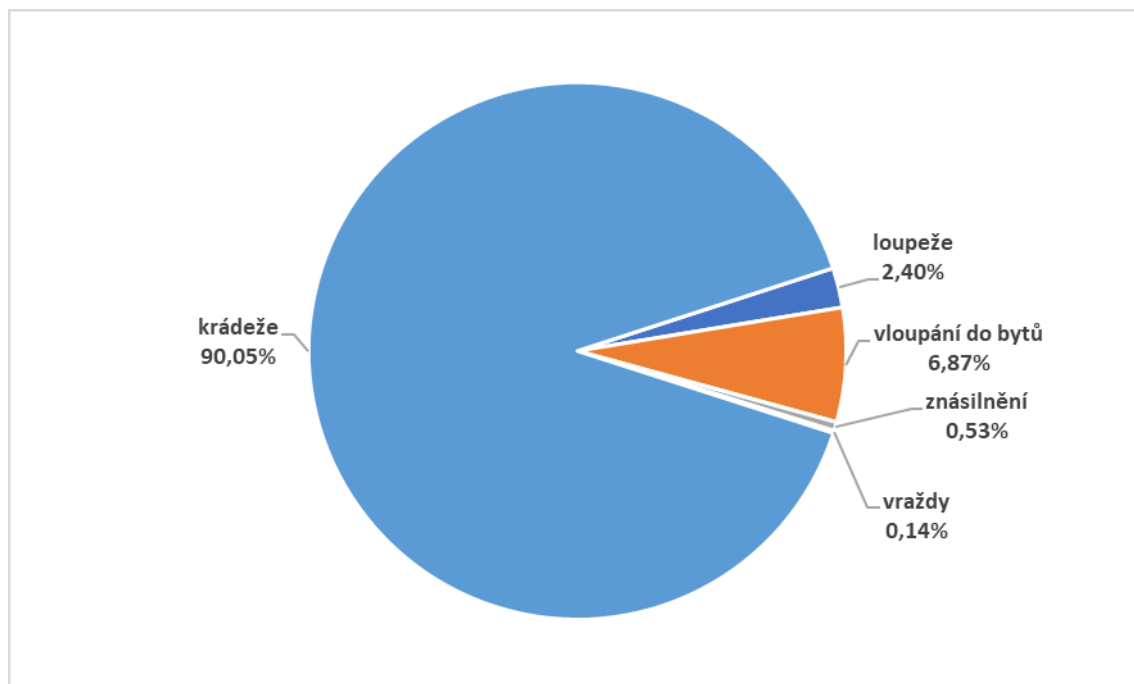
Druhým nejčastějším trestným činem jsou vloupání do obydlí, která mají 6,8% podíl. Nejčastěji byla vloupání do cizích bytů během 10ti let hlášena v Praze, kde jich bylo evidováno cca 12 na 1 000 obyvatel, dále ve Středočeském kraji, kde jich bylo hlášeno 10 na 1 000 obyvatel. V Moravskoslezském a Jihomoravském kraji bylo evidováno o něco méně případů než ve Středočeském kraji. Naopak nejméně vloupání do cizích obydlí proběhlo ve Zlínském kraji, Pardubickém kraji, Královéhradeckém kraji a na Vysočině, kde se hodnoty pohybovaly kolem 4 vloupání na 1 000 obyvatel.

Třetím nejčastějším trestným činem násilné kriminality je dle obr. 15 loupež, která tvoří 2,4% podíl. Na rozdíl od vloupání do cizích bytů se Praha neumísťuje s počtem loupeží na 1. pozici (ve smyslu nejvyššího počtu trestných činů). Nejčastější loupežná přepadení byla hlášena v Ústeckém kraji, kde za posledních 10 let proběhlo průměrně 4,4 loupeží na 1 000 obyvatel. Na 2. pozici se umístil Moravskoslezský kraj s cca 3,7 loupežnými přepadeními na 1 000 obyvatel. Další pozice obsadil Karlovarský kraj, Liberecký kraj a Plzeňský kraj, kde se událo průměrně kolem 3 loupežných přepadení na 1 000 obyvatel za sledované období. Nejméně loupežných přepadení bylo evidováno na Vysočině, v Pardubickém kraji a Královéhradeckém kraji, kde proběhlo cca 1 loupežné přepadení na 1 000 obyvatel.

Znásilnění a vraždy nejsou na území ČR moc časté, neboť ve sledovaném období tvoří dohromady cca pouze 0,7% podíl z vybraných trestných činů obecné kriminality. Znásilnění

se nejčastěji objevuje v Libereckém kraji, kde je průměrně evidováno kolem 0,96 znásilněných osob na 1 000 obyvatel. Nejkritičtějším rokem byl v tomto ohledu rok 2016, kdy bylo v Praze znásilněno 123 osob. Druhým nejnebezpečnějším regionem je Karlovarský kraj, kde bylo během sledovaného období znásilněno cca 0,79 osob na 1 000 obyvatel. Naopak nejbezpečnější místa jsou v tomto případě Vysočina, Zlínský kraj, Olomoucký kraj a Středočeský kraj, kde došlo průměrně k 0,4 případům na 1 000 obyvatel.

K vraždám, jak již bylo zmíněno výše, dochází jen velmi zřídka, konkrétně se jedná pouze o 0,14 % z vybraných případů. Nejvíce vražd na 1 000 obyvatel bylo evidováno v Karlovarském kraji, kde dochází průměrně k 0,22 vraždám na 1 000 obyvatel. Druhým nejnebezpečnějším regionem je Praha, kde dochází k 0,18 vraždám na 1 000 obyvatel. Ostatní regiony vykazují velmi podobné výsledky, kde se hodnoty pohybují kolem 0,14-0,15 vraždám na 1 000 obyvatel.

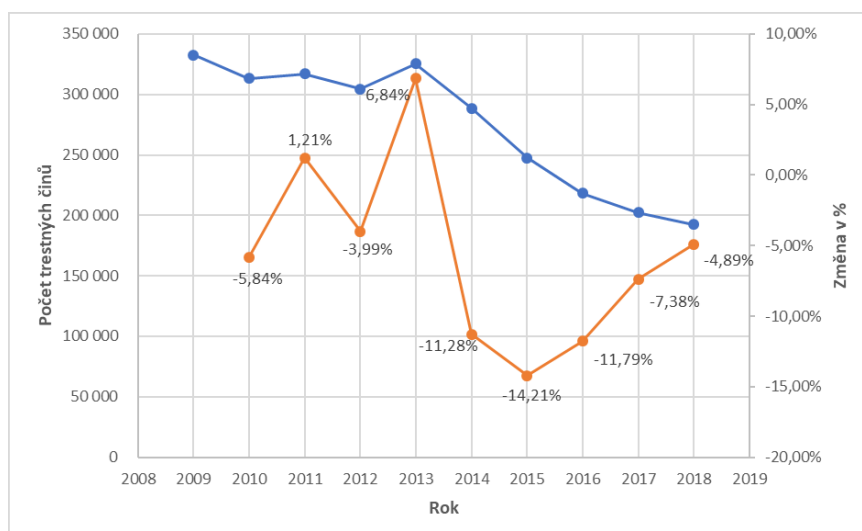

Obrázek 15: Obecná kriminalita v ČR

Zdroj: Vlastní zpracování z dat ČSÚ (2018) a PČR (2018)

Následující graf na obr. 16 pojednává o vývoji celkové kriminality na území ČR ve sledovaném období. Na obr. 16 jsou vyobrazeny dvě křivky, kde modrá křivka znázorňuje absolutní hodnoty trestných činů ve sledovaném období a oranžová křivka meziroční procentuální rozdíly. Z tohoto grafu lze vyvodit, že od roku 2009 do roku 2012 kriminalita mírným tempem klesala. Od roku 2012 do roku 2013 vzrostla kriminalita o 6,8 %. Tento jev

je zřejmě dán tím, že 1. 1. 2013 bývalý prezident Václav Klaus vyhlásil amnestii. Během této amnestie bylo propuštěno přes 6 tis. vězňů, jednalo se o třetinu z celkového počtu vězněných osob, a bylo prominuto více než 100 tis. neobjasněných trestných činů. Po omilostnění valná většina z nich začala znovu páchat kriminální činnost, konkrétně tyto osoby spáchaly více jak 5 tis. trestných činů během roku 2013. Omilostněné osoby byly převážně jen ti, kteří spáchali méně závažný trestný čin a to např. krádež, zanedbávání povinné výživy, maření výkonu úředních rozhodnutí aj. (Marešová, 2013) Na obr. 16 je zřejmé, že kriminalita od začátku roku 2014 do roku 2016 prudce klesla. K roku 2014 klesla kriminalita cca o 11 %, tudíž o 37 tis. trestných činů a ve sledovaném období se celková hodnota v tomto roce dostala pod 300 tis. trestných činů. Mimo jiné začala od roku 2014 růst kybernetická kriminalita (např. přes sociální sítě, napadení internetového bankovníctví, stalking, tvorba duplikovaných nebo falešných stránek nabízejících různé produkty atd.), která na druhou stranu neměla v tomto roce velký vliv na celkové kriminalitě, neboť nebyly její počty na úrovni např. krádeží. (Marešová, 2014) K roku 2015 se situace v ČR opět významně zlepšila, neboť klesla kriminalita oproti předchozímu roku o 14,2 %, což byl nejvyšší pokles ve sledovaném období a zároveň byla v tomto roce evidována nejnižší kriminalita od začátku 90. let minulého století. (Marešová, 2014) K roku 2016 znovu klesla kriminalita o cca 12 %, kdy celkový počet trestných činů činil zhruba 247 000. Od roku 2016 do roku 2018 začala kriminalita klesat mírným tempem. Na konci roku 2018 bylo evidováno cca 192 000 trestných činů, tudíž poprvé za posledních 30 let klesla kriminalita pod 200 000 trestných činů.

Obrázek 16: Vývoj kriminality v ČR s % změnou roční bilance (2009-2018)

Zdroj: Vlastní zpracování z dat ČSÚ (2018)

Vyhodnocení jednotlivých regionů ČR probíhalo tak, že se nejdříve jednotlivé regiony v průběhu let seřadily podle hodnot celkové kriminality přepočítané na 1 000 obyvatel viz tabulka 6. V průběhu tohoto období se pozice jednotlivých regionů měnily. Jak již bylo zmíněno výše, Praha byla vždy regionem s nejvyšší kriminalitou i po přepočtu na 1 000 obyvatel. Lze si povšimnout, že právě Praha si drží v daném sledovaném období stále poslední pozici, tudíž se jedná o nejnebezpečnější region v ČR z pohledu kriminality. Druhým nejnebezpečnějším regionem je Ústecký kraj, kde se kriminalita od roku 2009 do roku 2017 z hlediska pořadí mezi kraji nezměnila, a držel si po tuto dobu 13. pozici. V roce 2018 však přišel zvrát a Ústecký kraj si vyměnil pozici s Libereckým krajem, ale to nemění nic na výsledné pozici Ústeckého kraje. Zřejmě dalším nejnebezpečnějším regionem je Moravskoslezský kraj, který v roce 2009, 2015 a 2018 zaujímal 11. pozici. Od roku 2010 do roku 2014 a od roku 2016 do roku 2017 se Moravskoslezský kraj umísťoval na 12. pozici. Naopak nejbezpečnějším regionem v ČR je podle tabulky 6 Zlínský kraj, který si držel 1. pozici do roku 2014. Hlavním důvodem, proč si Zlínský kraj neudržel svou 1. pozici je ten, že v roce 2015 v Pardubickém kraji došlo k výraznému snížení kriminality, kdy se snížila celková kriminalita oproti roku 2014 o 1,2 tis. trestných činů. Dalším faktorem byl region Vysočina, který si od roku 2009 do roku 2016 držel 2. pozici a po roce 2016 se stal nejbezpečnějším regionem v ČR z pohledu kriminality.

Tabulka 6: Pořadí jednotlivých regionů podle kriminality (2009-2018)

	Pozice									
Regiony ČR	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Hl. m. Praha	14.	14.	14.	14.	14.	14.	14.	14.	14.	14.
Jihočeský	6.	6.	6.	5.	6.	8.	8.	8.	5.	5.
Jihomoravský	8.	8.	8.	9.	8.	9.	10.	10.	9.	8.
Karlovarský	9.	9.	9.	8.	9.	7.	6.	7.	10.	10.
Královéhradecký	4.	4.	4.	4.	4.	4.	4.	4.	4.	4.
Liberecký	12.	11.	11.	11.	11.	11.	12.	11.	11.	13.
Moravskoslezský	11.	12.	12.	12.	12.	12.	11.	12.	12.	11.
Olomoucký	5.	5.	5.	7.	5.	6.	9.	9.	7.	7.
Pardubický	3.	3.	3.	3.	3.	3.	1.	1.	2.	3.
Plzeňský	7.	7.	7.	6.	7.	5.	5.	6.	8.	9.
Středočeský	10.	10.	10.	10.	10.	10.	7.	5.	6.	6.
Ústecký	13.	13.	13.	13.	13.	13.	13.	13.	13.	12.
Vysočina	2.	2.	2.	2.	2.	2.	2.	2.	1.	1.
Zlínský	1.	1.	1.	1.	1.	1.	3.	3.	3.	2.

Zdroj: Vlastní zpracování

Na základě tabulky 6 se vypočítaly body pro výpočet celkové pozice jednotlivých regionů z hlediska kriminality ve sledovaném období viz tabulka 7. Po výpočtu bodů za jednotlivá léta, se s body dále pracovalo podle rovnice (2). Na základě výsledných hodnot, které dosahovaly maximálního čísla 100, se jednotlivé regiony seřadily podle bezpečnosti z pohledu kriminality od nejmenší hodnoty po nejvyšší, což je ekvivalent nejbezpečnějšího a nejnebezpečnějšího regionu z hlediska kriminality od roku 2009 do roku 2018. Podle tabulky 7 se umístila Praha v celkové bezpečnosti s maximálními 100 body na poslední pozici, což odpovídá pozicím z předchozí tabulky, kdy se Praha umísťovala každým rokem na poslední pozici. Druhým nejnebezpečnějším regionem, který dosáhl přes 92 bodů je Ústecký kraj. Moravskoslezský kraj obdržel o zhruba 9 bodů méně než Ústecký kraj, tedy 83 bodů. Největší bodový rozdíl mezi po sobě jdoucími regiony byl zaznamenán mezi Jihomoravským krajem a Libereckým krajem, které zaujímají 10. a 11. pozici. Jihomoravský kraj získal zhruba o 20 bodů méně než Liberecký kraj. Další markantní rozdíl je mezi Královéhradeckým a Jihočeským krajem, kde Královéhradecký kraj získal o cca 17 bodů více než má Pardubický kraj. Nejbezpečnějšími regiony, co se týče kriminality, jsou sestupně Zlínský kraj, Kraj Vysočina, Pardubický kraj a Královéhradecký kraj viz tabulka 7.

Tabulka 7: Bodové hodnocení regionů ČR podle kriminality (2009-2018)

Regiony ČR	Body										celkem bodů	celková pozice
	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018		
Zlínský	7,14	7,14	7,14	7,14	7,14	7,14	21,43	21,43	21,43	14,29	12,14	1.
Vysočina	14,29	14,29	14,29	14,29	14,29	14,29	14,29	14,29	7,14	7,14	12,86	2.
Pardubický	21,43	21,43	21,43	21,43	21,43	21,43	7,14	7,14	14,29	21,43	17,86	3.
Královéhradecký	28,57	28,57	28,57	28,57	28,57	28,57	28,57	28,57	28,57	28,57	28,57	4.
Jihočeský	42,86	42,86	42,86	35,71	42,86	57,14	57,14	57,14	35,71	35,71	45	5.
Olomoucký	35,71	35,71	35,71	50	35,71	42,86	64,29	64,29	50	50	46,43	6.
Plzeňský	50	50	50	42,86	50	35,71	35,71	42,86	57,14	64,29	47,86	7.
Karlovarský	64,29	64,29	64,29	57,14	64,29	50	42,86	50	71,43	71,43	60	8.-9.
Středočeský	71,43	71,43	71,43	71,43	71,43	71,43	50	35,71	42,86	42,86	60	8.-9.
Jihomoravský	57,14	57,14	57,14	64,29	57,14	64,29	71,43	71,43	64,29	57,14	62,14	10.
Liberecký	85,71	78,57	78,57	78,57	78,57	78,57	85,71	78,57	78,57	92,86	81,43	11.
Moravskoslezský	78,57	85,71	85,71	85,71	85,71	85,71	78,57	85,71	85,71	78,57	83,57	12.
Ústecký	92,86	92,86	92,86	92,86	92,86	92,86	92,86	92,86	92,86	85,71	92,14	13.
Hl. m. Praha	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	14.

Zdroj: Vlastní zpracování

4.2 Požáry v regionech ČR

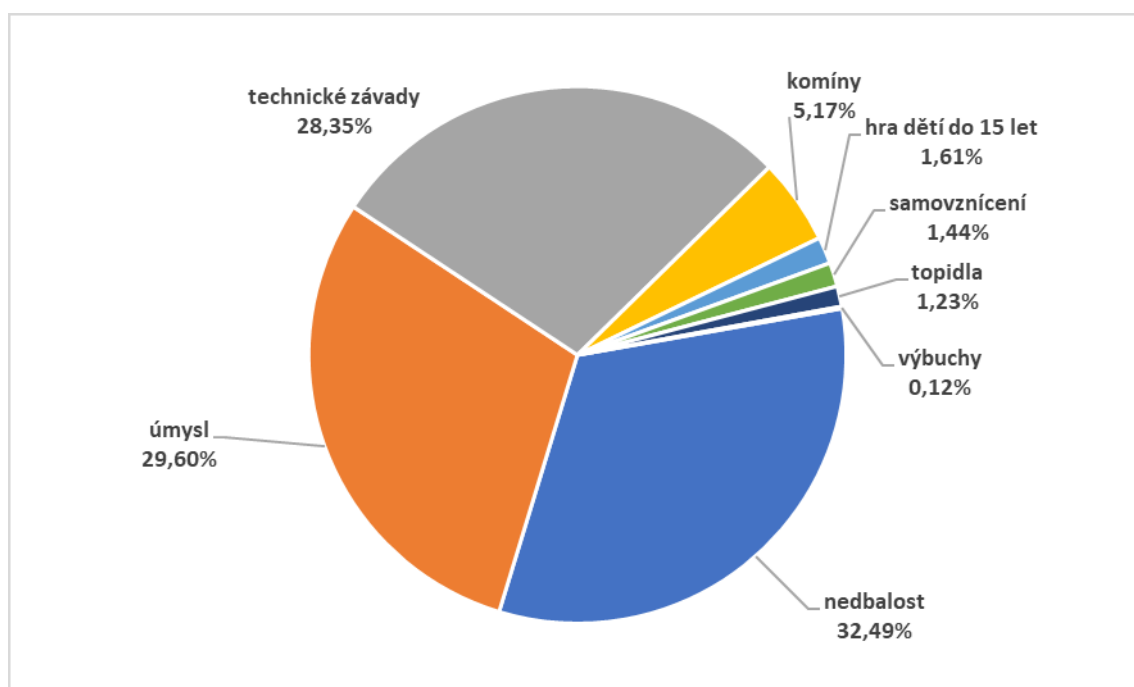
Na rozdíl od kriminality Praha není vždy nejnebezpečnějším regionem podle všech ukazatelů, i když se jedná o „stísněný prostor“ s velkou hustotou obyvatelstva na km². V tomto případě je nejnebezpečnějším regionem Ústecký kraj, kde jsou nejvíce zakládány požáry z nedbalosti. ČSÚ eviduje údaje ohledně počtu požárů v jednotlivých regionech, přímé škody, uchráněných hodnot, usmrcených osob vlivem požárů, zraněných osob a o příčinách vzniku požárů.

Obr. 17 níže pojednává o příčinách vzniku požárů v regionech ČR, kam spadá založení požárů z nedbalosti, z úmyslu, dále vlivem technické závady, komínů, topidel, výbuchů, samovznícením a her dětí do 15 let. Z těchto příčin jsou nejčastější požáry založené z nedbalosti, úmyslu a vlivem technických závad. Tyto 3 hlavní příčiny tvoří dohromady cca 90% podíl viz obr. 17. Z tohoto výsečového grafu je zřejmé, že nejvíce požárů v regionech ČR vzniká z nedbalosti z 32,5 %. Nejvíce vzniklých požárů z nedbalosti je evidováno ve Středočeském kraji, kde se během sledovaného období rozhořelo necelých 5 tis. požárů. V průměru se v tomto regionu od roku 2009-2013 evidovalo 0,25 požárů na 1 000 obyvatel ročně a od roku 2014-2018 stoupl počet požárů z nedbalosti až o dvojnásobek. Na druhou stranu nejvíce požárů vzniklých na 1 000 obyvatel bylo zaznamenáno v Ústeckém kraji, kde vzniklo celkem cca 6 požárů na 1 000 obyvatel během sledovaného období. Nejhorším obdobím pro Ústecký kraj byl rok 2015, kdy se evidoval 1 požár na 1 000 obyvatel. Druhým nejproblémovějším regionem je Karlovarský kraj (4 požáry na 1 000 obyvatel), kde se za 10 let založilo o něco málo požárů než ve zmíněném Ústeckém kraji. Nejméně založených požárů z nedbalosti na 1 000 obyvatel je evidováno v Libereckém kraji, kde bylo z tohoto důvodu založeno za celé sledované období jen 2,6 požárů na 1 000 obyvatel, a každoroční hodnoty tohoto regionu se pohybují kolem 100 vzniklých požárů. Nejvyšší procentuální meziroční rozdíl v Libereckém kraji byl zjištěn v roce 2018, kdy z roku 2017 na rok 2018 přibylo 92,5 % požárů z nedbalosti. Ve Zlínském kraji bylo naopak zjištěno nejméně požárů z nedbalosti.

Založení požárů z přímého úmyslu je podle obr. 17 druhou nejčastější příčinou vzniku požárů, při kterém je založeno až 30 % požárů. Nejvíce evidovaných požárů z přímého úmyslu je v Libereckém a Karlovarském kraji, kde bylo založeno přes 5 požárů na 1 000 obyvatel za celé sledované období. Do konce roku 2014 bylo ve zmíněných regionech založeno úmyslně v průměru cca 0,15 požárů na 1 000 obyvatel ročně. Od začátku roku 2015 tento počet exponenciálně vzrostl a hodnoty k roku 2018 dosahovaly až k 1 požáru na

1 000 obyvatel za rok, což znamená, že se cca 6x zvýšil počet požárů na přelomu roku 2014-2015. Třetím regionem, kde bylo evidováno během 10 let nejvíce požárů, je Ústecký kraj, kde bylo úmyslně založeno 4,6 požárů na 1 000 obyvatel. Nejméně žháři zakládají požáry v Pardubickém kraji, kde se založil pouze 1 požár na 1 000 obyvatel, což je přesně 5x méně než v Libereckém a Karlovarském kraji. Každoročně je v Pardubickém kraji evidováno jen pár desítek úmyslně založených požárů, tedy kolem 50 požárů za rok. Druhým regionem s nejnižší žhářskou aktivitou je Vysočina, kde bylo evidováno za celé sledované období pouze o 0,8 požárů na 1 000 obyvatel více než v Pardubickém kraji. Do roku 2014 byly na Vysočině zakládány požáry v podobném počtu jako v Pardubickém kraji, ale od roku 2015 se situace na Vysočině změnila k horšímu, neboť od tohoto roku vykazovala Vysočina každoročně až 4x více úmyslně založených požárů než právě Pardubický kraj.

Technické závady jsou 3. nejčastější příčinou vzniku požárů. Nejvíce požárů zaviněných technickou závadou bylo zjištěno ve Středočeském kraji. Do roku 2014 bylo v tomto regionu každoročně zjištěno kolem 0,35 požárů na 1 000 obyvatel, ale od roku 2015 vzrostl z této příčiny počet požárů o více než 42 %. Druhým regionem, kde vznikají nejvíce požáry na 1 000 obyvatel neúmyslně technickou závadou je Vysočina, v tomto regionu bylo během sledovaného období evidováno dohromady přes 3,9 požárů na 1 000 obyvatel. Na Vysočině se každoroční hodnota vlivem technické závady od roku 2009 postupně zvyšuje do roku 2014. Na přelomu roku 2014 a 2015 se hodnoty na Vysočině dvojnásobně zvýšily. Nejméně požárů vzniklých technickou závadou bylo zjištěno v Karlovarském a Jihomoravském kraji.

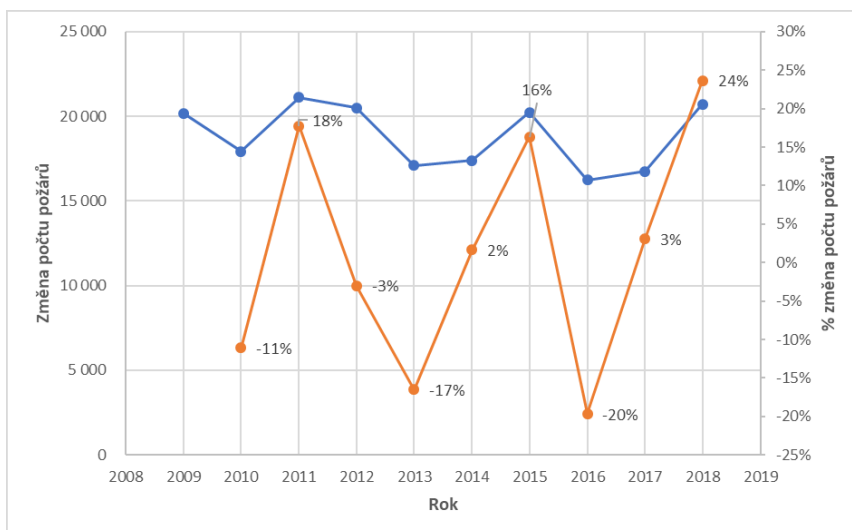

Obrázek 17: Příčiny vzniku požárů v regionech ČR

Zdroj: Vlastní zpracování podle ČSÚ (2018)

Následující graf na obr. 18 pojednává o vývoji počtu požárů v regionech ČR ve sledovaném období. Z tohoto grafu je zřejmé, že celkové meziroční hodnoty v ČR stagnují a pohybují se kolem 15-20 tis. požárů za rok. Nejvyšší meziroční pokles byl zaznamenán na přelomu roku 2015-2016, kdy počet požárů klesl o 20 %, tedy o téměř 4 tis. požárů. Na druhou stranu nejvyšší přírůstek počtu požárů byl zjištěn mezi rokem 2017-2018, který činil 24 %.

Nejvíce požárů bylo zaznamenáno v roce 2011, kdy na území ČR propuklo více než 21 tis. požárů. Dalším rokem s druhým nejvyšším výskytem požárů byl rok 2018, kdy počty požárů dosahovaly téměř stejného počtu jako v roce 2011. Třetí nejvyšší výskyt požárů byl evidován v roce 2012, kdy bylo zaznamenáno kolem 20,5 tis. požárů. Nejbezpečněji bylo v roce 2016, kdy hodnoty mírně přesahovaly 16 tis. hranici. Dále v roce 2017, kdy bylo evidováno pouze o 3 % více požárů než v roce 2016. Třetím nejbezpečnějším rokem byl rok 2013, kdy klesl počet požárů o 17 % ve srovnání s předchozím rokem a hodnoty lehce přesahovaly 17 tis. hranici.

Obrázek 18: Vývoj počtu požárů v ČR s % změnou roční bilance (2009-2018)

Zdroj: Vlastní zpracování podle ČSÚ (2018)

Jednotlivé regiony byly seřazeny v průběhu let podle hodnot celkového počtu požárů přepočítaného na 1 000 obyvatel viz tabulka 8. Z tabulky 8 je jisté, že Ústecký kraj je každoročně nejnebezpečnějším regionem v ČR, kromě roku 2015 a roku 2017, kdy se Ústecký kraj umisťoval na 13. pozici. Druhým nejnebezpečnějším regionem je Karlovarský kraj, který se od roku 2009 do roku 2014 umisťoval na 13. příčce. V roce 2015 a 2017 byl Karlovarský kraj nejnebezpečnějším regionem ze všech z toho důvodu, že se jako jeden z mála zhoršil, zatímco u ostatních regionů přepočítaná hodnota na 1 000 obyvatel klesala. Dalším nejnebezpečnějším regionem je Středočeský kraj, který byl od roku 2009 do roku 2012 a od roku 2015 do roku 2017 na 12. pozici. Od roku 2013 do roku 2014 a v roce 2018 byl Středočeský kraj na 11. pozici. Nejlépe umístění region je Zlínský kraj, který se každoročně umisťoval na 1. příčce kromě roku 2012, kdy se dostal na 1. příčku Kraj Vysočina. Druhá ani třetí pozice nelze z tabulky 8 jednoduše dovodit, ale jedná se jednoznačně o Pardubický kraj a Vysočina, které se o tyto pozice dělí.

Tabulka 8: Pořadí jednotlivých regionů podle požárů (2009-2018)

	Pozice									
Regiony ČR	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Hl. m. Praha	9.	9.	9.	9.	8.	9.	8.	10.	8.	5.
Jihočeský	5.	6.	4.	5.	6.	7.	9.	6.	10.	6.
Jihomoravský	4.	4.	7.	8.	4.	5.	3.	3.	6.	2.
Karlovarský	13.	13.	13.	13.	13.	13.	14.	13.	14.	12.
Královéhradecký	7.	5.	6.	3.	7.	4.	7.	7.	2.	9.
Liberecký	11.	11.	11.	6.	10.	12.	11.	8.	9.	13.
Moravskoslezský	10.	8.	8.	10.	9.	10.	6.	9.	7.	4.
Olomoucký	6.	7.	5.	7.	5.	6.	2.	4.	4.	3.
Pardubický	2.	3.	3.	4.	2.	3.	4.	2.	3.	7.
Plzeňský	8.	10.	10.	11.	12.	8.	10.	11.	11.	10.
Středočeský	12.	12.	12.	12.	11.	11.	12.	12.	12.	11.
Ústecký	14.	14.	14.	14.	14.	14.	13.	14.	13.	14.
Vysočina	3.	2.	2.	1.	3.	2.	5.	5.	5.	8.
Zlínský	1.	1.	1.	2.	1.	1.	1.	1.	1.	1.

Zdroj: Vlastní zpracování

Dle tabulky 9 se Ústecký kraj celkově umístil na 14. pozici a získal necelých 99 bodů. Druhým nejnebezpečnějším regionem, který se umístil na 13. pozici je Karlovarský kraj s 93,5 body. A třetím nejnebezpečnějším regionem je Středočeský kraj, který získal o zhruba 10 bodů méně než Karlovarský kraj. Nejbezpečnějším regionem je podle tabulky 9 Zlínský kraj, který získal necelých 8 bodů. Dalšími nejbezpečnějšími regiony jsou Pardubický kraj a Vysočina. Dále jsou jmenovitě nejbezpečnějšími kraji Jihomoravský kraj, Olomoucký kraj a Královéhradecký kraj. Největší bodové rozdíly mezi po sobě jdoucími regiony jsou zaznamenány mezi Jihočeským krajem a Moravskoslezským krajem, dále pak mezi Zlínským krajem a Pardubickým krajem, kde činí rozdíly mezi těmito regiony zhruba 14 bodů viz tabulka 9.

Tabulka 9: Bodové hodnocení regionů ČR podle požárů (2009-2018)

Regiony ČR	Body										celkem bodů	celková pozice
	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018		
Zlínský	7,14	7,14	7,14	14,29	7,14	7,14	7,14	7,14	7,14	7,14	7,86	1.
Pardubický	14,29	21,43	21,43	28,57	14,29	21,43	28,57	14,29	21,43	50	23,57	2.
Vysočina	21,43	14,29	14,29	7,14	21,43	14,29	35,71	35,71	35,71	57,14	25,71	3.
Jihomoravský	28,57	28,57	50	57,14	28,57	35,71	21,43	21,43	42,86	14,29	32,86	4.
Olomoucký	42,86	50	35,71	50	35,71	42,86	14,29	28,57	28,57	21,43	35	5.
Královéhradecký	50	35,71	42,86	21,43	50	28,57	50	50	14,29	64,29	40,71	6.
Jihočeský	35,71	42,86	28,57	35,71	42,86	50	64,29	42,86	71,43	42,86	45,71	7.
Moravskoslezský	71,43	57,14	57,14	71,43	64,29	71,43	42,86	64,29	50	28,57	57,86	8.
Hl. m. Praha	64,29	64,29	64,29	64,29	57,14	64,29	57,14	71,43	57,14	35,71	60	9.
Plzeňský	57,14	71,43	71,43	78,57	85,71	57,14	71,43	78,57	78,57	71,43	72,14	10.
Liberecký	78,57	78,57	78,57	42,86	71,43	85,71	78,57	57,14	64,29	92,86	72,86	11.
Středočeský	85,71	85,71	85,71	85,71	78,57	78,57	85,71	85,71	85,71	78,57	83,57	12.
Karlovarský	92,86	92,86	92,86	92,86	92,86	92,86	100	92,86	100	85,71	93,57	13.-14.
Ústecký	100	100	100	100	100	100	92,86	100	92,86	100	98,57	13.-14.

Zdroj: Vlastní zpracování

4.3 Dopravní nehody v regionech ČR

Na základě předchozí analýzy, kde se srovnávaly vybrané země Evropy, se ČR neumístila v počtu úmrtí na českých silnicích na nízkých příčkách. Tato analýza se bude věnovat problematice počtu úmrtí a počtu dopravních nehod přepočítaných na 1 000 obyvatel. ČSÚ (2018) eviduje např. údaje o hlavních příčinách vzniku dopravních nehod, úmrtnosti na českých silnicích, zraněných osobách a věcných škodách. Příčiny dopravních nehod dělí ČSÚ (2018) podle hlavních příčin (nesprávný způsob jízdy, nepřiměřená rychlost, nedání přednosti, nesprávné předjíždění) a podle způsobu zavinění (řidičem pod vlivem alkoholu, řidičem nemotorového vozidla, chodcem, závadou komunikace).

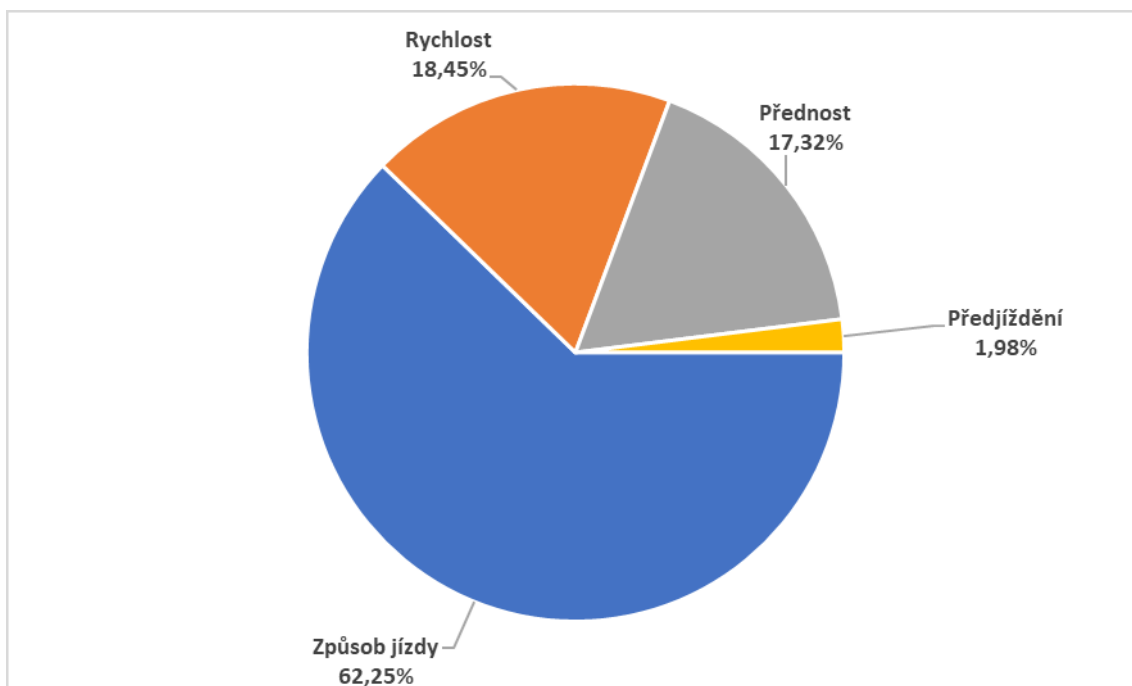
Dle grafu na obr. 19 je možné dovodit, že hlavní příčinou 62 % nehod je právě nesprávný způsob jízdy. Nejvyšší výskyt nehod způsobených nesprávným způsobem jízdy je v Praze, kde se během sledovaného období událo dohromady přes 100 nehod na 1 000 obyvatel. Od roku 2009 v Praze stále přibývají počty dopravních nehod způsobené nesprávným způsobem jízdy. Druhým nejproblémovějším regionem v tomto směru je Ústecký kraj. Na rozdíl od Prahy má Ústecký kraj cca o polovinu méně dopravních nehod způsobených nesprávným způsobem jízdy v časovém úseku od roku 2009 do roku 2018. Na druhou stranu nejméně dopravních nehod způsobených nesprávným způsobem jízdy je evidováno v Plzeňském kraji.

V porovnání s Prahou se v Plzeňském kraji každoročně zaznamenává zhruba 3-4x méně dopravních nehod na 1 000 obyvatel zapříčiněných zmiňovaným způsobem jízdy, jedná se zhruba o 2-3 dopravní nehody na 1 000 obyvatel ročně. Dalším poměrně bezpečným regionem, kde je nejméně nehod kvůli nesprávnému způsobu jízdy, je Kraj Vysočina. Na Vysočině se sice od roku 2012 o 50 % zvýšil počet dopravních nehod ze zmiňované příčiny, ale stále dohromady evidovala na svém území zhruba 4x méně dopravních nehod než Praha za celé sledované období.

Druhou nejčastější příčinou vzniku dopravních nehod je z 19 % nepřiměřená rychlost. Z této příčiny bylo hlášeno na území ČR ve sledovaném období přes 13,5 dopravních nehod na 1 000 obyvatel, což je zhruba 3,5x méně než z nesprávného způsobu jízdy. Nejčastěji k takovým nehodám dochází ve Středočeském kraji, kde bylo hlášeno za celé sledované období přes 20 dopravních nehod na 1 000 obyvatel. V porovnání s Prahou je evidováno ve Středočeském kraji 2x více dopravních nehod způsobených nepřiměřenou rychlostí. Nejbezpečněji se jezdí ve Zlínském kraji, kde se událo za celé sledované období pouze 8,6 nehod na 1 000 obyvatel. Ve Zlínském kraji došlo pouze k 5 tis. dopravních nehod.

Třetí příčinou dopravních nehod je se 17 % nedání přednosti v jízdě, která způsobila přes 12,7 nehod na 1 000 obyvatel v ČR za sledované období. Nejčastěji k takovýmto nehodám dochází v Praze, kde došlo z tohoto důvodu k 39 dopravním nehodám na 1 000 obyvatel. V roce 2018 hodnoty v Praze dosáhly na zhruba 4,5 dopravních nehod na 1 000 obyvatel ročně, a to ze zmiňované příčiny. V ostatních regionech např. ve Středočeském kraji či Ústeckém kraji je z důvodu nedání přednosti v jízdě hlášeno cca 3x méně dopravních nehod než v Praze. Na Vysočině k nehodám způsobených nedání přednosti v jízdě dochází jen velmi zřídka, neboť za celé sledované období zde bylo hlášeno jen 5,5 dopravních nehod na 1 000 obyvatel.

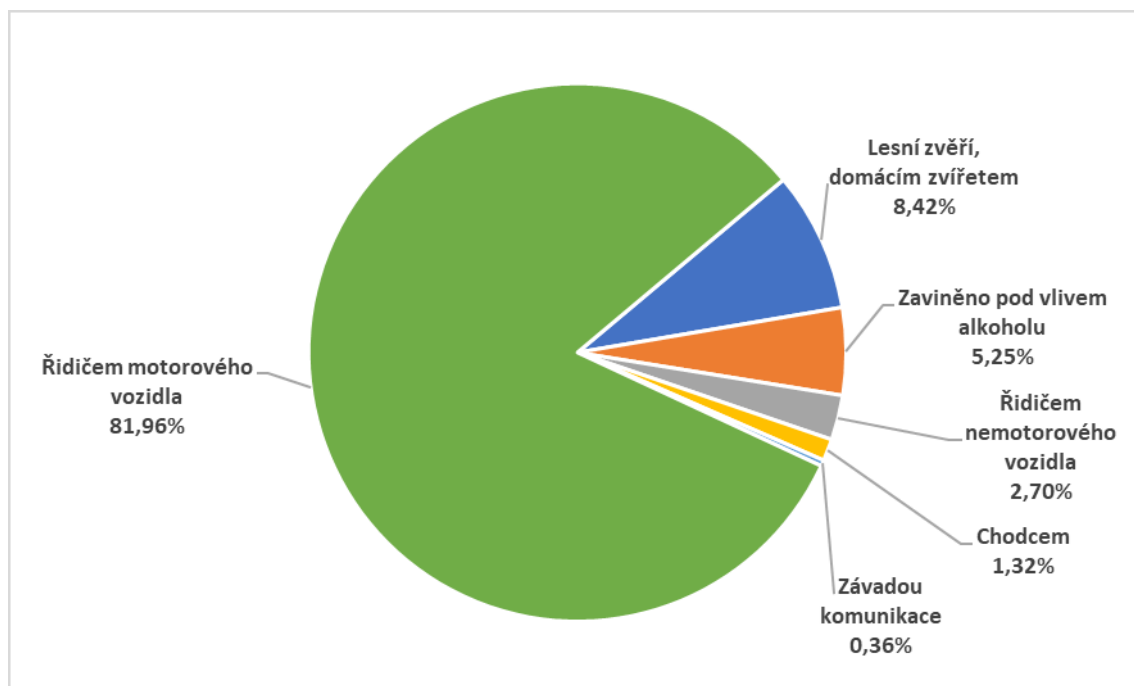
K dopravním nehodám kvůli nesprávnému předjíždění v ČR příliš často nedochází. Například nejvíce dopravních nehod bylo kvůli této příčině hlášeno v Královéhradeckém kraji, kde bylo evidováno necelých 2,4 dopravních nehod na 1 000 obyvatel za sledované období. Dalším regionem, kde bylo hlášeno v tomto ohledu nejvíce dopravních nehod, je Středočeský kraj, kde jich bylo zaznamenáno jen 2,2 na 1 000 obyvatel. Nejméně dopravních nehod na 1 000 obyvatel bylo z této příčiny hlášeno v Praze.

Obrázek 19: Hlavní příčiny vzniku dopravních nehod v regionech ČR

Zdroj: Vlastní zpracování podle ČSÚ (2018)

Na obr. 20 jsou zachyceny subjekty, které zapříčinily ve sledovaném období dopravní nehodu. Nejčastěji se jedná o samotné řidiče motorových vozidel, kteří zavinili až 82 % dopravních nehod. Druhou nejčastější příčinou je srážka s lesní nebo domácí zvěří. Nejvíce dopravních nehod způsobených srážkou se zvěří dochází na Vysočině, kde takových nehod bylo evidováno cca 13 na 1 000 obyvatel. Velmi závažným problémem je jízda v podnapilém stavu, ale nejedná se o nejčastější příčinu dopravních nehod. Řidiči pod vlivem alkoholu zavinili v ČR pouze 4,5 dopravních nehod na 1 000 obyvatel za sledované období. Nejvíce dopravních nehod kvůli řidičům pod vlivem alkoholu bylo evidováno v Libereckém kraji (5,75 nehod na 1 000 obyvatel). Řidiči nemotorového vozidla způsobili za celé sledované období v ČR celkem 2,3 dopravních nehod na 1 000 obyvatel, nejčastěji v Olomouckém kraji. Chodci a závadná komunikace jsou nejméně častými způsoby zavinění dopravní nehody, ale jak již bylo zmíněno v předchozí analýze o bezpečnosti v mezinárodním kontextu, není na škodu oprava poškozených silnic v Ústeckém a Libereckém kraji, kde z tohoto důvodu nejčastěji dochází k dopravním nehodám v porovnání s ostatními regiony.

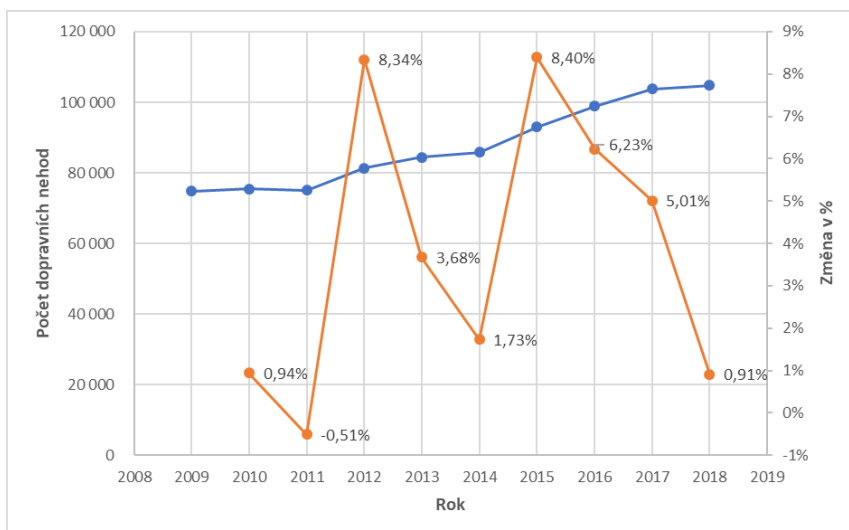

Obrázek 20: Způsoby zavinění dopravních nehod v regionech ČR

Zdroj: Vlastní zpracování podle ČSÚ (2018)

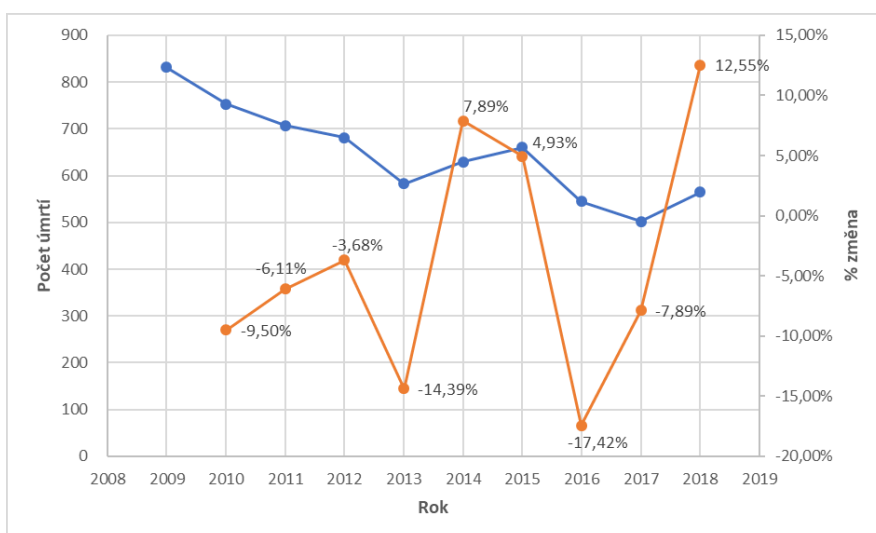
Následující graf na obr. 21 pojednává o vývoji počtu dopravních nehod v regionech ČR ve sledovaném období. Z tohoto grafu je zřejmé, že každým rokem počet dopravních nehod na území ČR stále stoupá. V roce 2009 bylo evidováno jen 75 tis. dopravních nehod a v roce 2018 počet dopravních nehod vzrostl na 100 tis. ročně. Nejvyšší nárůst dopravních nehod byl zaznamenán v roce 2015, kdy počet dopravních nehod stoupl zhruba o 8 %, tedy o 7,2 tis. nehod. Dalším významným rokem byl rok 2012, kdy se navýšil počet dopravních nehod také zhruba o 8 %.

Na druhou stranu úmrtnost při dopravních nehodách na území ČR paradoxně klesá viz obr. 22. Nejvyšší pokles úmrtnosti v ČR byl zaznamenán v roce 2016, kdy klesla úmrtnost o 17 %, tedy o 115 úmrtí. Nejvyšší nárůst úmrtnosti byl evidován v roce 2018, kdy vzrostl počet mrtvých o 12 %. Nejvyšší úmrtnost byla v roce 2018 zaznamenána ve Středočeském kraji, kde zemřelo 106 lidí. Nejnižší úmrtnost v roce 2018 byla v Královéhradeckém kraji, kde zemřelo pouze 18 lidí při dopravní nehodě.

Obrázek 21: Vývoj počtu dopravních nehod v ČR s % změnou roční bilance (2009-2018)

Zdroj: Vlastní zpracování dle ČSÚ (2018)

Obrázek 22: Úmrtnost při dopravních nehodách v ČR s % změnou roční bilance (2009-2018)

Zdroj: Vlastní zpracování dle ČSÚ (2018)

Jednotlivé regiony se v průběhu let seřadily podle hodnot celkového počtu dopravních nehod přepočítaného na 1 000 obyvatel viz tabulka 10 stejným způsobem jako u předchozích částí analýzy. Nejhuře hodnoceným regionem byla Praha, která od roku 2010 neměnila svou pozici a po dobu 9 let si držela poslední pozici v tabulce. Další regiony, které se velmi dlouho umísťovaly na nejhorsích pozicích jsou, Středočeský kraj, Ústecký kraj a Liberecký kraj, kde byly každý rok naměřeny vysoké počty dopravních nehod v závislosti na počtu obyvatel

daného regionu. Nejlépe se umisťoval Jihočeský kraj, který se pohyboval většinou na 3. pozici. Další regiony, kde bývá nejméně dopravních nehod v ČR, jsou Jihomoravský kraj, Zlínský kraj a Plzeňský kraj. Jihomoravský kraj se umisťoval od roku 2010 do roku 2014 na 4. a 5. pozici, ale od roku 2015 si polepšil a posunul se na 2. pozici, kterou si držel až do roku 2018. Zlínský kraj byl jen 2x na 1. pozici v roce 2010 a 2011. Od roku 2012 se situace ve Zlínském kraji začala zhoršovat a umisťoval se od roku 2013 4. a 5. pozici. V Plzeňském kraji došlo k největšímu pokroku ze všech zmíněných regionů, neboť se z 10. pozice posunul na 1. pozici, které si drží od roku 2014.

Tabulka 10: Pořadí jednotlivých regionů podle dopravních nehod (2009-2018)

	Pozice									
Regiony ČR	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Hl. m. Praha	11.	14.	14.	14.	14.	14.	14.	14.	14.	14.
Jihočeský	1.	2.	2.	2.	3.	3.	3.	3.	3.	3.
Jihomoravský	2.	4.	5.	4.	5.	4.	2.	2.	2.	2.
Karlovarský	3.	6.	3.	1.	1.	2.	5.	10.	10.	10.
Královéhradecký	8.	10.	9.	10.	10.	10.	10.	9.	9.	9.
Liberecký	6.	13.	12.	12.	11.	11.	11.	11.	11.	11.
Moravskoslezský	12.	7.	7.	7.	6.	7.	7.	6.	6.	5.
Olomoucký	7.	8.	8.	8.	7.	8.	8.	7.	7.	6.
Pardubický	9.	9.	10.	9.	8.	6.	6.	5.	5.	7.
Plzeňský	10.	5.	6.	5.	2.	1.	1.	1.	1.	1.
Středočeský	13.	11.	11.	11.	12.	12.	12.	12.	12.	12.
Ústecký	14.	12.	13.	13.	13.	13.	13.	13.	13.	13.
Vysočina	4.	3.	4.	6.	9.	9.	9.	8.	8.	8.
Zlínský	5.	1.	1.	3.	4.	5.	4.	4.	4.	4.

Zdroj: Vlastní zpracování

Na základě tabulky 10 se vypočítaly body pro výpočet celkové pozice jednotlivých regionů z hlediska dopravních nehod podle rovnice (2) ve sledovaném období viz tabulka 11. Na 1. pozici se umístil za celé sledované období Jihočeský kraj, který získal necelých 18 bodů. Druhým nejbezpečnějším regionem se stal Jihomoravský kraj, který získal jen o zhruba 5 bodů více než Jihočeský kraj. Třetím nejbezpečnějším regionem je Plzeňský kraj, který se umístil těsně za Jihomoravským krajem, neboť získal o necelý 1 bod více. Nejhůře hodnoceným regionem je Praha, která získala za sledované období 97,8 bodů. Ústecký kraj se umístil těsně před Prahou a získal skoro 93 bodů. Třetím nejhůře hodnoceným regionem je Středočeský kraj, který získal o 9 bodů méně než Ústecký kraj. Největší bodový rozdíl mezi

po sobě jdoucími regiony byl zaznamenán mezi Pardubickým a Královéhradeckým krajem, kde činil rozdíl 15 bodů. Podobný bodový rozdíl byl zaznamenán i mezi Karlovarským krajem a Krajem Vysočina.

Tabulka 11: Bodové hodnocení regionů ČR podle dopravních nehod (2009-2018)

Regiony ČR	Body										celkem bodů	celková pozice
	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018		
Jihočeský	7,14	14,29	14,29	14,29	21,43	21,43	21,43	21,43	21,43	21,43	17,86	1.
Jihomoravský	14,29	28,57	35,71	28,57	35,71	28,57	14,29	14,29	14,29	14,29	22,86	2.
Plzeňský	71,43	35,71	42,86	35,71	14,29	7,14	7,14	7,14	7,14	7,14	23,57	3.
Zlínský	35,71	7,14	7,14	21,43	28,57	35,71	28,57	28,57	28,57	28,57	25	4.
Karlovarský	21,43	42,86	21,43	7,14	7,14	14,29	35,71	71,43	71,43	71,43	36,43	5.
Vysočina	28,57	21,43	28,57	42,86	64,29	64,29	64,29	57,14	57,14	57,14	48,57	6.
Moravskoslezský	85,71	50	50	50	42,86	50	50	42,86	42,86	35,71	50	7.
Olomoucký	50	57,14	57,14	57,14	50	57,14	57,14	50	50	42,86	52,86	8.-9.
Pardubický	64,29	64,29	71,43	64,29	57,14	42,86	42,86	35,71	35,71	50	52,86	8.-9.
Královéhradecký	57,14	71,43	64,29	71,43	71,43	71,43	71,43	64,29	64,29	64,29	67,14	10.
Liberecký	42,86	92,86	85,71	85,71	78,57	78,57	78,57	78,57	78,57	78,57	77,86	11.
Středočeský	92,86	78,57	78,57	78,57	85,71	85,71	85,71	85,71	85,71	85,71	84,29	12.
Ústecký	100	85,71	92,86	92,86	92,86	92,86	92,86	92,86	92,86	92,86	92,86	13.
Hl. m. Praha	78,57	100	100	100	100	100	100	100	100	100	97,86	14.

Zdroj: Vlastní zpracování

4.4 Živelní pohromy v regionech ČR

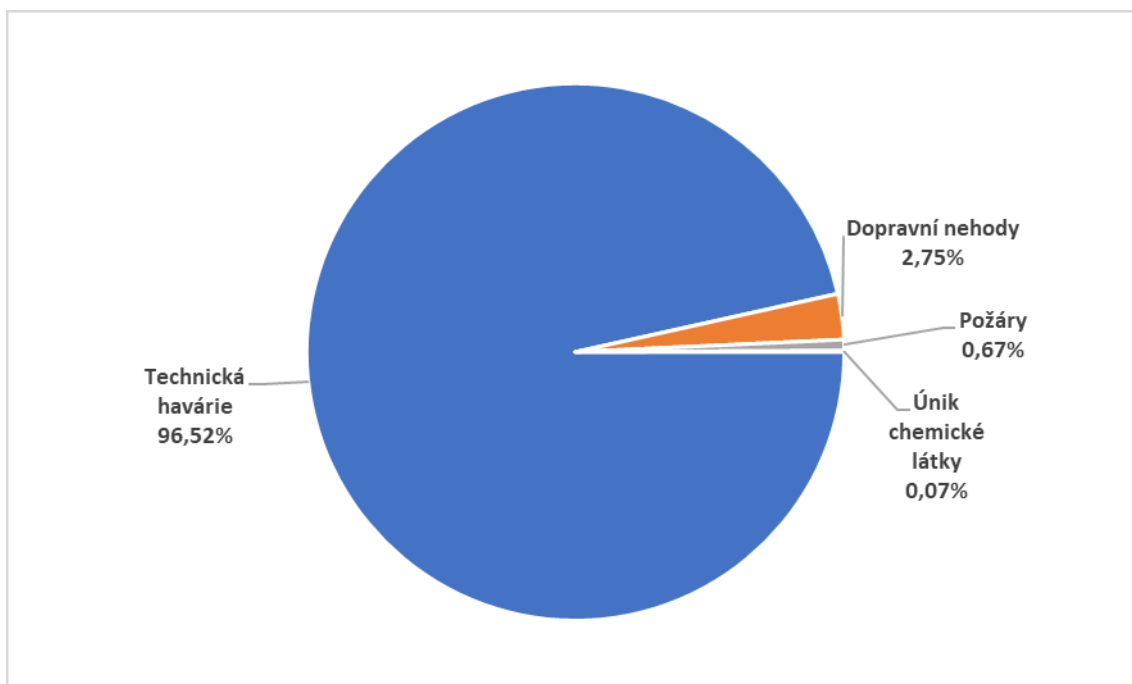
Podle Konečného (2005) se jedná o „mimořádnou událost, která vznikla v důsledku škodlivého působení přírodních sil uvnitř a vně země, vlivem rozdílů teplot nebo jiných faktorů.“ Tato škodlivá přírodní síla může mít za následek poškození majetku, přírody či smrt obyvatel. Na rozdíl od předchozích faktorů bezpečnosti je tento typ hrozby mnohdy nečekaný a může udeřit odkudkoli a kdekoli a neexistují na ni žádná preventivní opatření, která by zamezila samotnému vzniku živelní hrozby. V tomto případě se lze pouze připravit na následky, které daná hrozba napáchá, např. po povodni proběhnou záchranné a likvidační práce atp. Konečný (2005) popisuje, z jakých příčin vzniká živelní pohroma. Může vzniknout na základě pohybu litosférických desek, které vyvolají buď zemětřesení, nebo povodně velkého rozsahu např. tsunami, které se nejčastěji objevuje v Japonsku a u pobřeží Číny. Dále se může jednat např. o silný vítr, který může změnit svou podobu v mnohem nebezpečnější tornádo, které vzniká např. v USA. A posledním typem živelní pohromy je např. dopad meteoritu. (Konečný, 2005)

V ČR se živelní pohromy objevují jen zřídka a nejsou na rozdíl od ostatních zemí katastrofického charakteru. Většinou se jedná o např. povodně, požáry vzniklé přírodní silou, sesuvy půdy a sněhové laviny. (Konečný, 2005) Na obr. 23 jsou vyobrazeny následky po živelních pohromách. Nejčastějším následkem živelních pohrom je technická havárie s cca 96 %. Nejvíce technických havárií bylo ve sledovaném období zachyceno na Vysočině a v Karlovarském kraji, kde bylo evidováno přes 23 živelních pohrom na 1 000 obyvatel. Ostatní regiony evidovaly zhruba 2x méně živelních pohrom na 1 000 obyvatel než zmíněné dva regiony. Třetím nejnebezpečnějším regionem je Moravskoslezský kraj, kde bylo zaznamenáno přes 20 technických havárií na 1 000 obyvatel zapříčiněných živelní pohromou. Naopak nejméně technických havárií bylo evidováno v Praze, kde po živelní pohromě došlo cca k 6,4 technickým haváriím na 1 000 obyvatel.

Druhým nejčastějším následkem jsou dopravní nehody, následně požáry a na konec úniky chemických látek. Je zřejmé, že dopravní nehody s necelými 3 % vznikají jen zřídka. Nejčastěji dochází k dopravním nehodám vlivem živelních pohrom v Libereckém kraji, kde bylo během sledovaného období zaznamenáno celkem 1,7 dopravních nehod na 1 000 obyvatel. Dalšími regiony jsou např. Pardubický kraj a Vysočina, kde bylo evidováno od r. 2009-2018 přes 1,2 dopravních nehod na 1 000 obyvatel způsobených živelní pohromou. Nejméně dopravních nehod zapříčiněných živelní pohromou je evidováno v Praze a Ústeckém kraji, kde jich bylo zaznamenáno kolem 0,025 na 1 000 obyvatel.

Požáry vznikají vlivem živelní pohromy jen z 0,67 %. Nejčastěji se s tímto problémem setkává Vysočina, kde bylo hlášeno pouze 0,26 požárů na 1 000 obyvatel během sledovaného období, což je zlomek toho, co zde vzniklo antropogenní činností. Druhým regionem, kde nejčastěji vznikl požár po živelní pohromě, je Liberecký kraj. V Libereckém kraji bylo přírodními vlivy založeno kolem 0,25 požárů na 1 000 obyvatel za celé sledované období. Nejméně požárů bylo hlášeno v Praze, kde se během 10 let evidovalo pouze 0,003 požárů na 1 000 obyvatel vlivem přírodních sil.

V jednotlivých regionech byly za celé sledované období hlášeny pouze jednotky úniků chemických látek.

Obrázek 23: Následky živelních pohrom

Zdroj: Vlastní zpracování dle ČSÚ (2018)

Na obr. 24 je zachycen graf, který popisuje vývoj počtu živelních pohrom v regionech ČR ve sledovaném období. Z obr. 24 je zřejmé, že počty živelních pohrom značně kolísají, protože jak bylo již zmíněno výše, živelní pohromy jsou nepředvídatelné. Od roku 2009, kdy bylo v ČR hlášeno cca 5 tis. živelních pohrom, se postupně k roku 2018 navýšil počet živelních pohrom na 15 tis. Nejméně živelních pohrom zasáhlo v roce 2011, kdy bylo evidováno pouze 3,7 tis. živelních pohrom. Na druhou stranu nejvíce jich bylo zaznamenáno v roce 2017, kdy jich bylo hlášeno lehce přes 37 tis. V roce 2013 byl velmi podobný počet živelních pohrom jako v roce 2017.

Největší meziroční rozdíl byl zaznamenán mezi léty 2012 a 2013, kdy vzrostl počet živelních pohrom až o 450 %, tedy zhruba o 26 tis. živelních pohrom z 6 tis. Další extrém byl zaznamenán v roce 2010, kdy vzrostl počet živelních pohrom o 355 %, čili o cca 19 tis. V roce 2017 byl evidován další rekordní nárůst a to o 162 % živelních pohrom. Nejvyšší pokles byl evidován v roce 2011, kdy klesl počet živelních pohrom o 84 %, ačkoliv v těchto letech docházelo ke zvýšené povodňové aktivitě.

Obrázek 24: Vývoj počtu živelních pohrom v ČR s % změnou roční bilance (2009-2018)

Zdroj: Vlastní zpracování dle ČSÚ (2018)

Jednotlivé regiony se v průběhu let seřadily podle hodnot celkového počtu živelních pohrom přepočítaného na 1 000 obyvatel viz tabulka 12 stejným způsobem jako u předchozích analýz. Z tabulky 12 není přímo jednoznačné, který region se objevuje nejčastěji na 1. nebo 14. pozici. Od roku 2009 do roku 2013 se nejlépe vedlo Praze, která zaujímala 1. nebo 2. pozici. Od roku 2014 se situace v Praze začala zhoršovat a k roku 2018 se umístila na 7. pozici. Nejhorším rokem pro Prahu byl rok 2017, kdy se umístila na 9. pozici v porovnání s ostatními regiony. Další region, který se průměrně vyskytoval na nejnižších pozicích je Ústecký kraj. Ústecký kraj obsadil 1. příčku v roce 2011, 2013 a v roce 2015. Průměrně nejnebezpečnějším regionem je Karlovarský kraj, který se 4x umístil na poslední příčce. Karlovarský kraj byl na tom nejlépe v roce 2018, kdy obsadil 2. pozici.

Tabulka 12: Pořadí jednotlivých regionů podle živelních pohrom (2009-2018)

	Pozice									
Regiony ČR	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Hl. m. Praha	1.	1.	2.	2.	3.	4.	5.	4.	9.	7.
Jihočeský	5.	9.	7.	10.	8.	13.	10.	13.	5.	1.
Jihomoravský	2.	5.	5.	4.	12.	3.	6.	1.	2.	5.
Karlovarský	14.	13.	9.	14.	14.	9.	11.	14.	13.	2.
Královéhradecký	11.	8.	8.	8.	5.	8.	13.	8.	3.	10.
Liberecký	12.	12.	14.	13.	6.	10.	12.	12.	8.	14.
Moravskoslezský	7.	10.	13.	7.	11.	5.	9.	9.	14.	13.
Olomoucký	10.	7.	3.	1.	9.	1.	4.	2.	11.	9.
Pardubický	9.	11.	6.	12.	10.	6.	7.	3.	6.	4.
Plzeňský	8.	3.	10.	9.	4.	11.	8.	10.	7.	11.
Středočeský	6.	6.	12.	6.	2.	14.	2.	7.	12.	12.
Ústecký	3.	2.	1.	5.	1.	7.	1.	5.	4.	6.
Vysočina	13.	14.	11.	11.	13.	12.	14.	11.	1.	3.
Zlínský	4.	4.	4.	3.	7.	2.	3.	6.	10.	8.

Zdroj: Vlastní zpracování

Na základě tabulky 12 se vypočítaly body pro výpočet celkové pozice jednotlivých regionů z hlediska živelních pohrom ve sledovaném období viz tabulka 13. Na základě výsledných hodnot se na 1. pozici umístil Ústecký kraj, který obdržel 25 bodů. Na 2. pozici se umístila Praha, která měla pouze o cca 2 body více než Ústecký kraj a 3. pozici obsadil Jihomoravský kraj. Na poslední a zároveň předposlední pozici se umístil Karlovarský a Liberecký kraj s necelými 81 body. Za Karlovarským a Libereckým krajem se umístil Kraj Vysočina, který má cca o 7 bodů méně a na 11. pozici se umístil Moravskoslezský kraj. Největší bodové rozdíly mezi po sobě jdoucími regiony jsou zaznamenány mezi Olomouckým a Pardubickým krajem, kde rozdíl činí cca 12 bodů. Podobně velký rozdíl byl zaznamenán mezi Královéhradeckým krajem a Moravskoslezským krajem, tedy necelých 12 bodů.

Tabulka 13: Bodové hodnocení regionů ČR podle živelních pohrom (2009-2018)

Regiony ČR	Body										celkem bodů	celková pozice
	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018		
Ústecký	21,43	14,29	7,14	35,71	7,14	50	7,14	35,71	28,57	42,86	25	1.
Hl. m. Praha	7,14	7,14	14,29	14,29	21,43	28,57	35,71	28,57	64,29	50	27,14	2.
Jihomoravský	14,29	35,71	35,71	28,57	85,71	21,43	42,86	7,14	14,29	35,71	32,14	3.
Zlínský	28,57	28,57	28,57	21,43	50	14,29	21,43	42,86	71,43	57,14	36,43	4.
Olomoucký	71,43	50	21,43	7,14	64,29	7,14	28,57	14,29	78,57	64,29	40,71	5.
Pardubický	64,29	78,57	42,86	85,71	71,43	42,86	50	21,43	42,86	28,57	52,86	6.
Středočeský	42,86	42,86	85,71	42,86	14,29	100	14,29	50	85,71	85,71	56,43	7.
Jihočeský	35,71	64,29	50	71,43	57,14	92,86	71,43	92,86	35,71	7,14	57,86	8.-9.
Plzeňský	57,14	21,43	71,43	64,29	28,57	78,57	57,14	71,43	50	78,57	57,86	8.-9.
Královéhradecký	78,57	57,14	57,14	57,14	35,71	57,14	92,86	57,14	21,43	71,43	58,57	10.
Moravskoslezský	50	71,43	92,86	50	78,57	35,71	64,29	64,29	100	92,86	70	11.
Vysočina	92,86	100	78,57	78,57	92,86	85,71	100	78,57	7,14	21,43	73,57	12.
Liberecký	85,71	85,71	100	92,86	42,86	71,43	85,71	85,71	57,14	100	80,71	13.-14.
Karlovarský	100	92,86	64,29	100	100	64,29	78,57	100	92,86	14,29	80,71	13.-14.

Zdroj: Vlastní zpracování

4.5 Vyhodnocení celkové bezpečnosti v regionech ČR

Na základě jednotlivých analýz z dat ČSÚ byla vytvořena tabulka 14, která zobrazuje pořadí jednotlivých regionů podle vybraných ukazatelů bezpečnosti, tedy podle kriminality, požárů, dopravních nehod a živelních pohrom ve sledovaném období od roku 2009 do roku 2018.

Výpočet bodů probíhá podobně jako u předchozích analýz, ale namísto předchozího rozsahu vzorku, který čítal 28 států viz rovnice (1), je použit rozsah vzorku, který čítá 14 regionů viz rovnice (3)

$$\frac{\left(\frac{\text{Pozice kriminality}}{14}\right) * 100 + \left(\frac{\text{Pozice požárů}}{14}\right) * 100 + \left(\frac{\text{Pozice nehod}}{14}\right) * 100 + \left(\frac{\text{Pozice pohrom}}{14}\right) * 100}{4} \quad (3)$$

Praha je s ohledem na vypracované analýzy nejnebezpečnějším regionem v ČR, co se týče kriminality a dopravních nehod. Podle těchto analýz se Praha umísťovala na 14. pozici. Podle ostatních analýz si Praha vedla mnohem lépe, neboť např. v analýze, která se týkala živelních pohrom, se umístila na 2. pozici. Nejhuře umísťovaný region je Ústecký kraj, který se umísťoval v analýzách týkajících se kriminality, požárů a dopravních nehod na poslední či předposlední pozici. Na druhou stranu se v Ústeckém kraji vyskytuje nejméně živelních

pohrom, proto se v této oblasti nachází podle tabulky 14 na 1. pozici. Dalším regionem, který se často vyskytoval ve všech analýzách na nejhorších příčkách je Liberecký kraj, který se umístil v prvních třech analýzách na 11. pozici a v analýze o živelních pohromách na 13.-14. pozici. Nejlépe se umíšťoval Zlínský kraj, který zaujímal v analýzách o kriminalitě a požárech 1. pozici. Co se týče dopravních nehod se Zlínský kraj umístil jen o 3 pozice hůře než u zmíněných analýz.

Tabulka 14: Pořadí jednotlivých regionů podle ukazatelů bezpečnosti

Regiony ČR	Pozice			
	Kriminalita	Požáry	Nehody	Pohromy
Hl. m. Praha	14.	9.	14.	2.
Jihočeský	5.	7.	1.	8.-9.
Jihomoravský	10.	4.	2.	3.
Karlovarský	8.	13.-14.	5.	13.-14.
Královéhradecký	4.	6.	10.	10.
Liberecký	11.	11.	11.	13.-14.
Moravskoslezský	12.	8.	7.	11.
Olomoucký	6.	5.	8.-9.	5.
Pardubický	3.	2.	8.-9.	6.
Plzeňský	7.	10.	3.	8.-9.
Středočeský	9.	12.	12.	7.
Ústecký	13.	13.-14.	13.	1.
Vysočina	2.	3.	6.	12.
Zlínský	1.	1.	4.	4.

Zdroj: Vlastní zpracování

Na základě tabulky 14 se vypočítaly body pro výpočet celkové pozice jednotlivých regionů z hlediska celkové bezpečnosti ve sledovaném období viz tabulka 15. Podle tabulky 15 se na 1. pozici umístil Zlínský kraj, který obdržel ze všech 4 analýz pouze necelých 18 bodů a jedná se o nejbezpečnější region v ČR z hlediska celkové bezpečnosti. Druhým nejbezpečnějším regionem v ČR je Jihomoravský kraj, který získal necelých 34 bodů, tedy zhruba o 16 bodů více než Zlínský kraj. Na třetí pozici se umístil Pardubický kraj s 35 body. Poslední pozici zaujímá Liberecký kraj, který získal ze všech analýz dohromady 83 bodů a jedná se tedy o nejnebezpečnější region v ČR. Druhým nejnebezpečnějším regionem v ČR je Ústecký kraj, který získal cca o 10 bodů méně než Liberecký kraj. Třetím a čtvrtým nejnebezpečnějším regionem je Středočeský a Karlovarský kraj s cca 71 body. Největší

bodový rozdíl mezi po sobě jdoucími regiony byl zaznamenán mezi zmíněným Zlínským a Jihomoravským krajem, který činil cca 16 bodů.

Tabulka 15: Hodnocení celkové bezpečnosti v regionech ČR

	Body					
Regiony ČR	Kriminalita	Požáry	Nehody	Pohromy	Celkem bodů	Pozice
Zlínský	7,14	7,14	28,57	28,57	17,86	1.
Jihomoravský	71,43	28,57	14,29	21,43	33,93	2.
Pardubický	21,43	14,29	60,71	42,86	34,82	3.
Jihočeský	35,71	50	7,14	60,71	38,39	4.
Vysočina	14,29	21,43	42,86	85,71	41,07	5.
Olomoucký	42,86	35,71	60,71	35,71	43,75	6.
Plzeňský	50	71,43	21,43	60,71	50,89	7.
Královéhradecký	28,57	42,86	71,43	71,43	53,57	8.
Moravskoslezský	85,71	57,14	50	78,57	67,86	9.
Hl. m. Praha	100	64,29	100	14,29	69,64	10.
Karlovarský	57,14	96,43	35,71	96,43	71,43	11.-12.
Středočeský	64,29	85,71	85,71	50	71,43	11.-12.
Ústecký	92,86	96,43	92,86	7,14	72,32	13.
Liberecký	78,57	78,57	78,57	96,43	83,04	14.

Zdroj: Vlastní zpracování

ZÁVĚR

Cílem této práce bylo posouzení vývoje bezpečnosti v regionech ČR. V rámci naplnění cíle byl v první kapitole definován pojem bezpečnost, který se dělí podle kodaňské školy na vojenskou a nevojenskou složku. Nevojenská bezpečnost se dále dělí na čtyři sektory, tedy polický, sociální sektor, ekonomický sektor a environmentální sektor. Dále byly vymezeny hrozby, které přímo souvisí s problematikou bezpečnosti. Hrozby jsou nejjednodušeji členěny na naturogenní a antropogenní hrozby. Instituce jako např. NATO, OSN, OBSE, Europol, Interpol, EU se snaží dané hrozby eliminovat. EU a OBSE si kladou velmi podobné cíle, neboť chtějí udržet mír a spolupráci mezi členskými státy. Europol a Interpol jsou instituce, které spolu úzce souvisí, jelikož se v obou případech jedná o policejní orgány, které se zabývají potíráním kriminality. NATO a OSN jsou na rozdíl od předchozích institucí spíše vojenského charakteru. Pro zajištění nevojenské (vnitřní) bezpečnosti využívá ČR složky IZS, respektive HZS a jednotky požární ochrany, PČR, ZZS a ostatní složky.

V analytické části byly vypracovány analýzy vycházející zejména ze statistik Eurostatu a ČSÚ, se kterými se dále pracovalo. Z Eurostatu byly zjištěny hodnoty ukazatelů bezpečnosti na 100 000 obyvatel, pomocí kterých se porovnála ČR s vybranými zeměmi ležícími v Evropě, následně byl zkoumán vývoj těchto dat v čase. Ve vybraném časovém úseku od roku 2014-2018 se seřadily vybrané státy Evropy od nejnižší hodnoty po nejvyšší, kdy nejnižší hodnota na 100 000 obyvatel byla ekvivalentem nejbezpečnějšího státu a naopak.

V analýze o bezpečnosti v regionech ČR se absolutní hodnoty z ČSÚ u dílčích regionů přepočítaly na 1 000 obyvatel. Na základě tohoto propočtu bylo možné tyto regiony navzájem porovnávat. Časové období, ve kterém se regiony ČR porovnávaly, bylo stanoveno pro roky 2009-2018. Vyhodnocení nejbezpečnějšího a naopak nejnebezpečnějšího regionu proběhlo totožně jako u analýzy bezpečnosti v Evropě. V souladu se zjištěným pořadím států či regionů za jednotlivá léta ve sledovaných obdobích se vypracovaly tabulky, které stanovily celkovou bezpečnost.

Dle odborných zdrojů patří ČR k nejbezpečnějším státům světa i Evropy jak na základě celosvětového výzkumu IEP pro rok 2019, který určoval bezpečnost podle GPI, tak i podle celkové bezpečnosti v Evropě. V rámci této analýzy byla celková bezpečnost v Evropě stanovena podle získaného bodového hodnocení na základě vybraných ukazatelů bezpečnosti ve sledovaném období, tedy pomocí kriminality, požárů a úmrtnosti při dopravních nehodách. Pomocí těchto ukazatelů bylo potvrzeno, že ČR je jednou z nejbezpečnějších zemí Evropy z hlediska kriminality a počtu požárů na 100 000 obyvatel. Co se týče úmrtnosti při

dopravních nehodách, ČR se nachází nad evropským průměrem, tedy je zde větší míra úmrtnosti, než je průměrná úmrtnost při dopravních nehodách v Evropě.

Analýza vývoje bezpečnosti v regionech ČR se věnovala obdobnému tématu jako předchozí analýza, ale na rozdíl od předchozí analýzy se zde porovnávaly jednotlivé regiony ČR podle kriminality, požárů, dopravních nehod a živelních pohrom. Co se týče kriminality, je nejhůře hodnoceným regionem Hl. m. Praha, je to dáno nejvyšší hustotou obyvatel na km² v porovnání s ostatními regiony. Stejný problém lze v Praze vyzorovat i u dopravních nehod, neboť je zde nejvyšší intenzita dopravy. Nejlépe hodnoceným regionem z pohledu kriminality je Zlínský kraj a z pohledu dopravních nehod je nejbezpečnějším regionem Jihočeský kraj. Podle analýzy o vývoji počtu požárů v ČR se nejlépe umístil opět Zlínský kraj, nejhůře se umístil Karlovarský kraj a Ústecký kraj, kde bylo zjištěno, že požáry byly zakládány nejčastěji z nedbalosti. Na základě výsledků analýzy o živelních pohromách je zřejmé, že se nejedná o nejčastější hrozbu a nejedná se také o hrozbu, u které by se dal lehce předpovědět její budoucí průběh. Podle této analýzy bylo zjištěno, že nejméně živelních pohrom je zaznamenáno v Ústeckém kraji a nejvíce v Karlovarském kraji a Libereckém kraji, který se nacházel v ostatních dílčích analýzách na 11. místě. Nejčastější živelní pohromou v ČR jsou povodně.

V úvodu práce byly stanoveny výzkumné otázky:

„Který region lze z hlediska nevojenské bezpečnosti považovat v ČR za nejbezpečnější?“

„Který region lze z hlediska nevojenské bezpečnosti považovat v ČR za nejnebezpečnější?“

Odpovědi na dané otázky poskytla souhrnná analýza, prostřednictvím které bylo zjištěno pořadí regionů na základě bodového hodnocení. Z hlediska celkové bezpečnosti je **nejbezpečnějším regionem Zlínský kraj a nejhůře hodnoceným regionem je Liberecký kraj.**

POUŽITÁ LITERATURA

- [1] ANTUŠÁK, Emil. *Krizový management: hrozby - krize - příležitosti*. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2009. ISBN 97880-73574888.
- [2] BALABÁN, Miloš a Libor STEJSKAL. *Kapitoly o bezpečnosti*. 2., změn. a dopl. vyd. Praha: Karolinum, 2010. ISBN 9788024618630.
- [3] BAUEROVÁ, Helena, Hana HLAVÁČKOVÁ a Milan VOŠTA. *Vnitřní a vnější dimenze bezpečnosti Evropské unie*. Praha: Libri, 2018. ISBN 9788072775767.
- [4] BRUSHLINSKY, Nikolay a spol. *World fire statistics*. 2020, [cit. 2020-05-15]. Dostupné z: https://www.ctif.org/sites/default/files/news_files/2020-06/CTIF_Report25.pdf
- [5] BUREŠ, Robert. *Které země vlastní kolik jaderných zbraní? V součtu mohou zničit celou planetu*. 2018, [cit. 2020-4-7]. Dostupné z: <https://tech.instory.cz/vojenstvi/215-ktere-zeme-vlastni-kolik-jadernych-zbrani-v-souctu-mohou-znicit-celou-planetu.html>
- [6] BUZAN, Barry, Ole WAEVER a Jaap de WILDE. *Bezpečnost: nový rámec pro analýzu*. Brno: Centrum strategických studií, 2005. ISBN 8090333362.
- [7] ČSÚ. *Ročenky*. 2018, [cit. 2020-05-15]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/czso/rocnky_souhrn
- [8] ČSÚ. *Vážných následků dopravních nehod ubývá v ČR i v EU*. 2014, [cit. 2020-05-15]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/czso/vaznych_nasledku_dopravnich_nehod_ubyva_v_cr_i_v_eu_20141029
- [9] ČT. *Interpol zadržel ve středomořských přístavech přes deset lidí podezřelých z terorismu*. 2019, [cit. 2020-05-15]. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/svet/2928416-interpol-zadrzel-ve-stredomorskych-pristavech-pres-deset-lidi-podezrelych-z-terorismu>
- [10] ČT. *První hasiči v historii*. 2020, [cit. 2020-05-15]. Dostupné z: <https://www.ceskatelevize.cz/porady/11721706812-hasici/12074-hasici-v-historii/>
- [11] DANICS, Štefan. *Bezpečnostní politika*. Praha: Vydavatelství PA ČR, 2007. ISBN 9788072512638.

- [12] DROBIŠ, Zbyněk. *Depozitní povinnost a nouzový stav v devizovém hospodářství. Co znamenají a kdy se jich obávat?* 2014, [cit. 2020-08-10]. Dostupné z:
<https://www.investujeme.cz/clanky/depozitni-povinnost-a-nouzovy-stav-v-devizovem-hospodarstvi-co-znamenaji-a-kdy-se-jich-obavat/>
- [13] EICHLER, Jan. *Mezinárodní bezpečnost na počátku 21. století*. Praha: Ministerstvo obrany České republiky - AVIS, 2006. ISBN 8072783262.
- [14] ENVIWIKI. *Ekonomické problémy životního prostředí*. 2020, [cit. 2020-05-15].
Dostupné z:
https://www.enviwiki.cz/wiki/Ekonomick%C3%A9_prob%C3%A9my_%C5%BEivotn%C3%ADho_prost%C5%99ed%C3%AD
- [15] EUROPA. *Evropský policejní úřad (Europol)*. 2020a, [cit. 2020-05-15]. Dostupné z:
https://europa.eu/european-union/about-eu/agencies/europol_cs
- [16] EUROPA. *Je zapotřebí posílit prevenci, aby se zamezilo narůstajícímu riziku přírodních požárů*. 2018, [cit. 2020-05-20]. Dostupné z:
https://ec.europa.eu/czech-republic/news/180920_lesni_pozary_cs
- [17] EUROPA. *Jednotlivé země*. 2020b, [cit. 2020-05-15]. Dostupné z:
https://europa.eu/european-union/about-eu/countries_cs
- [18] EUROPA. *Základní informace o EU*. 2020c, [cit. 2020-05-15]. Dostupné z:
https://europa.eu/european-union/about-eu/eu-in-brief_cs
- [19] EUROPOL. *O Europolu*. 2020, [cit. 2020-05-15]. Dostupné z:
<https://www.europol.europa.eu/cs/about-europol>
- [20] EUROSOP. *OBSE*. 2018, [cit. 2020-05-15]. Dostupné z:
<https://www.euroskop.cz/9142/sekce/obse/>
- [21] EUROSTAT. *Recorded offences by offence category - police data*. 2020, [cit. 2020-05-15]. Dostupné z:
https://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?dataset=crim_off_cat&lang=en
- [22] FOJTÍKOVÁ, Jitka. *Environmentální bezpečnost - teoretický rámec*. 2008, [cit. 2020-04-07]. Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/ppi.sqw?str=5&lp=1>
- [23] FRANĚK, Ondřej. *Systém zdravotnické záchranné služby v ČR*. 2020, [cit. 2020-05-15]. Dostupné z: <https://zachrannasluzba.cz/system-zzs-v-cr/>

- [24] HUBÁČEK, Luděk. *Mapa: Kolik nehod zavíní zanedbané silnice?* 2016, [cit. 2020-05-20]. Dostupné z: <http://interaktivni.rozhlas.cz.s3-website.eu-central-1.amazonaws.com/rozbite-silnice/www/>
- [25] HZS. *Historie. 2020a*, [cit. 2020-05-15]. Dostupné z: <https://www.hzscr.cz/clanek/uvod-hasicsky-zachranny-sbor-cr-historie.aspx>
- [26] HZS. *Jednotky PO. 2020c*, [cit. 2020-05-15]. Dostupné z: <https://www.hzscr.cz/clanek/menu-jednotky-pozarni-ochrany-jednotky-pozarni-ochrany-jednotky-po.aspx?q=Y2hudW09Mg%3d%3d>
- [27] HZS. *Organizační struktura. 2016*, [cit. 2020-05-15]. Dostupné z: <https://www.hzscr.cz/soubor/organizacni-struktura-hzs-cr-k-1-1-2016-pdf.aspx>
- [28] HZS. *Postavení a úkoly. 2020b*, [cit. 2020-05-15]. Dostupné z: <https://www.hzscr.cz/clanek/postaveni-a-ukoly-postaveni-a-ukoly.aspx>
- [29] CHADIMOVÁ, Jana. *Organizace pro bezpečnost a spolupráci v Evropě a dopad internetu a digitalizace na metody její práce s informacemi. 2005*, [cit. 2020-05-15]. Dostupné z: <https://ikaros.cz/organizace-pro-bezpecnost-a-spolupraci-v-evrope-a-dopad-internetu-a-digitalizace-na-metody-jeji-prac>
- [30] IDNES. *Česko je desátou nejbezpečnější zemí, před Švýcarskem i Austrálií. 2019*, [cit. 2020-05-15]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/zpravy/zahranicni/bezpecnost-mir-svet-cesko-index.A190612_133201_zahranicni_remy
- [31] IEP. *Global peace index 2020. 2020*, [cit. 2020-05-15]. Dostupné z: http://visionofhumanity.org/app/uploads/2020/06/GPI_2020_web.pdf
- [32] INTERPOL. *What is INTERPOL. 2020*, [cit. 2020-05-15]. Dostupné z: <https://www.interpol.int/Who-we-are/What-is-INTERPOL>
- [33] INTERSUCHO. *Aktuální stav sucha v České republice. 2020*, [cit. 2020-05-14]. Dostupné z: <https://www.intersucho.cz/cz/?from=2020-04-22&to=2020-05-20¤t=2020-05-17>
- [34] JUNGSMANN, Josef. *Slownjk česko-německý Josefa Jungmanna. W Praze: Josef Jungmann, 1839.*

- [35] KONEČNÝ, Rudolf. *Živelní pohromy*. 2005, [cit. 2020-10-03]. Dostupné z:
<http://www.hzscr.cz/soubor/5-zip.aspx>
- [36] KONĚTOPSKÁ, Hana a Jana AXAMITOVÁ. *Mezinárodní souvislosti bezpečnostní politiky České republiky*. Praha: Ústav mezinárodních vztahů, 1995. ISBN 8085864142.
- [37] KRIZPORT. *Krizové situace*. 2020, [cit. 2020-04-07]. Dostupné z:
<http://krizport.firebrno.cz/ohrozeni/krizove-situace>
- [38] KŘÍŽKOVÁ, Jaroslava a Tereza Vitvarová. *20 let úmluvy o zákazu chemických zbraní*. 2017, [cit. 2020-4-7]. Dostupné z:
http://www.chemicke-listy.cz/docs/full/2017_04_285-289.pdf
- [39] KUKAL, Zdeněk a Karel POŠMOURNÝ. *Přírodní katastrofy a rizika: příspěvek geologie k ochraně lidí a krajiny před přírodními katastrofami*. Praha: Ministerstvo životního prostředí, 2005. Planeta (Ministerstvo životního prostředí).
- [40] LANG, Václav. *Interpol*. 2011, [cit. 2020-04-07]. Dostupné z:
<https://www.novinky.cz/tema/clanek/interpol-40096219>
- [41] LASICOVÁ, Jana a Jaroslav UŠIAK. *Bezpečnosť ako kategória*. 1. Bratislava: Veda, 2013. ISBN 9788022412841.
- [42] MAREŠOVÁ, Alena. *Analýza trendů kriminality v roce 2013*. 2013, [cit. 2020-10-03].
Dostupné z: <http://www.ok.cz/iksp/docs/417.pdf>
- [43] MAREŠOVÁ, Alena. *Analýza trendů kriminality v roce 2014*. 2014, [cit. 2020-10-03].
Dostupné z: <http://www.ok.cz/iksp/docs/425.pdf>
- [44] MATOUŠEK, Jiří, Jaroslav BENEDÍK a Petr LINHART. *CBRN: biologické zbraně*.
V Ostravě: Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství, 2007.
ISBN 9788073850036.
- [45] MIKULÍK, Josef. *Mezinárodní souvislosti bezpečnosti dopravy*. 2015,
[cit. 2020-06-15]. Dostupné z:
<https://www.czrso.cz/clanek/mezinarodni-souvislosti-bezpecnosti-dopravy/?id=1624>
- [46] MV. *Definice pojmu terorismus*. 2009. [cit. 2020-04-07]. Dostupné z:
<https://www.mvcr.cz/clanek/definice-pojmu-terorismus.aspx>
- [47] MV. *Epidemie (epidemický výskyt)*. 2020. [cit. 2020-04-07]. Dostupné z:
<https://www.mvcr.cz/clanek/epidemie-epidemicky-vyskyt.aspx>

- [48] MZe. *Koncepce na ochranu před následky sucha pro území České republiky*. 2020. [cit. 2020-05-14]. Dostupné z: <http://eagri.cz/public/web/mze/ministerstvo-zemedelstvi/koncepce-a-strategie/koncepce-na-ochranu-pred-nasledky-sucha.html>
- [49] MZV. *Bezpečnostní strategie České republiky*. Praha: Ministerstvo zahraničních věcí České republiky, 2015, [cit. 2020-05-15]. ISBN 9788074410055 Dostupné z: <https://www.vlada.cz/assets/ppov/brs/dokumenty/bezpecnostni-strategie-2015.pdf>
- [50] NATOAKTUAL. *Co je NATO*. 2020, [cit. 2020-05-15]. Dostupné z: <https://www.natoaktual.cz/zpravy/Icojenato>
- [51] NEDBAL, Jiří a Luboš ŠTANCL. *Ekonomická bezpečnost ČR a faktory jejího vývoje po zániku světové bipolarity*. 2007, [cit. 2020-04-07]. Dostupné z: https://www.unob.cz/eam/Documents/Archiv/EaM_2_2007/Nedbal_Stancl.pdf
- [52] OSN. *Zajistit udržitelnou spotřebu a výrobu*. 2020, [cit. 2020-05-15]. Dostupné z: <https://www.osn.cz/sdg-12-zajistit-udrizitelnou-spotrebu-a-vyrobu/>
- [53] PAULUS, František a spol. *Analýza hrozeb pro ČR*. 2015, [cit. 2020-05-15]. Dostupné z: <https://www.hzscr.cz/soubor/analyza-hrozeb-zprava-pdf.aspx>
- [54] PČR. *Kriminalita*. 2018, [cit. 2020-05-15]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/statistiky-kriminalita.aspx>
- [55] PČR. *Odbor hospodářské kriminality*. 2020c, [cit. 2020-10-02]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/odbor-hospodarske-kriminality-adresa-pro-pisemny-styk.aspx>
- [56] PČR. *Policie České republiky: Police of the Czech Republic*. Praha: Policejní prezidium České republiky, 2016. ISBN 9788027006632.
- [57] PČR. *Povinně zveřejňované informace*. 2020b, [cit. 2020-05-15]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/povinne-zverejnovane-informace-136591.aspx>
- [58] PČR. *Základní policejní služby*. 2020a, [cit. 2020-05-15]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/zakladni-policejni-sluzby.aspx>
- [59] PECL, Jan. *Jednotky PO*. 2020, [cit. 2020-05-15]. Dostupné z: <https://www.hzscr.cz/clanek/jednotky-po-961839.aspx?q=Y2hudW09Mg%3d%3d>

- [60] ŘEHULKA, Radim. *Záchranný útvar HZS*. 2020, [cit. 2020-05-15]. Dostupné z: <http://www.hlucinsko.eu/clanek/zachranny-utvar-hzs-cr/79>
- [61] SDH. *Rozdělení jednotek požární ochrany*. 2020, [cit. 2020-05-15]. Dostupné z: http://sdh.nmmn.cz/jednotka/dokumenty/02_rozdeleni/02_rozdeleni.pdf
- [62] SLABÝ, Marek. *Zdravotnická záchranná služba ČR a IZS*. 2017, [cit. 2020-04-07]. Dostupné z: <http://www.hzscr.cz/soubor/03-slaby-zzs-cr-a-izs-pdf.aspx>
- [63] SMÍŠEK, Jan. *Sverdlovsk 1979*. 2004, [cit. 2020-05-15]. Dostupné z: <https://www.valka.cz/10626-Sverdlovsk-1979>
- [64] SMOLÍK, Josef a Tomáš ŠMÍD. *Vybrané bezpečnostní hrozby a rizika 21. století*. Brno: Masarykova univerzita, Mezinárodní politologický ústav, 2010. ISBN 9788021052888.
- [65] SOUČEK, Vladimír a spol. *Vnitřní bezpečnost a veřejný pořádek a vybrané kapitoly krizového řízení*. 2005, [cit. 2020-08-10]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/prirucky-a-metodicke-pomucky.aspx?q=Y2hudW09Ng%3D%3D>
- [66] SOUČEK, Vladimír a spol. *Vnitřní bezpečnost a veřejný pořádek a vybrané kapitoly krizového řízení*. 2009, [cit. 2020-08-10]. Dostupné z: <https://www.hzscr.cz/soubor/modul-g-vnitri-bezpecnost-a-verejny-poradek-pdf.aspx>
- [67] STROUHALOVÁ, Jana. *Vybrané trendy globální bezpečnosti: Vojenská bezpečnost*. 2011, [cit. 2020-04-07]. Dostupné z: <https://www.valka.cz/14432-Vybrane-trendy-globalni-bezpecnosti>
- [68] ŠENOVSKÝ, Michal a Zdeněk Hanuška. *Organizace požární ochrany a integrovaný záchranný systém*. 2006, [cit. 2020-05-15]. Dostupné z: <https://www.fbi.vsb.cz/export/sites/fbi/030/.content/galerie-souboru/studijni-materialy/organizace-po-a-izs.pdf>
- [69] ŠKOPEK, Pavel. *Peněženka Volterman Smart Wallet z Indiegogo vyfotí zloděje*. 2017, [cit. 2020-05-15]. Dostupné z: <https://mobilenet.cz/clanky/penezenka-volterman-smart-wallet-z-indiegogo-vyfoti-zlodeje-ndash-gadgetmix-33148>
- [70] ŠPAČEK, František. *Integrovaný záchranný systém*. 2009, [cit. 2020-05-15]. Dostupné z: <https://www.hzscr.cz/clanek/integrovaný-zachranny-system.aspx>

- [71] TESLA. *Autopilot and Full Self-Driving Capability*. 2020, [cit. 2020-05-15]. Dostupné z: <https://www.tesla.com/support/autopilot>
- [72] UNESCO. *Non-military aspects of international security*. Paris: Unesco Pub., 1995. ISBN 9231030736.
- [73] UOOU. *Europol*. 2013, [cit. 2020-05-15]. Dostupné z: <https://www.uouu.cz/europol/ds-5334/archiv=0&p1=1887>
- [74] Ústavní zákon č. 1/1993 Sb., *Ústava České republiky*, ze dne 16. prosince 1992
- [75] Ústavní zákon č. 110/1998 Sb., *o bezpečnosti České republiky*, ze dne 22. dubna 1998
- [76] VÁLOVÁ, Irena. *ČR se připravuje na migrační vlnu velkého rozsahu, zavede institut řízení v případě zvláštní situace*. 2019, [cit. 2020-08-10]. Dostupné z: <https://www.ceska-justice.cz/2019/10/cr-se-pripravuje-migracni-vlnu-velkeho-rozsahu-zavede-institut-rizeni-pripade-zvlastni-situace/>
- [77] VELLA, Karmenu. *Increased prevention efforts needed to curb the growing risk of future wildfires*. 2018, [cit. 2020-08-10]. Dostupné z: <https://ec.europa.eu/jrc/en/news/increased-efforts-curb-wildfires>
- [78] VOTROUBEK, Daniel. *Obecná kriminalita je nejrozšířenější*. 2009, [cit. 2020-10-03]. Dostupné z: https://kutnohorsky.denik.cz/zpravy_region/kh_kriminalita20090828.html
- [79] WAEVER, Ole. *Concepts of Security*. University of Copenhagen, 1997. ISBN 9788773933466
- [80] WAISOVÁ, Šárka. *Současné otázky mezinárodní bezpečnosti*. Dobrá Voda: Aleš Čeněk, 2003. ISBN 8086473422.
- [81] Zákon č. 133/1985 Sb., *o požární ochraně*, ze dne 17. prosince 1985
- [82] Zákon č. 239/2000 Sb., *o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů*, ze dne 28. června 2000
- [83] Zákon č. 240/2000 Sb., *o krizovém řízení a o změně některých zákonů (krizový zákon)*, ze dne 28. června 2000
- [84] Zákon č. 254/2001 Sb., *o vodách a o změně některých zákonů (vodní zákon)*, ze dne 28. června 2001
- [85] Zákon č. 273/2008 Sb., *o Policii České republiky*, ze dne 17. července 2008

- [86] Zákon č. 320/2015 Sb., o Hasičském záchranném sboru České republiky a o změně některých zákonů (zákon o hasičském záchranném sboru), ze dne 11. listopadu 2015
- [87] Zákon č. 374/2011 Sb., o zdravotnické záchranné službě, ze dne 6. listopadu 2011
- [88] ZEMAN, Petr a kolektiv. *Perspektivy vývoje bezpečnostní situace, vojenství a obranných systémů do roku 2015 s výhledem do roku 2025*. Brno, 2002,
[cit. 2020-05-14]. Dostupné z:
<https://moodle.unob.cz/pluginfile.php/11277/course/section/3043/%C4%8Cesk%C3%A1%20bezpe%C4%8Dnostn%C3%AD%20terminologie.pdf>
- [89] ZZSKVK. *Organizační struktura*. 2020, [cit. 2020-05-15]. Dostupné z:
<https://www.zzskvk.cz/organizacni-struktura>

PŘÍLOHY

Příloha A – Organizační struktura ZZS Karlovarského kraje

PŘÍLOHA A – Organizační struktura ZZS Karlovarského kraje

